

2012

De toekomst van de kleine 'dorpsvoetbalvereniging'.

Een onderzoek naar de toekomst van kleine 'dorpsvoetbalverenigingen' in de context van de toenemende privatisering binnen de sport.

Universiteit Utrecht
Masterthesis Planologie
Emil Sturkenboom
3079090

Rapportage: Masterscriptie

Auteur: Emil Sturkenboom

Titel: De toekomst van de kleine 'dorpsvoetbalvereniging'.

Ondertitel: Een onderzoek naar de toekomst van kleine 'dorpsvoetbalverenigingen' in de context van de toenemende privatisering binnen de sport.

Opleiding: Universiteit Utrecht – Geowetenschappen – Master Planologie

Begeleider Universiteit Utrecht: Ton van Rietbergen

Studentnummer: 3079090

Datum: 20-08-2012

Voorwoord

Voor u ligt mijn afstudeerscriptie. Het onderzoek dat hieraan ten grondslag ligt, vormt het afsluitende onderdeel van de Masteropleiding Planologie aan de Universiteit van Utrecht. Het afgelopen half jaar heb ik mijn theoretische kennis in de praktijk toegepast en voor het eerst zelf een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd. Dat dit niet altijd zonder slag of stoot is gegaan moge duidelijk zijn. Maar het is alle moeite zeker waard gebleken en ik blik dan ook met trots terug op een succesvolle afronding van mijn studietijd.

Voetbal is al twintig jaar één van mijn hobby's, niet alleen als enthousiast volger via de televisie maar ook als actief amateurvoetballer. Ik voetbal bij een kleine voetbalvereniging, waarvan er in het landelijke gebied waar ik woon heel veel zijn. Je kunt je afvragen hoe al die kleine woonkernen een eigen voetbalvereniging kunnen hebben. Mijn onderzoek richt zich dan ook op die voetbalverenigingen en dan in het bijzonder op de kleine dorpsvoetbalverenigingen.

Voor de totstandkoming van mijn scriptie ben ik allereerst dank verschuldigd aan mijn begeleider vanuit de universiteit, Ton van Rietbergen. Hij heeft mij tijdens het onderzoek altijd van goed en kritisch commentaar voorzien en heeft op die manier een belangrijke bijdrage geleverd aan het resultaat. Daarnaast wil ik graag mijn directe omgeving bedanken voor de steun, tips, correcties en het tomeloze geduld tijdens mijn afstudeerperiode.

Veel leesplezier toegewenst!

Emil Sturkenboom

Utrecht, 20-08-2012

Samenvatting

De Nederlandse gemeenten hebben de afgelopen twee decennia steeds meer taken toebedeeld gekregen vanuit het Rijk. Dit is het gevolg van de decentralisering van overheidstaken. De eindregie als het gaat om sport (en dus ook voetbal), is daardoor bij de gemeenten komen te liggen. De decentralisatie van overheidstaken zorgt ervoor dat er een kerntakendiscussie ontstaat bij de gemeenten. Gemeenten moeten bepalen of zij sport zien als kerntaak of dat zij deze taak gedeeltelijk, of in het geheel, wil afstoten naar private partijen. Verschillende gemeenten kiezen voor het afstoten van deze taken met als gevolg dat er een privatiseringstrend ontstaat op het gebied van sport (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Dit effect wordt versterkt door het bezuinigingsbeleid van de Nederlandse overheid. Ook gemeenten moeten bezuinigen en zijn genoodzaakt om hun uitgavenpatroon te heroverwegen (Jong, de & Ruedisulj, 2010).

De beschreven trends gelden ook voor de populairste teamsport binnen Nederland: het voetbal. Binnen het amateurvoetbal ziet men steeds vaker fusies en andere samenwerkingsverbanden ontstaan tussen verenigingen. De toename van eigen beheer en exploitatie door voetbalverenigingen en de afname van subsidies vanuit de gemeenten aan de sportverenigingen bedreigen de kleinere voetbalverenigingen. Kleine 'dorpsvoetbalverenigingen' hebben weinig leden en daardoor doorgaans weinig inkomsten uit contributie en baromzetten. Zij zijn daarom veelal financieel afhankelijk geworden van gemeentelijke subsidies en dus kwetsbaar als deze inkomsten verminderen. Dit onderzoek probeert een antwoord te vinden op de volgende vraag:

'In hoeverre is de toekomst van de kleine 'dorpsvoetbalvereniging' in gevaar door de opkomst van de privatisering binnen het amateurvoetbal?'

Op basis van de literatuurstudie kunnen er een aantal aannames gedaan worden over de toekomst van een voetbalvereniging. Bij privatisering van - van oudsher - gemeentelijke taken heeft dit vooral effect op het inkomstenmodel van de vereniging (KNVB, 2011). Voetbalverenigingen zullen nieuwe inkomsten moeten genereren om 'zelfstandig' te kunnen overleven. Een andere optie is bezuinigen op de uitgaven (Slender, 2006). Ook kan gesteld worden dat zowel de interne als de externe actoren belangrijk zijn voor het voortbestaan van deze verenigingen. De externe actoren zijn de gemeente en de andere voetbalverenigingen waarmee een vereniging een vorm van samenwerking heeft. De interne actoren zijn leden (actief en niet actief), vrijwilligers en vaak ook betaalde krachten. Daarnaast is de mate van organisatie, visie en ondernemingschap van invloed op de toekomst van een voetbalvereniging. De kwantiteit en kwaliteit van de hierboven beschreven variabelen dragen in grote mate bij aan de overlevingskansen bij een privatisering.

Om het voortbestaan van de kleine dorpsvoetbalvereniging in beeld te kunnen brengen, is gekozen voor een multiple case study. Het onderzoeksgebied dat centraal staat in het onderzoek bestaat uit vijf gemeenten (Buren, Neerijnen, Geldermalsen, Tiel en Culemborg), waarbinnen negen voetbalverenigingen onderzocht zijn. De verenigingen binnen het onderzoek kunnen verdeeld worden in kleine en grote verenigingen. De grote verenigingen in dit onderzoek dienen vooral als controlegroep.

Op basis van de resultaten valt allereerst te concluderen dat de gemeente waarin de voetbalvereniging gelegen is, van invloed is op de toekomst van de voetbalvereniging. De voetbalverenigingen zijn afhankelijk van de gemeente omdat zij de randvoorwaarden voor hun bestaan creëert. De gemeente bepaalt het sport- en subsidiebeleid en bepaalt in grote lijnen de mate van privatisering bij de voetbalverenigingen. In de praktijk blijkt dat alleen de gemeente Buren (binnen het onderzoeksgebied) ervoor gekozen heeft om taken af te stoten naar de verenigingen. De gemeente deed het onderhoud, beheer of de exploitatie weliswaar niet zelf, maar

zorgde voor de financiële ondersteuning voor de uitvoering van deze taken. Buren is de enige gemeente binnen het onderzoek die besloten heeft om alle financiële steun aan de voetbalverenigingen stop te zetten. Bij de andere gemeenten valt deze koerswijziging nog niet waar te nemen.

Door het drastisch inperken van gemeentelijke financiële steun, zoals in de gemeente Buren het geval is, komen de verenigingen in financiële problemen. Het zorgt bij de verenigingen voor een groot gat in de begroting. Er zal daarom door de verenigingen binnen de gemeente Buren flink bezuinigd moeten worden, of er zal 'nieuw geld' gevonden moeten worden. Als het ledental van de verenigingen dan ook nog beperkt is, kan de toekomst van de vereniging in gevaar zijn. In landelijke gemeenten met veel kernen en kleine voetbalverenigingen zal dit met name het geval zijn. De aanwezigheid van veel voetbalverenigingen binnen een geografisch klein gebied kan nadelig zijn. Als er binnen een gemeente twee of drie verenigingen zijn, dan is het maatschappelijke belang van de verenigingen groot. Gemeenten zullen dit ook beamen en de verenigingen niet zomaar laten 'verdwijnen'. Zijn er veel kleine verenigingen binnen een geografisch klein gebied, dan zullen gemeenten eerder geneigd zijn om te zeggen dat een kleiner aantal verenigingen ook voldoende zou moeten zijn. Gemeente Buren zegt bijvoorbeeld dat wanneer de verenigingen in de problemen komen zij het zelf op moeten lossen. Kunnen zij het niet zelf oplossen, dan zullen zij samen moeten gaan werken of simpelweg stoppen. De verenigingen zullen 'hun eigen broek' op moeten houden.

De verenigingen (die te maken krijgen met privatisering) zullen zoals aangegeven moeten gaan bezuinigen, of er moeten 'nieuw middelen' gevonden worden. De verenigingen die creatief en innovatief genoeg zijn, kunnen dit financiële verlies opvangen maar zullen doorgaans steeds meer gaan functioneren als een commerciële organisatie. Verenigingen zullen bijvoorbeeld constructies opzetten om hun panden onder te verhuren of om BTW voordelen te benutten. Een concreet voorbeeld is de oprichting van een beheerstichting bij Mec'07. De door de beheerstichting gemaakte winst komt weer ten goede aan de aangesloten verenigingen. Dit voorbeeld illustreert de 'marktgerichte' focus van de verenigingen die voor een financiële uitdaging staan en deze aangaan.

De overlevingskans van de kleine dorpsvoetbalverenigingen is in de toekomst, zo blijkt uit het onderzoek, niet alleen meer afhankelijk van gemeentelijke ondersteuning, maar vooral van ondernemerschap en innovatief vermogen bij de verenigingen zelf. De verenigingen die in dit scenario innovatief het slimst opereren zullen een grotere overlevingskans hebben dan verenigingen met minder (intellectueel) vermogen om te veranderen. Deze zullen naar alle waarschijnlijkheid sneuvelen.

Inhoudsopgave

VOORWOORD

Pag.3

SAMENVATTING

Pag.5

INHOUDSOPGAVE

Pag.7

H1: INLEIDING

<u>1.1 AANLEIDING</u>	Pag.10
<u>1.2 PROBLEEMSTELLING</u>	Pag.11
<u>1.3 DEELVRAGEN</u>	Pag.12
<u>1.4 RELEVANTIE ONDERZOEK</u>	Pag.13
<u>1.5 LEESWIJZER</u>	Pag.14

H2: SPORT

<u>2.1 INLEIDING</u>	Pag.15
<u>2.2 BELEID</u>	Pag.15
<u>2.2.1 RIJK</u>	Pag.15
<u>2.2.2 PROVINCIE</u>	Pag.16
<u>2.2.3 GEMEENTE</u>	Pag.18
<u>2.3 ONTWIKKELINGEN DIE VAN INVLOED ZIJN OP HET SPORTBELEID</u>	Pag.18
<u>2.3.1 DECENTRALISATIE</u>	Pag.18
<u>2.3.2 BEZUINIGINGEN</u>	Pag.20
<u>2.4 CONCLUSIE</u>	Pag.20

H3: VOETBAL

<u>3.1 INLEIDING</u>	Pag.22
<u>3.2 VERENING</u>	Pag.22
<u>3.2.1 VRIJWILLIGERS</u>	Pag.22
<u>3.2.2 LEDEN</u>	Pag.23
<u>3.2.3 STAD VS PLATTELAND</u>	Pag.23
<u>3.3 PRIVATISERING</u>	Pag.24
<u>3.3.1 GEVOLGEN VAN DE DECENTRALISERING</u>	Pag.24
<u>EN BEZUINIGINGEN OP HET VOETBAL.</u>	
<u>3.3.2 PRIVATISERING</u>	Pag.25
<u>3.4 INKOMSTENMODEL</u>	Pag.26
<u>3.4.1 ANDER INKOMSTENMODEL</u>	Pag.26
<u>3.4.2 ANDERS HANDELEN</u>	Pag.26
<u>3.4.3 SPONSORING</u>	Pag.27

H4: METHODEN

<u>4.1 INLEIDING</u>	Pag.31
<u>4.2 CONCEPTUEEL MODEL</u>	Pag.31
4.2.1 CONCEPTUEEL MODEL	Pag.31
4.2.2 UITWERKING CONCEPTUEEL MODEL	Pag.31
<u>4.3 ONDERZOEKSCASE</u>	Pag.32
4.3.1 DORPSVOETBALVERENIGING	Pag.32
4.3.2 VERKLARING ONDERZOEKSGBIED	Pag.33
4.3.3 SELECTIE CASUSSEN	Pag.34
<u>4.4 METHODE DATAVERZAMELING</u>	Pag.35
4.4.1 KEUZE VOOR KWALITATIEF ONDERZOEK	Pag.35
4.4.2 GEDEELTELIJK GESTRUCTUREERD ONDERZOEK	Pag.35
4.4.3 GEINTERVIEWDE PARTIJEN	Pag.36
<u>4.5 DATA-ANALYSE</u>	Pag.36
4.5.1 ANALYSE	Pag.36

H5: ANALYSE GEMEENTEN

<u>5.1 INLEIDING</u>	Pag.37
<u>5.2 GEMEENTE BUREN</u>	Pag.37
5.2.1 BUREN	Pag.37
5.2.2 SPORTBELEID	Pag.37
5.2.3 SUBSIDIEBELEID	Pag.38
<u>5.3 GEMEENTE TIEL</u>	Pag.38
5.3.1 TIEL	Pag.38
5.3.2 SPORTBELEID	Pag.39
5.3.3 SUBSIDIEBELEID	Pag.39
<u>5.4 GEMEENTE CULEMBORG</u>	Pag.40
5.4.1 CULEMBORG	Pag.40
5.4.2 SPORTBELEID	Pag.40
5.4.3 SUBSIDIEBELEID	Pag.41
<u>5.5 GEMEENTE GELDERMALSEN</u>	Pag.42
5.5.1 GELDERMALSEN	Pag.42
5.5.2 SPORTBELEID	Pag.42
5.5.3 SUBSIDIEBELEID	Pag.42
<u>5.6 GEMEENTE NEERIJNEN</u>	Pag.43
5.6.1 NEERIJNEN	Pag.43
5.6.2 SPORTBELEID	Pag.43
5.6.3 SUBSIDIEBELEID	Pag.44
<u>5.7 CONCLUSIE</u>	Pag.44
5.7.1 SPORTBELEID	Pag.44
5.7.2 SUBSIDIEBELEID	Pag.45

H6: ANALYSE VOETBALVERENIGINGEN

<u>6.1 INLEIDING</u>	Pag.47
<u>6.2 LEDEN EN VRIJWILLIGERS</u>	Pag.48
6.2.1 INLEIDING	Pag.48
6.2.2 LEDEN	Pag.48
6.2.3 VRIJWILLIGERS	Pag.50
6.2.4 CONCLUSIES	Pag.51
<u>6.3 UITGANGSPUNTEN VERENIGINGEN</u>	Pag.52
6.3.1 INLEIDING	Pag.52
6.3.2 PRESTEREN OF FACILITEREN	Pag.52
6.3.3 ZATERDAG- OF ZONDAGVERENIGING	Pag.53
6.3.4 CONCLUSIES	Pag.54
<u>6.4 BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE</u>	Pag.54
6.4.1 INLEIDING	Pag.54
6.4.2 ONDERHOUD, BEHEER EN EXPLOITATIE	Pag.55
6.4.3 CONCLUSIES	Pag.56
<u>6.5 BUDGET</u>	Pag.56
6.5.1 INLEIDING	Pag.56
6.5.2 SUBSIDIEBELEID GEMEENTE	Pag.57
6.5.3 INKOMEN	Pag.58
6.5.4 UITGAVEN	Pag.60
6.5.5 CONCLUSIES	Pag.62
<u>6.6 SAMENWERKING</u>	Pag.66
6.6.1 INLEIDING	Pag.66
6.6.2 SAMENWERKING MET GEMEENTE	Pag.66
6.6.3 SAMENWERKING MET ANDERE VERENIGINGEN	Pag.68
6.6.4 CONCLUSIES	Pag.68

H7: CONCLUSIES

<u>7.1 INLEIDING</u>	Pag.69
<u>7.2 BEANTWOORDING DEELVRAGEN</u>	Pag.69
<u>7.3 BEANTWOORDING CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG</u>	Pag.72
<u>7.4 SLOTBESCHOUWING</u>	Pag.74

LITERATUURLIJST

Pag.75

BIJLAGEN

<u>BIJLAGE I: INTERVIEWVRAGEN GEMEENTE</u>	Pag.80
<u>BIJLAGE II: INTERVIEWVRAGEN VOETBALVERENIGINGEN</u>	Pag.81
<u>BIJLAGE III: INTENTIEVERKLARING B.V.V.</u>	Pag.84

HI

Inleiding

1.1 AANLEIDING

Sport is een belangrijke en gezonde activiteit voor de mens. Uit onderzoeken is gebleken dat er een positieve relatie bestaat tussen sport en bewegen enerzijds en gezondheid en de kwaliteit van het leven anderzijds. Mensen die geregeld sporten leven doorgaans gezonder, voelen zich ook gezonder, hebben minder sociale problemen en minder geestelijke en fysieke klachten. Sporten is lichamelijk, geestelijk en sociaal van groot belang (Tiessen-Raaphorst et al, 2005). Vaak is er een relatie tussen sportbeoefening en een ruimtelijke component, namelijk de sportaccommodatie. Deze relatie tussen de sport en ruimtelijke ordening is een actueel onderwerp omdat er zowel bij de overheid als binnen de samenleving belangrijke verschuivingen plaatsvinden die van invloed zijn op de context van sportaccommodaties.

Nederland is oorspronkelijk ingericht volgens het wettelijk regime van het Huis van Thorbecke. In 1848 bedacht Thorbecke dat de overheid geografisch opgedeeld moest worden in drie lagen; het zogenaamde 'Huis van Thorbecke'. Die drie lagen zijn het Rijk, de provincies en de gemeenten. Deze opdeling werpt de vraag op welke bestuurslaag nu welke taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden heeft (Linker, 2006).

De opdeling volgens het Huis van Thorbecke staat mede door de ontwikkelingen in de Nederlandse maatschappij onder druk. Maatregelen die uit Den Haag komen, worden niet zomaar meer geaccepteerd. "De maatschappelijke vraagstukken van onze tijd zijn veel te complex voor pasklare oplossingen uit Den Haag" (SER, 2007). Er zal meer maatwerk geleverd moeten worden. Decentralisatie dus, waardoor steeds verder afgeweken zal worden van de oorspronkelijke opzet van het Huis van Thorbecke. Decentralisatie betekent dat lagere overheden meer verantwoordelijkheden krijgen.

Dit heeft ook gevolgen voor het gemeentelijke beleid als het gaat om sport. Gemeenten krijgen als gevolg van de decentralisatie meer vrijheid om hun beleid in te vullen naar de wensen van haar inwoners. Daarnaast geeft decentralisatie gemeenten de mogelijkheid om door middel van een kerntakendiscussie haar kerntakenpakket te herformuleren. Een gemeente stelt zichzelf hierbij de vraag welke taken zij van zodanig groot belang vinden dat zij die in eigen beheer willen houden en welke taken zij willen overdragen aan andere instanties of marktpartijen (Breedveld e.a., 2008). Kortweg houdt dit voor het lokale sportbeleid in dat veel gemeenten bepaalde taken zullen overdragen aan marktpartijen. Te denken valt aan het uitbesteden van onderhoud, beheer en exploitatie van sportaccommodaties.

Na de kerntakendiscussie binnen gemeenten, kwamen veel gemeenten tot de conclusie dat het beheren van sportaccommodaties niet meer tot hun kerntaken behoort (Slender, 2006). In het begin werden vooral kleine taken afgestoten en behield de gemeente de verantwoordelijkheid over de lange termijn. De gemeente houdt op deze manier wettelijk de verantwoordelijkheid over het uitvoerend werk in de sport binnen de gemeentegrenzen. De provincie heeft een meer ondersteunende functie en het Rijk zet de grote lijn uit middels haar landelijke sportbeleid. Inmiddels is privatisering steeds verder doorgevoerd en veel gemeenten zijn hierin nog steeds actief. Veel gemeenten - die vaak het voortouw nemen bij privatisering - vinden het onderhouden van een accommodatie een dure aangelegenheid en willen er daarom graag vanaf. Vooral voor het onderhoud van sportkantines willen gemeente niet graag financieel verantwoordelijk zijn, omdat deze feitelijk niks met sport te maken hebben (Slender, 2006). Privatisering zal dus directe financiële gevolgen hebben voor de sportverenigingen. Sportverenigingen zullen eigen financiële bronnen moeten gaan genereren om te kunnen blijven voortbestaan. Ze zullen naar manieren moeten zoeken om zelf te kunnen voorzien in beheer, onderhoud en exploitatie van hun sportaccommodatie.

De privatiseringstrend wordt versterkt door de bezuinigingen van de Rijksoverheid. Nederland moet bezuinigen en dat heeft ook voor gemeenten ingrijpende gevolgen. In 2010 bleek dat de gemeenten voor ruim één miljard aan directe verliezen op grondexploitatie moesten inboeken. Gemeenten hebben dat ondertussen voor ongeveer € 800 miljoen gerealiseerd. Naar verwachting zijn de verliezen te voorzichtig ingeschat waardoor gemeenten wederom voor nieuwe grote bezuinigingsopgaven zullen komen te staan. De verliezen op de grondexploitatie hebben een negatief effect op de financiële reserves van gemeenten. Daarnaast zullen de bezuinigingen van het kabinet en kortingen op het gemeentefonds de komende jaren de financiële positie van gemeenten nog verder verslechteren.

De hoogte van het gemeentefonds wordt in Nederland bepaald door de normeringssystematiek. De normeringssystematiek wordt gekenmerkt door het gebruik van een accresmethode die vaak wordt geduid als de 'trap op, trap af' systematiek. Het accres is een stijging of daling van het Gemeente- en Provinciefonds en is gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto gecorrigeerd Rijksuitgaven (ngru). Stijgen de ngru, dan stijgt de omvang van de algemene uitkering; dalen de ngru, dan daalt de algemene uitkering aan provincies en gemeenten (Evaluatie Normeringssystematiek Gemeente- en Provinciefonds, 2010). Dit effect kan geïllustreerd worden aan de hand van de gemeente Neerijnen. Deze Gelderse gemeente geeft in haar begroting aan dat de bezuinigingen vanuit het Rijk een negatief effect zullen hebben op de bijdrage aan de gemeentelijke uitkering (zie tabel 1.1). De gemeente geeft daarom aan dat zij ervoor moet zorgen dat er minder geld uitgegeven dient te worden aan bestaand beleid (Programmabegroting Neerijnen, 2011).

Tabel 1.1: Raming bijdrage algemene uitkering van Rijk aan gemeente Neerijnen.

Raming algemene uitkering	2011	2012	2013	2014
Daling keer 1000 euro	-70	-111	-216	-130

Bron: Eigen bewerking op basis van programmabegroting gemeente Neerijnen, 2011.

De daling van het gemeentefonds zal de kerntakendiscussie binnen de gemeenten weer actueel maken. Gemeenten zullen nog meer dan voorheen moeten kijken waar zij hun beperkte budget aan willen spenderen. Dit zal in veel gevallen betekenen dat een verdere privatisering van sportverenigingen onvermijdelijk is.

1.2 PROBLEEMSTELLING

De beschreven trends gelden ook voor de populairste teamsport binnen Nederland: het voetbal. Binnen het amateurvoetbal ziet men steeds vaker fusies en andere samenwerkingsverbanden ontstaan tussen clubs omdat samenwerking gewenst en/of noodzakelijk is. De toename van eigen beheer en exploitatie bij voetbalverenigingen en de afname van subsidies vanuit het Rijk aan de sportverenigingen zouden kunnen leiden tot een bedreiging van de kleinere individuele voetbalverenigingen met een van oudsher kleine bron aan inkomsten. Kleine dorpsvoetbalverenigingen hebben doorgaans weinig inkomsten; een relatief klein aantal leden betekent weinig inkomsten vanuit contributie, baromzetten en dergelijke. En sponsors aantrekken is ook nauwelijks een optie, omdat ze commercieel niet aantrekkelijk genoeg zijn. Deze voetbalverenigingen zijn financieel afhankelijk van gemeentelijke subsidies dus steeds ingewikkelder om het hoofd boven water te houden. Hiervan uitgaande is de volgende onderzoeksvraag ontstaan:

'In hoeverre is de toekomst van de kleine 'dorpsvoetbalvereniging' in gevaar door de opkomst van de privatisering binnen het amateurvoetbal?'

1.3 DEELVRAGEN

Om de centrale vraag te kunnen beantwoorden zijn vooraf een aantal deelvragen gesteld. De eerste drie deelvragen worden beantwoord vanuit bestudering van de bestaande literatuur rondom sport en voetbal. De andere drie deelvragen worden vervolgens onderzocht in het empirische deel van dit onderzoek. De deelvragen luiden als volgt:

1) *'Hoe ziet het Nederlandse sportbeleid eruit gezien vanuit de verschillende overheidsniveaus?'*

Amateurvoetbalverenigingen binnen Nederland zijn afhankelijk van het gevoerde sportbeleid binnen de gemeente waarin zij actief zijn. Dit sportbeleid verschilt per gemeente. Gemeenten dienen echter bij het formuleren van hun sportbeleid wel rekening te houden met de visie op en de richtlijnen voor sportbeleid, geformuleerd door hogere overheden. Het is daarom van belang om te weten te komen hoe het Nederlandse sportbeleid eruit ziet op de verschillende overheidsniveaus.

2) *'Welke effecten hebben de ontwikkelingen binnen het sportbeleid op het voetbal?'*

De ontwikkelingen die van invloed zijn op het gevoerde sportbeleid van de Nederlandse gemeenten hebben vanzelfsprekend ook een specifiek effect op het amateurvoetbal. Omdat de focus binnen dit onderzoek ligt op het voetbal is het van belang om uit te zoeken welke effecten de ontwikkelingen binnen het sportbeleid hebben op het voetbal.

3) *'Wat houdt privatisering in en welk effect heeft privatisering op een voetbalvereniging?'*

De aanleiding voor het doen van het onderzoek is een privatiseringstrend binnen de (amateur)sportsector. Het is van belang om een goed beeld te krijgen van het fenomeen privatisering. Er zal beschreven worden wat privatisering nu precies inhoudt en welk effect privatisering heeft op het onderzoeksobject binnen dit onderzoek; de voetbalvereniging.

4) *'Welke invloed heeft het gemeentelijke sportbeleid op de voetbalverenigingen?'*

Amateurvoetbalverenigingen binnen Nederland zijn zoals eerder vastgesteld afhankelijk van het gevoerde sportbeleid binnen de gemeente waarin zij actief zijn. Het is daarom van belang om te weten te komen op welke manier het gemeentelijke sportbeleid binnen het onderzoeksgebied van invloed is op de daarin gelegen voetbalverenigingen.

5) *'Wat zijn de verschillen tussen kleine en grote voetbalverenigingen en hebben de beschreven ontwikkelingen andere effecten op kleine dan op grote voetbalverenigingen?'*

Binnen het onderzoek wordt specifiek gekeken naar kleine dorpsvoetbalverenigingen en hun voortbestaan. De reden hiervoor is de veronderstelling, dat eventuele gevolgen van privatisering en een verandering in het inkomstenmodel de kleine dorpsvoetbalverenigingen harder zullen treffen dan de grote voetbalverenigingen. Om te achterhalen of dit ook echt het geval is, moet bekeken worden in hoeverre er verschillen zijn tussen de kleine en de grote voetbalverenigingen en of de ontwikkelingen een andere uitwerking hebben op de kleine voetbalverenigingen dan op de grotere verenigingen.

6) *'Valt er in de praktijk een privatiseringslag waar te nemen bij de voetbalverenigingen?'*

Binnen de literatuur wordt verondersteld dat steeds meer gemeenten ervoor kiezen om gemeentetaken af te stoten naar private partijen. Taken als beheer, onderhoud en exploitatie zouden dan uitgevoerd moeten worden door de voetbalverenigingen zelf, of door andere private partijen. Van belang is te onderzoeken of deze veronderstelde privatiseringslag ook daadwerkelijk is waar te nemen bij de voetbalverenigingen.

1.4 RELEVANTIE ONDERZOEK

Centraal in dit onderzoek staat de toekomst van de dorpsvoetbalvereniging, gelegen in een landelijk gebied. Voetbal is van oudsher een belangrijke sport binnen Nederland en neemt een belangrijke positie in binnen de Nederlandse sportsector. Om die reden is dit onderzoek ook van maatschappelijk belang. Voetbal heeft een belangrijke maatschappelijke functie. Het is kijkplezier voor de velen die het voetbal langs de lijn volgen. Kijken naar voetbal is voor velen een aantrekkelijke vrijetijdsbesteding. Maar vooral is het speelplezier voor de ruim één miljoen voetballers die wekelijks al dan niet in clubverband op de velden verschijnen. Kijken naar voetbal is voor velen een aantrekkelijke vrijetijdsbesteding. Voor de een betekent het voetbal vooral gezelligheid en sociaal contact, voor de ander is het gezondheidsaspect en het onderhouden van de conditie belangrijk. Mensen die voldoende sporten en bewegen, leggen een stevige basis voor een actieve en gezonde leefstijl en verlagen het risico op hart- en vaatziekten, diabetes, depressie en sommige vormen van kanker (Wendel- Vos, 2010). Voldoende sporten en bewegen is een eigen keuze en deze keuze wordt nog lang niet door iedereen gemaakt. De helft van de kinderen tot achttien jaar en een derde van de volwassenen sport en beweegt niet voldoende. Tegelijkertijd wordt overgewicht een steeds groter probleem. Gemiddeld genomen is het percentage overgewicht onder volwassenen in 30 jaar met ruim 50% gestegen, voor jongeren is dit 40% (CBS, 2011).

Sport heeft naast een fysiek aspect ook een belangrijk sociaal aspect. Ook voetbal is een leerschool, die karaktervormend kan zijn. Doorzettingsvermogen, discipline en teamspirit zijn belangrijke waarden in het voetbal en kunnen door beoefening ervan ervaren en gewaardeerd worden in het gewone leven (Briene et al, 2005). Actief zijn bij een voetbalvereniging, als speler, bestuurder of vrijwilliger draagt bij aan de ontwikkeling van sociale competenties. Het verrichten van vrijwilligerswerk is een uiting van, en draagt bij aan maatschappelijke betrokkenheid. Maatschappelijk fungeert het voetbal als een bindmiddel en het overbrugt scheidslijnen als nationaliteit, leeftijd en geloof (Briene et al, 2005). Daarnaast kan voetbal een positieve bijdrage leveren aan de emancipatie en integratie van allerlei minderheden (Hartmann, 2000, Elling, 2004). De voetbalvereniging is dikwijls het sociale en sportieve middelpunt van een wijk of gemeenschap en is een belangrijke ontmoetingsplaats.

Naast een maatschappelijk belang heeft het onderzoek ook een wetenschappelijk belang. Het onderzoek draagt bij aan kennis over de toekomst van de kleine voetbalverenigingen. Het onderzoek maakt duidelijk in hoeverre ontwikkelingen als decentralisatie, gemeentelijke bezuinigingen en de privatisering van taken invloed hebben op de toekomst van de kleine dorpsvoetbalverenigingen.

1.5 LEESWIJZER

Na de inleiding, is de scriptie opgedeeld in drie delen. In het eerste deel wordt de theorie uiteengezet. In het tweede deel wordt dieper ingegaan op de gebruikte onderzoeksmethoden. Ten slotte in het derde deel volgen de analyse, conclusies en aanbevelingen.

Het onderzoek begint in hoofdstuk twee met het theoretisch kader (deel 1). Dit hoofdstuk vormt de onderbouwing voor het doen van dit onderzoek. Hier wordt ingegaan op het Nederlandse sportbeleid van de verschillende overheidsschalen. Daarnaast wordt er binnen dit hoofdstuk beschreven welke ontwikkelingen er recentelijk van invloed zijn op dit sportbeleid. Vervolgens worden de beschreven invloeden op de sport toegepast op de voetbalsport en specifiek op de voetbalvereniging. Er wordt in de conclusie van hoofdstuk twee antwoord gegeven op de eerste twee deelvragen. In hoofdstuk drie wordt er vervolgens nader ingegaan op het voetbal binnen Nederland. De in hoofdstuk twee beschreven invloeden, en daarbij behorende gevolgen voor de sport worden specifiek beschreven voor het voetbal en binnen de conclusie van het hoofdstuk wordt er antwoord gegeven op deelvragen drie en vier.

In hoofdstuk vier wordt de methodologie van het onderzoek verantwoord. Centraal binnen dit hoofdstuk staan de operationalisering van het conceptuele model, de beschrijving van de onderzoekscase en een verantwoording voor de methode waarop de data verzameld en geanalyseerd is.

Na de methodologie wordt in hoofdstuk vijf ingegaan op het eerste deel van de analyse. Binnen dit hoofdstuk vindt er een analyse plaats van de vijf gemeenten die centraal staan binnen het onderzoek. Per gemeente wordt gekeken naar het sport- en subsidiebeleid. Vervolgens vindt in hoofdstuk zes het tweede deel van de analyse plaats. Binnen dit hoofdstuk vindt er een analyse plaats van de geselecteerde voetbalverenigingen die centraal staan binnen dit onderzoek. Binnen het hoofdstuk wordt de verschillende voetbalverenigingen op een aantal punten met elkaar vergeleken. De thema's die centraal staan binnen dit hoofdstuk zijn: leden en vrijwilligers, uitgangspunten verenigingen, beheer onderhoud en exploitatie, het budget en de samenwerking.

Ten slotte worden er in hoofdstuk zeven conclusies getrokken op basis van de analyse. Er wordt antwoord gegeven op deelvragen drie tot en met zes en op de onderzoeksvraag die centraal staat binnen het onderzoek. Het hoofdstuk eindigt met een slotbeschouwing.

H2

Sport

2.1 INLEIDING

In de aanleiding is beschreven, dat de decentralisering van overheidstaken steeds prominenter geworden is en consequenties heeft voor de hiërarchie als het gaat om beleidsvoering. Het zwaartepunt van het Nederlandse sportbeleid is geleidelijk meer bij de Nederlandse gemeenten komen te liggen. Gemeenten voeren de regie binnen het sportbeleid en kunnen daardoor bestempeld worden als eindverantwoordelijke voor het te voeren sportbeleid. Maar de gemeente is altijd nog direct of indirect afhankelijk van de hogere overheden met hun bijbehorende beleidsvisies en uitgangspunten. Vandaar dat het sportbeleid van de verschillende overheidsniveaus aan de orde zal komen binnen dit hoofdstuk. Daarnaast zal er binnen dit hoofdstuk beschreven worden welke recentelijke ontwikkelingen er van invloed zijn op het sportbeleid.

2.2 BELEID

2.2.1 Rijk

Het Rijk heeft ervoor gekozen om het sport- en beweegbeleid te combineren met gezondheidsbeleid en preventie. Deze beleidsterreinen liggen in elkaars verlengde, want sporten en bewegen is niet alleen leuk om te doen, het heeft ook positieve effecten op bijvoorbeeld de gezondheid. Daarom heeft dit kabinet in de Beleidsbrief Sport 'Sport en Bewegen in Olympisch Perspectief' en de landelijke nota gezondheidsbeleid 'Gezondheid dichtbij' aangegeven te willen bijdragen aan een vraaggericht lokaal sport- en beweegaanbod en het stimuleren van meer lokaal maatwerk (Ministerie VWS, 2011).

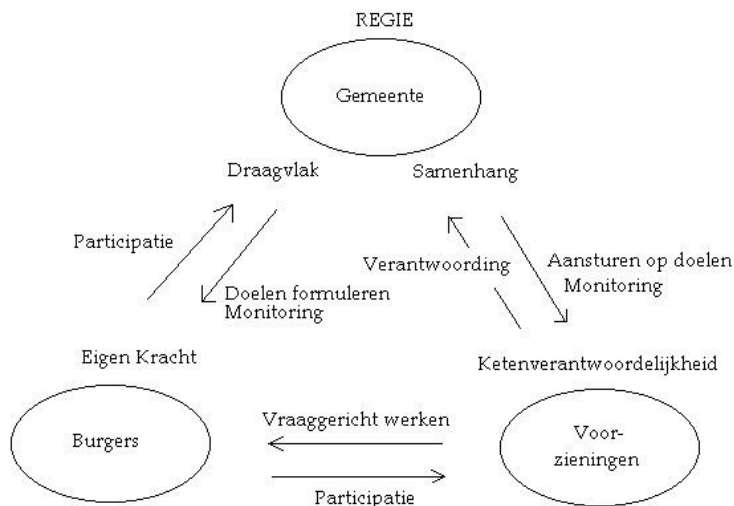
Het Rijk geeft in haar nieuwe programma Sport en Bewegen in de Buurt aan dat er vandaag de dag al veel verbindingen gelegd zijn tussen sport- beweegaanbieders en onderwijs, welzijn, zorg, kinderopvang, bedrijfsleven. Bundeling van de verschillende verbindingen en ervaringen zal er toe moeten leiden dat er lokaal meer kansrijke verbindingen ontstaan tussen sport- en beweegaanbieders, het bedrijfsleven en andere partijen (Ministerie VWS, 2011). Er komt dus aanzienlijk meer ruimte voor ondernemerschap en inmenging van private partijen binnen de sportsector. Voor de realisatie van maatwerk, als het gaat om sport en bewegen, is er lokale samenwerking nodig tussen diverse partijen. Dit vraagt om lokaal maatwerk en vraagt om gebruikmaken van bestaande lokale netwerken tussen bijvoorbeeld sportverenigingen en gemeenten. De politiek heeft daarbij een aantal verwachtingen geformuleerd die hieronder kort staan samengevat:

- de doelgerichtheid van het beleid neemt toe als burgers dichter bij dat beleid staan en er meer bij betrokken worden (vraagsturing respectievelijk activering);
- het draagvlak van beleid en maatregelen wordt steviger als er een duidelijke lokale afweging plaatsvindt.
- integratie en coördinatie van verschillende beleidsinspanningen bij het bestrijden van achterstandssituaties leiden tot een betere "fit" van maatregelen en vergroot de doelmatigheid (maatwerk trajecten).

Vanuit deze gedachtegang is volgens het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ook wel VWS) het toenemend gebruik van het begrip lokaal sociaal beleid te verklaren. Lokaal sociaal beleid als de resultante van

beleidsinspanningen vanuit verschillende sectoren. Voor de visualisatie heeft het ministerie van VWS onderstaand model opgesteld:

Figuur 2.1: Lokale sociale structuur

Bron: Ministerie VWS, 1998.

In het programma Sport en Bewegen in de Buurt wordt nogmaals aangegeven dat de lokale verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente (Ministerie VWS, 2011). De gemeente heeft (in theorie) een goed zicht op waar er binnen de gemeente meer behoefte is aan meer sport- en beweegaanbod. Het is hierbij de taak van de gemeente om relaties te leggen met relevante beleidsterreinen. De gemeente moet dus in gesprek met lokale sport- en beweegaanbieders en andere relevantie (semi -) publieke en private partijen om zo een meer passend aanbod van sport - en beweging te realiseren.

Er kan dus gesteld worden dat het Rijk hiermee expliciet aangeeft dat de realisatie van sport- en beweegaanbod een lokale verantwoordelijkheid is. Het Rijk wil het lokale ondernemerschap stimuleren en ondersteunen waarbij gemeenten samen met sport- en beweegaanbieders en relevantie (semi -) publieke en private partners zich samen inzetten om een beter sport- en beweegklimaat te realiseren.

2.2.2 Provincie

De belangrijkste taak van het provinciale sportbeleid is het ondersteunen van de lokale overheden. Dit gebeurt voornamelijk op het gebied van ruimtelijke ordening, maatschappelijke infrastructuur en provinciale profilering (Sport en Gemeenten, 2009 a). Een belangrijke provinciale taak binnen het ruimtelijke sportbeleid ligt, volgens de Vereniging Sport en Gemeenten, in de spreiding en bereikbaarheid van sportaccommodaties. Op provinciaal niveau zijn bovendien sportraden actief die de samenwerking tussen verschillende partijen trachten te bevorderen en optreden als bemiddelaar tussen sportverenigingen en lokale overheid (Sport en Gemeente, 2009 a). De provincies hebben zodoende voornamelijk een ondersteunende en bemiddelende rol.

Dit geldt ook voor de provincie Gelderland. Het sportbeleid van de provincie Gelderland zal hier besproken worden vanwege de ligging van het onderzoeksgebied binnen deze provincie. Provincie Gelderland ziet sport, evenals het Rijk dat doet, als iets wat voornamelijk op het lokale niveau afspeelt en is dan ook in principe een gemeentelijke verantwoordelijkheid. De provincie kan wel een bijdrage leveren aan het oplossen van knelpunten en het versterken van de (lokale) sportsector, door in het kader van het sociaal beleid ondersteuning te bieden aan gemeenten en sportaanbieders. Daarmee draagt de provincie bij aan een beter sport- en bewegingsklimaat in Gelderland en aan de versterking van de relatie tussen sport en de samenleving. De doelstelling van het huidige provinciaal sportbeleid, nog daterend uit 1993, luidt:

" Het provinciaal sportbeleid richt zich op het tot stand brengen van een zodanig ondersteuningsaanbod voor de sport, dat participatie en kwaliteit van sport- en bewegingsactiviteiten op lokaal niveau in stand gehouden kan worden en/of verbeterd. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar sport - en bewegingsactiviteiten voor specifieke groepen die in de sportparticipatie achterblijven (ouderen, allochtonen, mensen met een beperking en jeugd). Onder sport- en bewegingsactiviteiten worden deelname aan en betrokkenheid bij deze activiteiten begrepen" (Gedeputeerde Staten van Gelderland, 2004).

De provincie Gelderland wil met haar sportbeleid investeren in een gezond, vitaal en aantrekkelijke provincie en wil van Gelderland een 'Sportland' maken. Sporttalenten moeten de ruimte krijgen om zich tot topsporter te ontwikkelen, maar het belangrijkste doel van de provincie is het stimuleren van meer sportende inwoners ten behoeve van een gezonde en actieve leefstijl. De provincie richt zich bij het uitvoeren van het sportbeleid voornamelijk op de Gelderse kernsporten. De provincie vindt het van belang om vroegtijdig te kiezen voor kernsporten die het 'hart' van Gelderland Sportland zullen vormen en die richtinggevend zijn voor het beleid. De keuzes die gemaakt zijn, zijn gemaakt op basis van een Gelders profiel. Hierin wordt geschetst welke sporten binnen de provincie kansrijk zijn en op welke takken van sport er extra ingezet moet worden. Hiervoor heeft de provincie Gelderland tien kernsporten aangewezen waarop het investeringsprogramma en stimuleringsprogramma van Gelderland Sportland gericht zal zijn. Zo zullen bijvoorbeeld extra investeringen in de sportinfrastructuur en in het stimuleringsprogramma voor topsporttalenten vooral gericht zijn op de kernsporten. Ook voor de uitwerking van andere onderdelen van Gelderland Sportland zijn de kernsporten leidend. Binnen de tien sporten is er een onderscheid gemaakt tussen de huidige tweedelijns taak van de provincie die zich richt op de ondersteuning van het gemeentelijk breedtesportbeleid en de extra inzet in het kader van Gelderland Sportland. Voor de eerstgenoemde structurele taak geldt de afbakening tot een beperkt aantal sporten niet. Die geldt alleen voor de extra, niet structurele inzet in het kader van Gelderland Sportland in de periode tot 2016 (Provincie Gelderland, 2010). De tien kernsporten zijn in twee groepen onderverdeeld. De eerste groep is de 'eerste ring' genoemd en de tweede groep de 'tweede ring'. Op basis van een aantal criteria heeft de provincie de kernsport onderverdeling bepaald. De sporten die binnen de eerste ring vallen zijn de sporten die in de provincie Gelderland, veel of op hoog niveau worden bedreven, waarvoor al een goede basis sportinfrastructuur is of die juist goede kansen voor de toekomst bieden, bijvoorbeeld door de ruimtelijke 'groene' kwaliteiten van Gelderland. Hiervoor heeft de provincie alleen gekeken naar de Olympische sporten. Onder de 'eerste kern' vallen de sporten: atletiek, hippische sport, judo, volleybal en wielersport. Voor de tweede ring sporten moet er gedacht worden aan kleinere, meer onbekende, maar kansrijke sporten binnen de provincie (Provincie Gelderland, 2010). Hierbij moet dan gedacht worden aan: gymnastiek, vrouwenvoetbal, zwemmen, schaatsen en tennis. Voor deze kernsporten zullen vervolgens concrete en samenhangende plannen gemaakt worden. De provincie wil dus middels een investering- en stimuleringsprogramma inzetten op sporten en bewegen binnen de provincie. Hierbij richten zij zich voornamelijk op de, door hun zelf aangewezen, kernsporten en op die manier probeert de provincie met haar sportbeleid te investeren in een gezond, vitaal en aantrekkelijke provincie en wil van Gelderland een 'Sportland' maken en sporttalenten de ruimte geven zich tot topsporter te ontwikkelen.

Voetbal wordt door de provincie echter niet gerekend tot één van de kernsporten. De provincie geeft aan dat het van mening is dat de voetbalsport in het algemeen al goed bediend wordt door de 'markt'. Volgens de provincie heeft voetbal een sterke bond en - relatief gezien- veel financiële middelen. Daarom zou de bond in staat moeten zijn om de 'eigen broek op te houden' (Provincie Gelderland, 2010). De sector voetbal hoeft dus niet te rekenen op directe steun van de provincie. Deze bewering van de provincie echt kan wel in twijfel getrokken worden. De overkoepelende voetbalbond KNVB is inderdaad de grootste overkoepelende sportbond van Nederland met een groot eigen vermogen van 45.7 miljoen eigen vermogen (KNVB, 2011 a). Maar dit staat los van de amateurvoetbalverenigingen binnen Nederland. Deze verenigingen profiteren niet van dit grote eigen vermogen van de KNVB. In de praktijk is het zo dat de verenigingen geld moeten afdragen aan de KNVB en niet andersom. Individuele voetbalverenigingen profiteren dus zeker niet van de financiële buffer van de KNVB. De KNVB kan dus zoals aangegeven wel haar 'eigen broek op houden', maar steunt de voetbalverenigingen niet financieel.

2.2.3 Gemeente

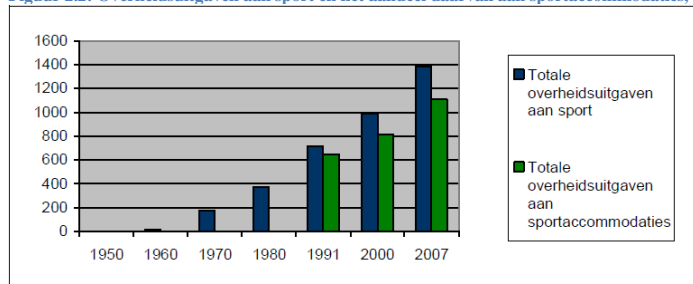
De lokale overheden vervullen tot slot, zonder dat hier speciale wet- en regelgeving voor beschikbaar is, de meest omvangrijke taken van het publieke sportbeleid (Sport en Gemeente, 2009b). Financieel gezien hebben gemeenten veruit het grootste aandeel in de sportsector en binnen het sportbeleid. Zo geeft het ministerie van Volkshuisvesting, Welzijn en Sport (2008) aan, dat in 2008 maar liefst 88% van de totale overheidsuitgaven aan sport door gemeenten werd voldaan en maar 12% werd door hogere overheden (Rijk en provincies). Het gemeentelijke sportbeleid wordt door iedere gemeente afzonderlijk vastgesteld in een gemeentelijke sportnota. Binnen de nota worden er doelen gesteld en wordt de gemeentelijke visie met betrekking tot sport beschreven. In een gemeentelijke visie wordt bijvoorbeeld beschreven waar een gemeente de komende jaren op in wil zetten en op welke manier en met welke middelen zij dit doel wil bereiken (Sportbeleid gemeente Tiel, 2006). Om deze doelen te bereiken voeren gemeenten een divers sportbeleid. Dit bestaat onder andere uit het financieel ondersteunen van sportverenigingen door middel van subsidies en het organiseren van sportstimulerende activiteiten, al dan niet in samenwerking met andere partijen (Sport en Gemeente, 2009b). Kortom, het zwaartepunt van het sportbeleid bij de lokale overheid en dit effect wordt steeds sterker. Dit komt voornamelijk door de decentralisatie van Rijkstaken. Gemeenten krijgen als gevolg hiervan meer vrijheid om hun beleid in te vullen naar de wensen van haar inwoners.

2.3 ONTWIKKELINGEN DIE VAN INVLOED ZIJN OP HET SPORTBELEID

2.3.1 Decentralisering

In de jaren voor de Tweede Wereldoorlog was de betrokkenheid van de Nederlandse overheid bij de sector sport zeer beperkt te noemen. Sport werd door de overheid gezien als een individueel goed waar geen overheidssteun voor nodig was (Stokvis, 1979). Na de Tweede Wereldoorlog is hier verandering in gekomen. Door de sterke toename van het aantal sporters, voornamelijk in de categorie zaa sporten zoals gymnastiek en volleybal, konden particuliere initiatiefnemers de kosten van de sportaccommodaties niet meer opbrengen (van Bottenburg & Schuyt, 1996). De overheid besloot de sportorganisaties hierin te hulp te schieten bij de aanleg en het onderhoud van de sportaccommodaties. In het kader van het industrialisatiebeleid streefde de overheid in de jaren vijftig naar een goed 'leefklimaat' en zij zag in dat sportvoorzieningen hieraan een belangrijke bijdrage konden leveren. Gemeenten namen het bestuurlijke initiatief voor de realisatie van nieuwe sportaccommodaties, stelden de benodigde financiële middelen en grond ter beschikking en belasten zichzelf met de onderhoudstaak van de accommodatie (Jong, de & Ruedisulj, 2010). Naarmate sportbeoefening steeds verder in populariteit steeg, ontwikkelde zich binnen lokale overheden een specifieke sportdienst en werden verhoudingen met de oorspronkelijke initiatiefnemers beter geregeld in de vorm van sportraden en -stichtingen (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Zoals uit figuur 2.2 op te maken valt, zijn de overheidsuitgaven aan sport sinds 1950 geleidelijk toegenomen.

Figuur 2.2: Overheidsuitgaven aan sport en het aandeel daarvan aan sportaccommodaties, in euro's 1950-2007

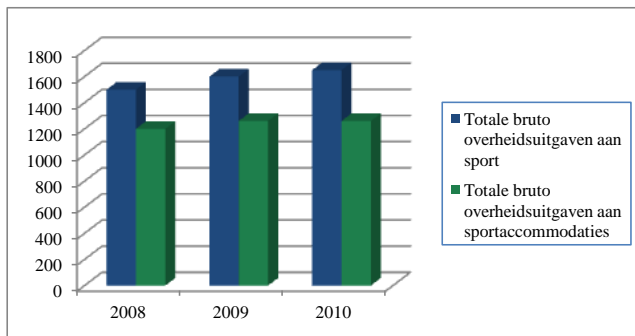

NB: Gegevens over de uitgaven aan sportaccommodaties in de periode 1950-1980 zijn niet bekend.
Bron: C.B.S. statistiek van de uitgaven van de overheid voor de sector sport 1950-2007.

Een zeer groot deel van deze uitgaven is bestemd voor de sportaccommodaties. In de jaren zeventig ontstond binnen de overheid het idee dat sport behoorde tot een welzijnsvoorziening en in de *Sportnota 1974* achtte de overheid zich hiervoor nadrukkelijk verantwoordelijk (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Overheidsuitgaven zijn

tussen 2003 en 2006 toegenomen van 896 miljoen euro naar 1,02 miljard euro. In 2006 betrof het een bedrag van 900 miljoen euro. Uit onderzoek, uitgevoerd door het Mullier Instituut (2009), blijkt dat gemeenten van 2007 tot en met 2009 steeds meer zijn uitgeven aan de sport. Bij een kwart van de onderzochte gemeenten zijn de uitgaven sterk (met 10% of meer) en bij circa tweederde enigszins gestegen (1 tot 9 %). Gemeenten geven als reden voor deze stijging dat het draagvlak voor de sport aan het toenemen is.

Figuur 2.3: Overheidsuitgaven aan sport en het aandeel daarvan aan sportaccommodaties, in euro's 2008-2010

Bron: C.B.S. statistiek van de uitgaven van de overheid voor de sector sport 2008-2010.

Deze toename blijkt ook uit gegevens van het CBS. Uit figuur 2.3 blijkt dat de totale overheidsuitgaven aan sport tussen 2008 en 2010 gestegen zijn van 1400 miljoen euro naar 1600 miljoen euro in 2010. De overheidsuitgaven aan sportaccommodaties lijken echter te stagneren van 2009.

In het begin van de jaren tachtig kwam het einde van de verzorgingsstaat in Nederland in zicht en beperkte de overheidsbetrokkenheid zich op verschillende vlakken tot het verlenen van steun. Aan deze omslag lagen een aantal ontwikkelingen ten grondslag zoals bezuinigingen, de kerntakendiscussie en het principe dat burgers en particuliere organisaties meer eigen verantwoordelijkheid moesten nemen (van Bottenburg & Schuyt, 1996). De hierop volgende veranderingen binnen het sportbeleid hielden in dat de focus niet langer gericht was op de uitbreiding van het sportvoorzieningenaanbod maar op instandhouding, aanpassing en privatisering binnen de Nederlandse sportsector (van Bottenburg & Schuyt, 1996). Tijdens de periode die volgde ontstond er een eerste golf van privatisering binnen de sportsector.

Deze beweging binnen de sportsector heeft zich de laatste decennia doorgezet. Het Rijk heeft veel taken losgelaten en ervoor gekozen om het zwaartepunt van het sportbeleid bij de gemeenten neer te leggen. Gemeenten krijgen als gevolg van de decentralisatie meer vrijheid om hun lokale beleid in te vullen naar de wensen van haar inwoners. Dit is ook nodig omdat de maatschappij zo divers en ingewikkeld geworden is. De vraag naar maatwerk vereist daardoor een beleid dat door middel van een dialoog tot stand komt. Beleid dat door middel van een dialoog tot stand komt is, beter uitvoerbaar en krachtiger dan beleid dat op de Haagse tekentafel wordt ontworpen "De maatschappelijke vraagstukken van onze tijd zijn veel te complex voor pasklare oplossingen uit Den Haag" (SER, 2007). Het leveren van maatwerk moet er dus voor zorgen dat het sportbeleid aansluit bij de lokale wensen en behoeften. Daarnaast geeft decentralisatie gemeenten de mogelijkheid om door middel van een kerntakendiscussie haar kerntakenpakket te herformuleren. Een gemeente stelt zichzelf hierbij de vraag welke taken zij van dergelijk groot belang vinden dat zij die in eigen beheer willen houden en welke taken zij graag overdragen aan andere instanties of marktpartijen (Breedveld e.a., 2008). Kortweg houdt dit voor het lokale sportbeleid in dat veel gemeenten bepaalde taken zullen overdragen aan marktpartijen. Te denken valt aan taken als het onderhoud, beheer en exploitatie van sportaccommodaties. Want hoewel sport nog steeds gezien wordt als een belangrijk aspect binnen de samenleving en het aantal sporters ook nog blijft toenemen voelden gemeenten zich genoodzaakt om hun belangen af te wegen met betrekking tot het in eigen beheer houden van sportaccommodaties (Beckers & Serail, 1991).

2.2.2 Bezuinigingen

Een andere ontwikkeling die indirect van invloed is op het sportbeleid, is die van de overheidsbezuinigingen. Nederland moet bezuinigen en dit betekent voor gemeenten dat het financieel ook krappe tijden zijn. In een onderzoek, uitgevoerd door het Mullier Instituut (2009) geven alle gemeenten aan dat ze vanaf 2010 of 2011 moeten gaan bezuinigen tengevolge van de opgetreden recessie. Hoewel het draagvlak voor sport groter geworden is, geeft 85% van de gemeenten aan dat het waarschijnlijk is dat er bezuinigd zal worden op de sport. Dertig procent van de gemeenten verwacht echter minder op sport te moeten bezuinigen dan op andere sectoren.

De bezuinigingen van het kabinet en kortingen op het gemeentefonds zullen de komende jaren de financiële positie van gemeenten nog verder doen verslechteren. De hoogte van het gemeentefonds is namelijk afhankelijk zijn van de Rijksuitgaven en/of bezuinigingen. In het verleden vielen de kortingen op de uitkeringen van het gemeentefonds op te vangen door de toen nog bij de gemeenten aanwezige financiële speelruimte of door een efficiënter financieel beheer en een effectieve inzet van middelen. Deze vlieger gaat echter niet meer op, want de reserves van de gemeenten zijn op (Jong, de & Ruedisulj, 2010). In het beleidsakkoord tussen Rijk en gemeenten van april 2009 staat dat het gemeentefonds in jaren 2009-2011 niet groeit. Dit omdat het Rijk moet bezuinigen vanwege de economische crisis. Vanaf 2012 zal het gemeentefonds dan evenveel moeten groeien of krimpen als de netto Rijksuitgaven (Rijksoverheid, 2011). In Nederland wordt de normeringsystematiek gekenmerkt door het gebruik van een accresmethode die vaak wordt geduid als de "trap op, trap af" systematiek. Het accres is een stijging of daling van het Gemeente- en Provinciefonds en is gekoppeld aan de ontwikkeling van de netto gecorrigeerd Rijksuitgaven (ngru). Stijgen de ngru, dan stijgt de omvang van de algemene uitkering; dalen de ngru, dan daalt de algemene uitkering aan provincies en gemeenten (ENGP, 2010).

Hoeveel geld individuele gemeenten uit het gemeentefonds krijgen is afhankelijk van de kenmerken en de belastingcapaciteit van de gemeenten. Het Rijk maakt op basis van een aantal maatstaven een verdeling van het gemeentefonds. Het Rijk hanteert bij de verdeling van het gemeentefonds over individuele gemeenten ondermeer de volgende gegevens:

- het aantal inwoners;
- het aantal jongeren;
- het aantal uitkeringsgerechtigden
- de oppervlakte van het land;
- de grootte van de watergebieden.

Het Rijk hanteert ruim 60 maatstaven, maar dit zijn de belangrijkste. Elke maatstaf heeft een bedrag 'per eenheid'. De gemeente krijgt dus geld voor iedere inwoner, iedere jongere enzovoort (Rijksoverheid, 2011). Concreet betekend dit dat de groei van het gemeentefonds in 2012 afneemt doordat de uitgavenverlagingen op de Rijksbegroting worden doorvertaald naar de medeoverheden. Dit leidt tot een effect op het accres van naar verwachting -380 miljoen (Ministerie van Financiën, 2012). Dit betekent dat het Rijk 380 miljoen euro minder uit zal keren aan gemeentefonds in 2012.

2.4 CONCLUSIE

Vast staat dat het zwaartepunt van het Nederlandse sportbeleid geleidelijk steeds meer bij de Nederlandse gemeenten is komen te liggen. Gemeenten voeren de regie binnen het sportbeleid en kunnen daardoor bestempeld worden als eindverantwoordelijken voor het te voeren beleid als het gaat om sport. Maar de gemeente is nog altijd direct of indirect afhankelijk van de hogere overheden met hun bijbehorende beleidsvisie en uitgangspunten. Daarnaast kan er op basis van de literatuur geconcludeerd worden dat het gevoerde sportbeleid een reactie is op maatschappelijke en sociaaleconomische ontwikkelingen. Naar aanleiding van dit hoofdstuk is deelvraag één van dit onderzoek te beantwoorden:

'Hoe ziet het Nederlandse sportbeleid eruit gezien vanuit de verschillende overheidsniveaus?'

Het Rijk geeft aan te willen bijdragen aan een vraaggericht lokaal sport- en beweegaanbod en het stimuleren van meer lokaal maatwerk. Lokaal maatwerk moet ervoor zorgen dat er meer kansrijke verbindingen ontstaan tussen

sport- en beweegaanbieders, het bedrijfsleven en andere partijen. Er komt dus aanzienlijk meer ruimte voor ondernemerschap en inmenging van private partijen binnen de sportsector. Het Rijk wil het lokale ondernemerschap stimuleren en ondersteunen. Gemeenten zetten zich samen met sport- en beweegaanbieders en relevantie (semi-) publieke en private partners in om een beter sport- en beweegklimaat te realiseren. De belangrijkste taak van het provinciale sportbeleid is de lokale overheden daarin te ondersteunen. De provincies hebben voornamelijk een ondersteunende en bemiddelende rol met betrekking tot het sportbeleid. De provincie Gelderland geeft aan met haar sportbeleid te willen investeren in een gezond, vitaal en aantrekkelijke provincie en is erop gericht van Gelderland een 'sportland' te maken en wil daarmee sporttalenten de ruimte geven zich tot topsporter te ontwikkelen. Het belangrijkste doel dat de provincie zich stelt is: meer sportende inwoners met een gezonde en actieve leefstijl. Daarbij zet de provincie in op de Gelderse kernsporten. De lokale overheden vervullen tot slot, zonder dat hier speciale wet- en regelgeving voor beschikbaar is, de meest omvangrijke taken van het publieke sportbeleid. Het gemeentelijke sportbeleid wordt door iedere gemeente afzonderlijk vastgesteld in een gemeentelijke sportnota. In de nota worden doelen gesteld en wordt de gemeentelijke visie met betrekking tot sport beschreven. In een gemeentelijke visie wordt beschreven waar een gemeente de komende jaren op in wil zetten, en op welke manier en met welke middelen zij dit doel wil bereiken.

Uit dit hoofdstuk wordt ook duidelijk dat er twee belangrijke ontwikkelingen van invloed zijn op het Nederlandse sportbeleid zijn: decentralisering van het sportbeleid en de bezuinigingen op de overheidsuitgaven. De decentralisering van het sportbeleid binnen Nederland is met horten en stoten gegaan. Door de geschiedenis heen zijn er perioden geweest waarin de centrale overheid (het Rijk) bevoegdheden naar zich toe trok, of juist afstootte naar lagere overheden. De laatste decennia ziet men de ontwikkeling waarbij het Rijk heeft veel taken losgelaten heeft en ervoor gekozen heeft het zwaartepunt van het sportbeleid bij de gemeenten neer te leggen. Gemeenten krijgen als gevolg van de decentralisatie meer vrijheid om hun lokale beleid in te vullen naar de wensen van haar inwoners. Dit is ook nodig omdat de maatschappij zo divers en ingewikkeld is geworden. Maatwerk moet er voor zorgen dat het sportbeleid aansluit bij de lokale wensen en behoeften. Daarnaast geeft decentralisatie gemeenten de mogelijkheid om door middel van een kerntakendiscussie haar kerntakenpakket te herformuleren. Een gemeente stelt zichzelf hierbij de vraag welke taken zij van zodanig groot belang vindt dat zij die in eigen beheer wil houden en welke taken zij wil overdragen aan andere instanties of marktpartijen. Voor het lokale sportbeleid betekent het in veel gevallen dat taken als onderhoud, beheer en exploitatie van sportaccommodaties worden overdragen aan marktpartijen.

Een andere belangrijke ontwikkeling die indirect van invloed is op het sportbeleid, is die van de overheidsbezuinigingen. Nederland moet door het economisch slechte klimaat bezuinigen op haar staatsuitgaven en dit betekent voor gemeenten dat er gesnoeid moet worden in de gemeentelijke uitgaven. De bezuinigingen van het kabinet en daarbij inherente kortingen op het gemeentefonds zullen de komende jaren de financiële positie van gemeenten nog verder aantasten. Dit betekent dat er keuzes gemaakt moeten worden door gemeenten. Keuzes die gevolgen hebben voor alle beleidssectoren, waaronder het sportbeleid.

H3

Voetbal

3.1 INLEIDING

In het vorige hoofdstuk is het Nederlandse sportbeleid beschreven. Binnen dit hoofdstuk zal er ingezoomd worden op de sport die centraal staat binnen dit onderzoek: het voetbal. Voetbal is volkssport nummer één en de KNVB (Koninklijke Nederlandse Voetbal Bond) is met bijna 1,2 miljoen leden en bijna 2.800 veldvoetbalverenigingen en iets minder dan 1.000 futselverenigingen de grootste sportbond van Nederland. Hiermee is grofweg één op de zestien Nederlanders lid van de KNVB. Een nog veel groter aantal is betrokken bij voetbal. Als gevolg van voetballende zoons, dochters, vaders, moeders et cetera vertonen miljoenen mensen zich bij voetbalverenigingen. Wekelijks organiseert de voetbalbond, samen met 3.400 verenigingen, ongeveer 33.000 wedstrijden. Op velden en in zalen nemen mannen, vrouwen, jongens en meisjes het daarbij tegen elkaar op met een sportieve en sociale doelstelling. Daarnaast besteden nog eens honderdduizenden liefhebbers als vrijwilliger talloze uren aan de sport, bijvoorbeeld als scheidsrechter, jeugdlerider, kantinebeheerder of bestuurslid. Denk ook aan de miljoenen fans van Oranje en de clubs, die allen veel plezier beleven aan het voetbal. Voor al deze mensen speelt voetbal een belangrijke rol. En voor velen geldt waarschijnlijk, net als voor de KNVB: 'Voetbal is ons leven' (KNVB, 2012 a). In dit hoofdstuk zal er dieper ingegaan worden op de amateurvoetbalsport in Nederland en op de ontwikkelingen die gaande zijn binnen de voetbalbranche.

3.2 DE VERENIGING

3.2.1 Vrijwilligers

Het amateurvoetbal in Nederland leeft van de vrijwilligers. Vrijwilligers zijn onbetaalde krachten die ten behoeve van een organisatie of groep, hun werkzaamheden en taken 'vrijwillig' uitvoeren (Schuyt & Gouwenberg, 2005). Wekelijks zetten meer dan 300.000 vrijwilligers zich in op en rond de amateurvelden. De 'trainer-op-woensdag' en de 'leider-op-zaterdag' springen in het oog, maar de 'ouder-langs-de-lijn' is minstens zo belangrijk. Ouders en verzorgers vormen de basis voor een vereniging waar met plezier gevoetbald wordt en waar iedereen zich welkom voelt. Het zijn de jeugdleiders van het volgend seizoen en de bestuursleden van het jaar daarna (KNVB, 2010). Voor veel van deze vrijwilligers zijn hun activiteiten meer dan alleen vrijwilligerswerk. Het betekent voor hen dat ze nieuwe contacten opdoen, een sociaal netwerk opbouwen en het is veelal de start van vriendschappen. Onderzoek toont aan dat vrijwilligerswerk door het overgrote deel van de vrijwilligers wordt aangemerkt als een zinnige en betekenisvolle vrijetijdsbesteding (KNVB, 2010). Het belang van vrijwilligerswerk binnen voetbalverenigingen is dan ook sinds jaar en dag van ongekende waarde. Werving van nieuwe vrijwilligers en het behoud van bestaande vrijwilligers is daarom erg belangrijk. Hierdoor moet er steeds meer werk door steeds minder mensen gedaan worden. Tegelijkertijd is de regeldruk binnen de voetbalverenigingen toegenomen. Verenigingen hebben steeds meer te maken met Arbo-wetgeving, bestuursaansprakelijkheid, commercialisering, de tabakswet, de drankwet, regelgeving rond legionella en sociale hygiëne. Het besturen van een vereniging en het begeleiden van de leden vraagt dus steeds meer van de vrijwilligers.

Deze 'gratis' krachten zorgen ervoor dat voetbalverenigingen kunnen blijven bestaan. Deze mensen dienen dus ook gewaardeerd te worden voor hun werkzaamheden en het is van belang om deze mensen betrokken te houden bij de vereniging. Als er in verhouding tot de werkzaamheden te weinig vrijwilligers zijn, zullen er betaalde krachten ingehuurd moeten worden om de 'vrijwillige' taken in te vullen. Dit zal een negatief effect teweeg brengen op de begroting van de vereniging. Bij verenigingen met een beperkt budget (bijvoorbeeld door

bezuinigingen vanuit de gemeente) zal er dus extra aandacht geschonken moeten worden aan het werven van nieuwe vrijwilligers en het behouden van de bestaande vrijwilligers om de voetbalvereniging levend houden.

3.2.2 Leden

Zonder leden zou een voetbalvereniging niet bestaan. Leden zorgen voor inkomsten, zorgen ervoor dat de vereniging teams kan inschrijven bij de KNVB en vormen het hart van de voetbalvereniging. Het hebben van voldoende leden is daarom van groot belang voor een voetbalvereniging. Hoe meer actieve leden een vereniging heeft in verschillende leeftijdsklassen, hoe meer representatieve teams een vereniging kan inschrijven bij de KNVB. Het ledenaantal van de voetbalverenigingen wordt door een aantal maatschappelijke trends beïnvloed. Zo ziet men een individualiseringstrend binnen de maatschappij. Dit komt ook tot uiting in het sportgedrag. Zo neemt de populariteit van individuele bewegingsvormen steeds verder toe. Lichamelijke activiteiten zoals hardlopen, fietsen, skaten, fitness en golf kunnen ongebonden beoefend worden. Iemand kan gaan skaten of fietsen wanneer het hem of haar uitkomt en is niet afhankelijk van anderen zoals dit wel het geval is bij een teamsport zoals voetbal. Daarnaast ondervindt sportbeoefening concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding zoals de computer, internet en televisie. Vooral kinderen sporten tegenwoordig minder en besteden meer tijd aan deze moderne mediavormen. Naarmate de keuzemogelijkheden toenemen voor vrijetijdsbesteding kan de sportparticipatie afnemen. Een derde ontwikkeling die van invloed is op het aantal actieve leden binnen een voetbalvereniging is de vergrijzing. Het aantal ouderen neemt de komende jaren verder toe. Deze ouderen zijn doorgaans geen actief lid meer van de voetbalverenigingen en dit zou kunnen lijden tot een ledenafname. De verwachting is dat sportdeelname onder deze groep wel verder zal toenemen. Maar vergrijzing en de trend dat ouderen meer zullen gaan sporten betekent niet automatisch een ledenwinst voor de verenigingen. Ouderen beoefenen namelijk vaak sporten in ongebonden verband zoals wandelen, fietsen en zwemmen (Breedveld et al, 2003).

Dit bleek ook uit het onderzoek dat Adviesbureau DHV heeft gedaan in Brabant. Hieruit bleek dat er steeds minder seniorenleden waren binnen Brabant. Door de vergrijzing neemt het aantal seniorenelftallen sterk af. Hiermee worden dan voornamelijk de lagere seniorenelftallen bedoeld, omdat hierin vaak de wat oudere leden spelen (Van Maaren, 2012).

Momenteel groeit het voetbal binnen Nederland nog wel, ondanks de maatschappelijke ontwikkelingen. Het ledenaantal van de KNVB doorbrak in 1978 als eerste sportbond in Nederland de grens van één miljoen leden. Sindsdien is de bond nog verder gegroeid en het ledenaantal bij de KNVB is ten opzicht van vorig jaar gegroeid met 1,42% naar 1.205.808 leden. Dit was de achtste achtereenvolgende toename van het ledenaantal bij de KNVB. De recente stijging van het aantal leden bij de KNVB is voor een groot deel toe te schrijven aan de groei van het aantal vrouwelijke voetballers (3,2%) in Nederland. Het ledenaantal is nog steeds stijgende, maar het aantal amateurverenigingen daalt binnen Nederland. De daling van het aantal clubs – met 1,2% ten opzichte van 2010 – is mede het gevolg van fusies (KNVB, 2012 b).

3.2.3 Stad VS Platteland

Omdat in dit onderzoek de kleine voetbalvereniging in een landelijke omgeving centraal staat is het belangrijk om aan te geven of er verschillen bestaan tussen de bevolkingssamenstelling van de landelijke gebieden en de stedelijke gebieden. Wanneer er gekeken wordt naar de bevolkingssamenstelling, kan er geconcludeerd worden dat er relatief meer kinderen en jongeren (0 tot 19 jarigen) op het platteland dan in de stad wonen in tegenstelling tot de 20-34 jarigen (Steenbekkers e.a., 2006). Dit kan grotendeels verklaard worden doordat veel jong volwassenen naar een stedelijke omgeving trekken om te studeren of te werken. Het relatief hoog aantal kinderen kan verklaard worden doordat jonge ouders vaak naar een plattelandsgemeente trekken vanwege de gunstige omgevingsfactoren voor een opgroeiend kind. Jonge gezinnen hebben graag een landelijke, rustige en gezonde omgeving voor hun kinderen om in op te groeien. Er bestaat een groot verschil tussen de landelijke en stedelijke omgeving met betrekking tot het aantal ouderen. Op het platteland voltrekt de vergrijzing een stuk sneller dan in de stad. Dit komt omdat naast het gegeven dat plaatselijke ouderen in het dorp blijven wonen, veel senioren en gepensioneerden vanuit de stad willen genieten van een rustige en groene omgeving en daarom naar het platteland trekken (Uyterlinde, Van Arum & Sprinkhuizen, 2009).

In de plattelandsgebieden zijn er dus relatief veel kinderen, weinig jong volwassenen en veel senioren. Dit heeft uiteraard ook gevolgen voor het ledenbestand van de voetbalverenigingen. Veel kinderen en ouderen hebben een

positief effect op het ledenaantal. Het relatieve lage aantal jong volwassen binnen de landelijke gemeenten kan echter een negatief effect hebben. Dit kan betekenen dat deze leeftijdsklasse ondervertegenwoordigd zijn binnen de vereniging met als gevolg een slechte doorstroming in leeftijdsgroepen.

Dat er verschillen zijn tussen voetbalverenigingen in landelijke gebieden en voetbalverenigingen in stedelijke gebieden wordt benadrukt door de bestuurders en managers van de P10 (de tien grote plattelandsgemeenten). Zij zijn samengekomen voor een groot congres om te praten over de uitdaging waar de plattelandsgemeenten voor staan: met minder geld meer doen voor onze burgers (BMC, 2011). De P10 stelt duidelijk dat het sociale werkveld van plattelandsgemeenten wezenlijk verschilt van die van de stedelijke gemeenten, omdat inwoners van plattelandsgemeenten vaak zijn aangewezen op hun eigen kleinschalige omgeving. Het aandeel van vrijwilligers bij verenigingen is hier doorgaans groter en de verenigingen zijn hier voor een groot deel ook afhankelijk van. De P10 geeft aan dat de samenleving in plattelandsgemeenten kleinschalig is en zeer divers. Door de grotere afstanden zijn er verschillende typen samenleving in iedere plattelandsgemeente. Juist om de krachten van de samenleving optimaal te benutten, is het van groot belang dat plattelandsgemeenten maatwerk leveren. Maatwerk naar individuen, maar ook maatwerk naar gebieden binnen plattelandsgemeenten (BMC, 2011).

3.3 PRIVATISERING

3.3.1 Gevolgen van decentralisatie en bezuinigingen op het voetbal

De decentralisatie van het sportbeleid, in combinatie met de gemeentelijke bezuinigingen, heeft een uitwerking op het lokale sportbeleid van de gemeenten. Zoals aangegeven geeft decentralisatie gemeenten de mogelijkheid, om door middel van een kerntakendiscussie, haar kerntakenpakket te herformuleren. Gemeenten hebben in het verleden taken ontwikkeld, of naar zich toe getrokken, die ook door het bedrijfsleven of door de belanghebbende zelf kunnen worden uitgevoerd. Gemeenten kunnen dankzij de kerntakendiscussie naar eigen inzicht beslissen welke taken zij van dergelijk groot belang vinden dat zij die in eigen beheer willen houden en welke taken zij graag overdragen aan andere instanties of marktpartijen (Breedveld e.a., 2008). Veel gemeenten besluiten terug te keren naar de primitieve taken waartoe zij wettelijk verplicht zijn: basisgezondheidszorg, veiligheid van de burger, brandweer en politietaken, sociale zaken, regelgeving et cetera.

Dit houdt voor het lokale sportbeleid in dat veel gemeenten taken zullen overdragen aan andere partijen. Want zoals de provincie al stelde in haar het voorstel 'Gelderland Sportland, een wereld te winnen!' hebben voetbalverenigingen een aparte status binnen het sportbeleid. Voetbal wordt door de provincie Gelderland gezien als een sector binnen de sport die in het algemeen al goed bediend wordt door de 'markt'. Volgens de provincie heeft voetbal een sterke bond en - relatief gezien- veel financiële middelen. Daarom zou de bond in staat moeten zijn om de 'eigen broek op te houden' (Provincie Gelderland, 2010). De sector voetbal hoeft dus niet te rekenen op directe financiële steun van de provincie en ook steeds meer gemeenten delen deze mening van de provincie. Ook gemeenten zullen taken als het onderhoud, beheer en de exploitatie van de voetbalaccommodaties steeds minder vaak zien als een kerntaak (Slender, 2006). Want hoewel sport, en met name voetbal, nog steeds gezien wordt als een belangrijke pijler binnen de samenleving en het aantal sporters blijft toenemen voelen gemeenten zich genooddaakt om hun belangen af te wegen met betrekking tot het in eigen beheer houden van voetbalaccommodaties. De keuzes die een gemeente moet maken met betrekking tot het beheer, onderhoud en exploitatie van voetbalaccommodaties omvatten keuzes op verschillende aspecten. Ten eerste hebben zij de keuze tot het al dan niet in eigendom houden van de grond, sportvelden en gebouwde accommodaties (Mul, 2007). Daarnaast zijn er verschillende keuzes te maken over het al dan niet in beheer houden van deze accommodaties en de mate van betrokkenheid bij de exploitatie van de voetbalaccommodatie. Belangrijke vragen zijn of het beheer, het onderhoud en de exploitatie van voetbalaccommodaties een principiële overheidstaak is, of dat er anderzijds een politieke reden is voor zelfbeheer (Mul, 2007). Indien geen van beide het geval is ligt het overdragen van het beheer, onderhoud en de exploitatie aan een private partij voor de hand. Er zijn verschillende argumenten te noemen waarom een gemeente afstand doet van volledige gemeentelijke exploitatie. Bijvoorbeeld de wens tot bezuinigingen, gebrek aan deskundigheid binnen de gemeentelijke organisatie en een scheiding van beleid en uitvoering (Sport en Gemeenten, 2004).

Dit effect wordt versterkt door de beschreven overheidsbezuinigingen. Een daling van het gemeentefonds zal er toe bijdragen dat de gemeenten verder moeten bezuinigen op hun uitgaven. De kerntakendiscussie zal daardoor weer opvlaien en de taken die de gemeente uitvoert worden opnieuw geëvalueerd. Gemeenten moeten nog meer dan voorheen keuzes maken en prioriteiten stellen wat betreft het gemeentelijke budget. Dit zal zeker in de kleine landelijke gemeenten het geval zijn. Want zoals aangegeven is de hoogte van bijdrage uit het gemeentefonds afhankelijk van verschillende maatstaven. Kleinere gemeenten hebben doorgaans weinig inwoners et cetera waardoor ook de gemeentelijk bijdrage laag zal zijn. Dit zal in veel gevallen doorberekend worden in de financiële steun aan de voetbalverenigingen.

3.3.2 Privatisering

Omdat steeds meer gemeenten het onderhoud, beheer en de exploitatie van de voetbalaccommodaties niet meer beschouwen tot hun kerntaak heeft dit als gevolg dat de gemeente deze taken zal afstoten naar andere partijen. In het begin van het 'afstotingsproces' werden voornamelijk kleine taken weggezet naar andere partijen en behield de gemeente de regie over de lange termijn. De gemeente hield op deze manier de wettelijke de verantwoordelijkheid over het uitvoerend werk bij de accommodaties binnen haar gemeentegrenzen. Zeker nu gemeenten voor steeds grotere bezuinigingsuitdagingen staan zal privatisering gezien worden als instrument om de financiële huishouding op orde te krijgen van gemeentelijke taken doorgaan.

Maar wat houdt privatisering nu precies in? Het woord privatiseren is afgeleid van privaat, dat staat voor 'eigen' of 'particulier'. Particulier betekent in dit verband 'niet van overheidswege' (Jong, de & Ruedisulj, 2010).

Professor Meaijer beschrijft in zijn boek *Privatisering: Nadere verkenning van een al te gemakkelijk ingeslagen weg* de term privatisering als een vorm van verzelfstandiging waarbij de overheid taken afstaat of uitbesteed aan andere overheden of andere partijen. Ten grondslag aan dit verschijnsel liggen een tweetal beweegredenen. De eerste reden is dat er bestuurlijke voordelen kunnen ontstaan omdat een afgeslankte overheid zich meer kan concentreren op haar kerntaken en omdat het financieel gunstig is wanneer overheidstaken efficiënter geregeld kunnen worden (Maeijer, 1997). Deze omschrijving geeft precies weer welke twee ontwikkelingen er gaande zijn binnen het sportbeleid en waar voetbalverenigingen mee te maken hebben.

Naast dat de overheid zich jarenlang betrokken heeft gevoeld bij de sportsector nam ook de belangstelling voor de sportsector vanuit het bedrijfsleven toe de afgelopen jaren, en juist daar is veel kennis en innovatievermogen aanwezig om in te spelen op maatschappelijke trends (van Bottenburg, 2007). De betrokkenheid van de media en het bedrijfsleven is al zo oud als de sport zelf. Deze betrokkenheid is echter lange tijd teruggedrongen door het verbod dat het internationale bolwerk van sportorganisaties uitvaardigde om geld te verdienen met sportbeoefening (Stokvis, 2003). Doordat deze gedachtegang eind jaren tachtig veranderde, is de sportwereld de laatste jaren in versnelde mate verbonden geraakt met mediaorganisaties en commerciële ondernemingen. Zo heeft er bijvoorbeeld sinds het begin van de jaren negentig een verdrievoudiging van het aanbod van sportprogramma's plaatsgevonden en verdubbeling van de kijktijd (Tiessen & Breedveld 2006). Deze toename heeft ervoor gezorgd dat de belangstelling van het bedrijfsleven in de sportsector, en voornamelijk ook in de voetbal, sterk gestegen is. Men ziet dan ook een reactie binnen het voetbal. Als reactie op de afgenomen betrokkenheid van gemeenten bij het beheer onderhoud en de exploitatie van de accommodaties bieden nieuwe private partijen zich aan voor het overnemen van (een deel van) de afgeschoven taken. Sinds de jaren negentig valt er dan ook een verschuiving te zien richting geprivatiseerde sport- en voetbalaccommodatie (Breedveld e.a.,2008).

Het grootste gevolg van de privatisering binnen de voetbalsector zal plaatsvinden op het financiële vlak. Het onderhouden van een voetbalaccommodatie is een dure aangelegenheid. Voetbalaccommodaties omvatten veel ruimte en behoeven veel onderhoud, daarnaast gaat er veel materiaal in om. Voetbalverenigingen zullen door de aangegeven ontwikkelingen, meer eigen financiële bronnen moeten genereren om zelf te kunnen voorzien in het beheer, onderhoud en exploitatie van de accommodatie. Deze ontwikkeling brengt echter een risico met zich mee. De kosten voor het uitvoeren van de verenigingstaken zouden aanzienlijk kunnen stijgen. Het is reëel te veronderstellen dat een private exploitant, in tegenstelling tot een gemeente, financieel rentabiliteit wil. Hierdoor zullen mogelijk financieel andere keuzes gemaakt worden. Zo zullen bijvoorbeeld de contributie, entreprijzen en kantineprijzen onder druk komen te staan, wat leden van voetbalvereniging zou kunnen afschrikken en dit zou een ongunstige ontwikkeling zijn (Slender,2006). Toegankelijkheid binnen het voetbal is namelijk een belangrijk goed, want voetbal is volkssport nummer één!

3.4 INKOMSTENMODEL

3.4.1 Ander inkomstenmodel

Voetbalverenigingen die te maken krijgen met een vorm van privatisering of een sterk beperkt subsidiebudget, zullen een verandering van het inkomstenmodel tegemoet zien en zij zullen een ander beleid moeten voeren. De kosten voor het eigen onderhoud, beheer, het verlies aan subsidie-inkomsten en de verhoging van de gemeentelijke tarieven voor voetbalaccommodaties zorgen ervoor dat de voetbalverenigingen op het financiële vlak veranderingen moeten ondergaan. Hierdoor zullen verenigingen op andere manieren aan de extra inkomsten moeten komen, of ze zullen moeten bezuinigen op de vaste lasten.

De KNVB beschrijft in haar nota 'Hoe te handelen bij bezuinigingen gemeenten'; dat circa 85% van de Nederlandse gemeenten aangegeven heeft voor 2014 waarschijnlijk te gaan bezuinigen op sport door de tarieven van gemeentelijke sportaccommodaties te verhogen, door subsidies te verlagen, door gewijzigde beheersvormen, door marktwerking te stimuleren en door in steeds meer gevallen delen van de voetbalaccommodaties te privatiseren. Tevens hebben gemeenten aangegeven te willen bezuinigen op nieuwbouw en onderhoud/renovaties van de bestaande accommodaties (KNVB, 2011 b). Voetbalverenigingen moeten tijdig anticiperen op deze veranderingen, want deze bezuinigingen kunnen ingrijpende gevolgen hebben voor de vereniging. Zonder aanpassingen is de kans groot dat de kwaliteit en ook de kwantiteit van de voetbalaccommodatie achteruit gaat. Tevens loopt men dan het risico dat leden afhaken doordat contributies te hoog worden. Want hogere gemeentelijke lasten vertalen zich vaak in hogere contributies.

3.4.2 Anders handelen

Verenigingen moeten goed in kaart brengen waar zij in de toekomst hun inkomsten vandaan halen en waar zij geld aan uit geven. Op die manier is het mogelijk om een planning voor de toekomst te maken. Met een goede planning voor de toekomst is het mogelijk om op de beheer- en onderhoudskosten te besparen. Zo is het bijvoorbeeld belangrijk voor een voetbalvereniging om in kaart brengen wat in de toekomst de capaciteitsbehoefte is van de vereniging (vraag en aanbodanalyse op veld- en opstalniveau). Veldvoetbalverenigingen hebben behoefte aan voldoende wedstrijd- en trainingsvelden. Een tekort aan velden zorgt ervoor dat de aanwezige velden overbelast raken, of erger dat de vereniging een ledenstop moet doorvoeren. Een overschot aan velden veroorzaakt echter onnodige capaciteit en onderhoudskosten. Daarnaast moeten zij een onderhoud- en renovatiebehoefte in kaart brengen. Door de onderhoud- en renovatiebehoefte goed in beeld te hebben, kan de vereniging de kwaliteit van de accommodatie bewaken. Onderhoud is maatwerk en dient periodiek te worden bijgesteld. Bij goed onderhoud kunnen renovaties uitgesteld worden, wat besparingen oplevert. Als de jaarlijkse onderhoudskosten met de daarbij behorende maatregelen bekend zijn, kan er 'gestuurd worden' op onderhoud. Daarmee worden tevens onvoorziene kosten voorkomen. Verder is het opstellen van een meerjaren onderhoudsprogramma met bijbehorend investeringsprogramma van groot belang. Dankzij de reserveringen is in de aangegeven periode geld beschikbaar voor onderhoud en renovatie. Hiermee kan de vereniging voorkomen dat onderhoud of renovaties vanwege onvoldoende financiële middelen moeten worden uitgesteld. De kosten daarvan zijn in een later stadium vaak hoger (KNVB, 2011 b).

Naast het bezuinigen op de bestaande uitgaven is het voor voetbalverenigingen, die te kampen krijgen met bezuinigingen vanuit de gemeente, belangrijk om anders aan te kijken tegen het inkomstenmodel. Verenigingen moeten mogelijkheden gaan benutten om uit andere bronnen meer inkomsten te genereren om zodoende de gederfde inkomsten op te vangen. Voetbalverenigingen moeten hierbij marktgericht denken en met inventieve oplossingen komen. Zo kunnen verenigingen hun sportaanbod vernieuwen en meer gericht aanbieden op de wensen van een specifieke doelgroep. Zijn er bijvoorbeeld veel vrouwen die willen voetballen, dan richt je een dameselftal op. Is er bijvoorbeeld veel vraag naar gehandicaptenvoetbal, dan kun je als vereniging overwegen om een Golfdal op te richten. Een recentelijk voorbeeld waarbij er een nieuwe doelgroep aangeboord wordt is die van het 35+ en 45+ voetbal. Veel voetballers stoppen met voetbal omdat ze op een bepaalde leeftijd niet meer iedere zaterdag of zondag actief willen zijn. Om te voorkomen dat deze liefhebbers de schoenen definitief aan de wilgen hangen heeft de KNVB het 35+ en 45+ voetbal in het leven geroepen. In deze vorm zal presteren niet centraal staan maar lekker voetballen op een recreatieve manier tegen leeftijdsgenoten. In deze categorie speelt men 7 tegen 7. Deze toernooien worden aan het eind van het seizoen gehouden. Een vereniging is tijdens

de reeks (minimaal) eenmaal gastheer en speelt de overige momenten bij de andere verenigingen in de poule. Deze jaarlijks terugkerende toernooien starten nu nog na afloop van het reguliere voetbalseizoen, maar zullen bij succes verder worden uitgerold (KNVB, 2012).

Verenigingen kunnen ook nieuwe marketingmethodes inzetten voor de werving en behoud van leden. Door het organiseren van evenementen buiten de sport om zoals 'tentfeesten' kunnen groepen aanbeoord worden die anders nooit betrokken zouden worden (NOC*NSF, 2012).

3.4.3 Samenwerking

Een andere efficiëntieverhogende strategie is die van samenwerking. Door als voetbalvereniging een samenwerking aan te gaan met andere voetbalverenigingen (of andere partijen) kan er een efficiëntieslag gemaakt worden, wat tot een kostenbesparing kan leiden. Door een bundeling van kennis en middelen kunnen er voordelen ontstaan en ook kan er bijvoorbeeld op inkoop en onderhoud bespaard worden door gezamenlijk 'in te kopen'. Ook kan een gezamenlijk front ervoor zorgen dat je als voetbalvereniging sterker staat tegenover, bijvoorbeeld de gemeente. Een voorbeeld hiervan is de oprichting van een B.V.V. in de gemeente Buren. Nadat de gemeente Buren twee jaar geleden besloot om de subsidie aan de sportverenigingen af te bouwen naar nul is er een koepel organisatie opgericht door de plaatselijke voetbalverenigingen. Deze Burense Voetbal Vereniging is een overkoepelend orgaan dat gemiddeld één keer per maand samenkomt in het gemeentehuis (vaak is de beleidsambtenaar van Inwonerszaken ook aanwezig). Deze B.V.V. bestaat uit de acht vertegenwoordigers van alle voetbalverenigingen binnen de gemeente. Vanaf december 2010 hebben de voetbalverenigingen onderling regelmatig contact gehad. Belangrijkste opdracht die zij zichzelf hebben gesteld; hoe kunnen we er voor zorgen dat de verenigingen door gezamenlijk optreden en uitwisseling van kennis en ervaring de voorgenomen gemeentelijke bezuinigingen kunnen opvangen.

Dit gezamenlijk optreden heeft uiteindelijk geresulteerd in een raadsbesluit dat aangeeft dat de subsidie niet per 1 januari 2012 wordt stopgezet, maar dat er een afbouwperiode ingepast zal worden om een zorgvuldige overgang te garanderen. In het raadsbesluit staat aangegeven dat de onderhoudsbijdrage over de jaren 2012 t/m 2014 afgebouwd gaat worden. Parallel daaraan dient vergoeding van de onderhoudskosten van de voetbalvelden per 01-01-2015 volledig te zijn afgebouwd. Deze gedeeltelijke afbouw geeft de verenigingen meer ruimte om zich voor te bereiden op de toekomst. Het tekenen van de intentie verklaring (zie ook bijlage III) moet vooral gezien worden als startsein voor een verdere uitwerken van samenwerking. Belangrijkste doel is dat de acht Burense voetbalverenigingen de intentie hebben op zich gezamenlijk in te zetten voor het realiseren van een structurele vorm van samenwerking evenals het realiseren van gezamenlijk kostenbesparingen en/ of opbrengstverhogingen uiteindelijk met het doel om volledige afbouw van de onderhoudsbijdrage (01-012015) op te kunnen vangen (Intentieverklaring, 2012).

Dit voorbeeld illustreert dat je gezamenlijk sterker staat en meer mogelijkheden hebt dan wanneer je als voetbalvereniging afzonderlijk handelt.

Een andere efficiënte en inventieve mogelijkheid is het meervoudig gebruik van de accommodatie. Door verenigingen een bredere rol te geven zijn besparingen mogelijk. Een voorbeeld hiervan is het meervoudig gebruik van een voetbalaccommodatie overdag door scholen, peuterspeelzalen et cetera. Op deze wijze worden accommodaties efficiënter gebruikt en kunnen de kosten over meerdere partijen uitgespreid worden.

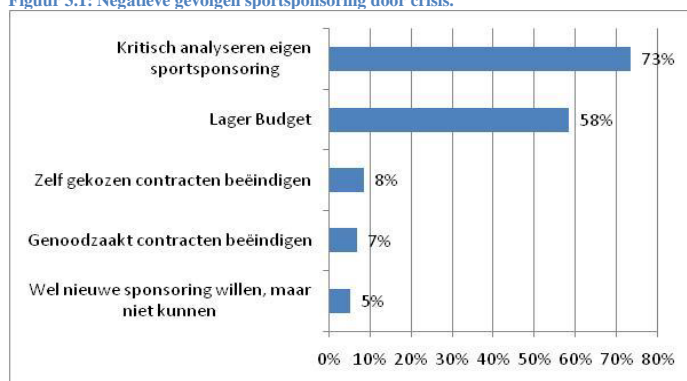
3.4.4 Sponsoring

Sponsoring is tegenwoordig niet meer weg te denken, ook niet in het amateurvoetbal. Geen vereniging kan tegenwoordig nog zonder sponsoren. Echter, door de huidige financiële crisis zijn er steeds meer sponsoren die hun sponsoring aan de voetbalverenigingen onder de loep nemen (Markteffect, 2010). Als de sponsoren ermee besluiten te stoppen, zou dit voor grote problemen zorgen bij de voetbalverenigingen. Zeker voor voetbalverenigingen waar men al moet bezuinigen, bijvoorbeeld door een afname aan subsidie-inkomsten, zou het extra negatief kunnen uitpakken als ook de sponsoren besluiten hun financiële bijdrage aan de voetbalvereniging te korten of te schrappen.

Uit het onderzoek van onderzoeksbureau Markteffect (2010) blijkt, dat de economische crisis negatieve effecten kan hebben op de sponsoring. Binnen dit onderzoek is er gekeken naar de effecten van de crisis op de

sportsponsoring in het algemeen en is daarom niet specifiek voor het amateur voetbal. Er is bij het onderzoek gevraagd aan de respondenten of de economische crisis positieve, negatieve of geen gevolgen heeft voor hun sportsponsoring. Uit dit onderzoek blijkt dat 61% van de respondenten geen gevolgen ervaart van de economische crisis. Verder geeft 32% van de respondenten aan dat de crisis wel negatieve effecten heeft voor de sponsoring. Bij 6% was het effect nog niet bekend en voor 1% had de economische crisis een positief effect op de sponsoring (Markteffect, 2010). Aan de sponoren die aangegeven hebben dat de crisis negatieve gevolgen heeft gehad voor de sportsponsoring is gevraagd welke negatieve gevolgen dit dan zijn. In figuur 3.1 zijn de antwoorden uiteengezet.

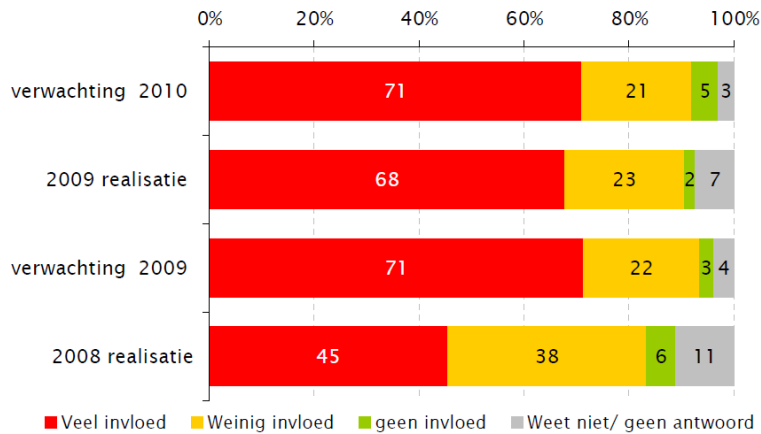
Figuur 3.1: Negatieve gevolgen sportsponsoring door crisis.

Bron: Markteffect

Figuur 3.1 geeft de negatieve gevolgen voor sportsponsoring neer voor de onderzochte respondenten. De procenten tellen samen op tot meer dan 100%. Dit geeft aan dat er overlappende effecten waar te nemen zijn binnen de tabel. Zo kan een respondent aangeven dat hij zijn eigen sportsponsoring kritisch gaat analyseren en dat hij als gevolg van deze analyse aangeeft dat hij/zij een lager budget voor sportsponsoring heeft vastgesteld. Uit het figuur blijkt dat bijna driekwart van de respondenten binnen het onderzoek heeft aangegeven, dat ze hun eigen sportsponsoring hebben geanalyseerd. Ook valt er uit de tabel op te maken dat 58% van de ondervraagden sponoren ervoor gekozen heeft op een lager budget uit te geven aan sportsponsoring. Verder heeft 15% van de bedrijven de sponsorcontracten beëindigd, 8% heeft hier zelf voor gekozen, en 7% was genoodzaakt om dit te doen. Tot slot zijn er ook nog bedrijven die aangegeven hebben eigenlijk wel een nieuw sponsorcontract af te willen sluiten, maar het niet kunnen vanwege de financiën. Dit is het geval bij 5% van de respondenten (Planeffect, 2010). Een ander onderzoek dat de gevolgen van de economische crisis op de sportsponsoring weergeeft, is het onderzoek van Mulier instituut.

Figuur 3.2: Invloed recessie op dalende inkomsten uit sponsoring en reclame (% verenigingen met dalende sponsorinkomsten).

Bron: NOC*NSF/ Mulier Instituut 2009.

Uit figuur 3.2 blijkt dat de onderzochte verenigingen vanaf 2008 steeds meer invloed ondervinden van de recessie op de daling van de sponsorinkomsten (Kalmthout et al, 2010).

Wat deze onderzoeken duidelijk maken is dat de sponsoring binnen de sport, waaronder ook de voetbal, enigszins onder druk staat. Voetbalverenigingen moeten er daarom alles aan doen om hun sponoren tevreden te houden. Sponsoren moeten echt het idee hebben dat de voetbalvereniging past bij de visie van de sponsor en dat de sponsor affiniteit met de vereniging houdt. Weglopende sponsoren zouden anders voor financiële problemen kunnen zorgen binnen het amateurvoetbal en zeker bij verenigingen die hun financiële situatie al zien verslechteren door omstandigheden zou dit funest kunnen zijn. Sponsoring is niet de belangrijkste inkomstenbron van voetbalverenigingen maar de sponsoring zorgt doorgaans wel voor +/- 15% van de begrote inkomsten bij. Dit kan onderbouwd worden door benchmark resultaten uit het KNVB district Zuid 1. Deze benchmark gegevens geven een beeld van de gemiddelde inkomsten uit sponsoring voor 150 kleine voetbalverenigingen (200 tot 500 leden) in het KNVB district Zuid 1 (Benchmark, 2012).

3.5 CONCLUSIE

In het vorige hoofdstuk zijn twee belangrijke ontwikkelingen beschreven die van invloed zijn op het Nederlandse sportbeleid: de deregulering van het sportbeleid en de overheidsbezuinigingen. De deregulering van het sportbeleid, in combinatie met de overheidsbezuinigingen, hebben vanzelfsprekend ook een effect op het amateurvoetbal. Het zwaartepunt van het sportbeleid is bij gemeenten komen te liggen en dit heeft ervoor gezorgd dat er een kerntakendiscussie is ontstaan. Kortom, het sportbeleid van de gemeente staat onder druk door de gevoerde kerntakendiscussie en de overheidsbezuinigingen. Aan de hand van dit hoofdstuk zijn twee deelvragen van dit onderzoek te beantwoorden.

'Welke effecten hebben de ontwikkelingen binnen het sportbeleid op het verenigingsvoetbal?'

Gemeenten zullen taken als onderhoud, beheer en exploitatie van de voetbalaccommodaties steeds minder vaak zien als een kerntaak. De vraag is dan of onderhoud, beheer en exploitatie van voetbalaccommodaties principieel een overheidstaak is of dat er misschien andere zwaarwegende redenen zijn voor zelfbeheer. Als dit niet het geval is, ligt het voor de hand dit over te dragen aan een private partij. Deze ontwikkeling wordt nog versterkt door de overheidsbezuinigingen. Een daling van het gemeentefonds zal er toe bijdragen dat gemeenten verder moeten bezuinigen. De kerntakendiscussie zal daardoor weer opblazen en de taken die de gemeenten uitvoeren worden opnieuw geëvalueerd. Als reactie op de afgenomen betrokkenheid van gemeenten bij onderhoud, beheer en exploitatie van de accommodaties bieden nieuwe private partijen zich aan voor overname van (een deel van) de afgestoten taken. Het grootse effect van de privatisering binnen het verenigingsvoetbal zal financieel zijn. Voetbalverenigingen zullen nieuwe inkomsten moeten genereren om 'zelfstandig' te kunnen zijn. Deze

ontwikkeling brengt ook een risico met zich mee. De kosten voor het amateur voetbal zouden aanzienlijk kunnen stijgen. Het is namelijk overduidelijk dat een private exploitant, in tegenstelling tot de gemeente, financieel gewin wil. Dat zal hoogstwaarschijnlijk gepaard gaan met andere financiële keuzes, die de toegankelijkheid van het voetbal - volkssport nummer één - negatief kan beïnvloeden.

'Wat houdt privatisering in en welk effect heeft privatisering op een voetbalvereniging?'

Privatisering houdt voor de voetbalverenigingen in, dat zij steeds meer taken in eigen beheer krijgt. Privatisering is namelijk een vorm van verzelfstandiging waarbij de overheid taken (die zij voorheen zelf uitvoerden) afstaat of uitbesteedt aan andere overheden of andere partijen. Dit betekent bijvoorbeeld voor een voetbalvereniging dat zij taken als onderhoud, beheer en exploitatie - voorheen de verantwoordelijkheid van de gemeente - zelf moet gaan verzorgen.

H4

Methoden

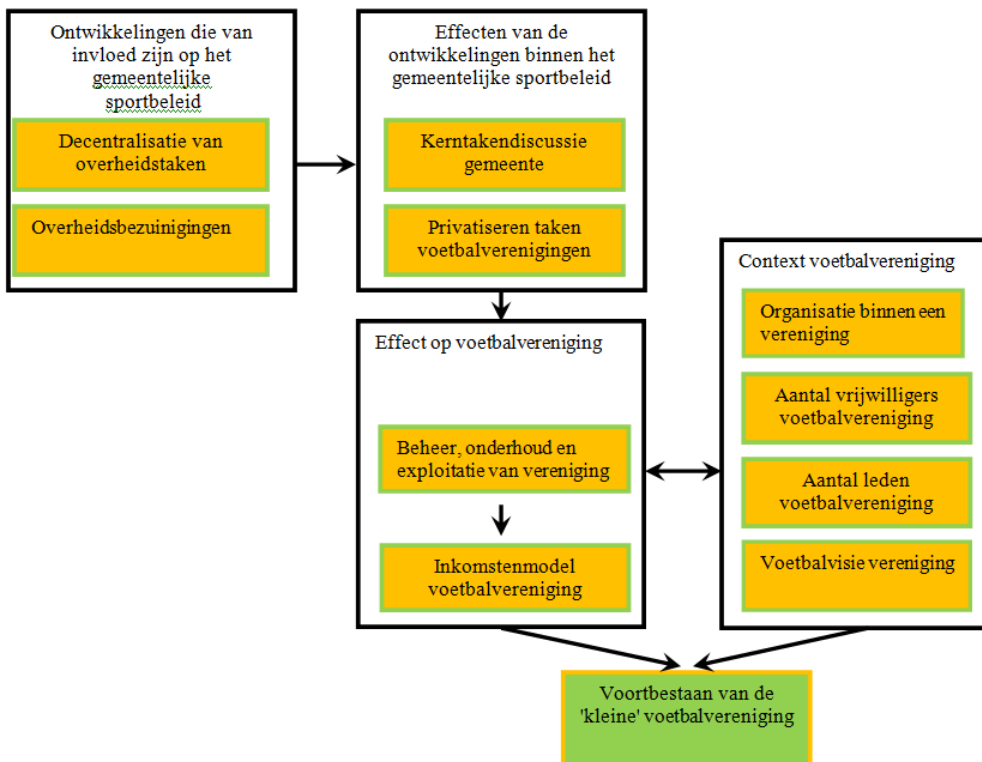
4.1 INLEIDING

De wijze waarop het onderzoek uitgevoerd is, wordt in dit hoofdstuk uiteengezet. Allereerst zal het conceptuele model uiteengezet worden en deze zal vervolgens geoperationaliseerd worden. Vervolgens zal de onderzoekscase, die centraal staat binnen dit onderzoek, beschreven en verklaard worden. Hierop volgend zal het onderzoeksontwerp beschreven worden, inclusief de onderzoeksmethoden. Het hoofdstuk zal eindigen met een beschrijving van de wijze waarop de empirisch data verzameld en geanalyseerd is.

4.2 CONCEPTUEEL MODEL

4.2.1 Conceptueel model

Figuur4.1: Conceptueel model n.a.v. literatuurstudie

Bron: Auteur

4.2.2 Uitwerking conceptueel model

Het conceptueel model bestaat uit vier delen: ontwikkelingen die van invloed zijn op het gemeentelijke sportbeleid, de effecten van deze ontwikkelingen binnen het sportbeleid, het effect op de voetbalvereniging en de context van de voetbalvereniging. Per onderdeel wordt beschreven hoe deze worden geoperationaliseerd.

Ontwikkelingen die van invloed zijn op het gemeentelijke sportbeleid

In dit onderzoek is er gekeken naar het toekomstbeeld van de kleine voetbalvereniging. Uit de literatuur blijkt dat dit toekomstbeeld mede bepaald wordt door de gemeente. Verondersteld wordt dat de gemeentelijke sportvisie, met het daarbij behorende sportbeleid, afhankelijk is van de decentralisering van de overheidstaken en van de overheidsbezuinigingen. In dit onderzoek hebben de geïnterviewde partijen, in combinatie met de gemeentelijke beleidsstukken, uitgewezen op welke manier de decentralisering van de overheidstaken en het effect van de overheidsbezuinigingen van invloed zijn op het gemeentelijke sportbeleid.

De effecten van de ontwikkelingen binnen het sportbeleid

In de literatuur wordt gesteld dat de ontwikkelingen binnen het gemeentelijke sportbeleid (n.a.v. de decentralisering van de overheidstaken en het effect van de overheidsbezuinigingen) een effect zullen hebben op het gemeentelijke sportbeleid. Er wordt verondersteld dat de gemeenten een kerntakendiscussie zullen voeren, wat kan leiden tot het afstoten van (voorheen gemeentelijke) taken aan de voetbalverenigingen. In het onderzoek geven de geïnterviewde partijen, in combinatie met de gemeentelijke beleidsstukken, weer in welke mate de ontwikkelingen binnen het gemeentelijke sportbeleid ervoor gezorgd hebben dat de gemeenten een kerntakendiscussie voeren en dit vertalen naar het afstoten van gemeentelijke taken aan de voetbalverenigingen.

Het effect op de voetbalvereniging

Uit de literatuur blijkt tevens, dat wanneer een gemeente ertoe besluit om gemeentelijke taken af te stoten er een privatiseringsproces ontstaat. Dit betekent dat taken zoals onderhoud, dat in het verleden vaak was (of in ieder geval een financiële taak), afgestoten worden naar de voetbalverenigingen. Dit heeft vooral financiële gevolgen voor de voetbalverenigingen en de verenigingen zullen hun inkomstenmodel moeten aanpassen. De interviews wijzen uit, hoe de veronderstelde privatisering van taken ertoe leidt dat het inkomstenmodel van de vereniging verandert en of dit ook daadwerkelijk van invloed is op de toekomst van de voetbalvereniging.

De context van de voetbalvereniging

De identiteit van een voetbalvereniging wordt bepaald door een aantal factoren. Belangrijke bepalende factoren zijn: de leden, de vrijwilligers, de organisatie binnen vereniging en voetbalvisie van de vereniging. De afgenomen interviews wijzen uit op welke manier de context van de vereniging (actieve leden, passieve leden, vrijwilligers, de visie en de organisatie binnen de vereniging) bepalend is voor de toekomst van de voetbalvereniging.

4.3 ONDERZOEKCASE

4.3.1 Dorpsvoetbalvereniging

De keuzes die tijdens een onderzoek worden gemaakt zijn van invloed zijn op het eindproduct. Vandaar dat het belangrijk is om de gemaakte keuzes te beschrijven en toe te lichten. In deze paragraaf zal de keuze voor de onderzoekscase belicht worden.

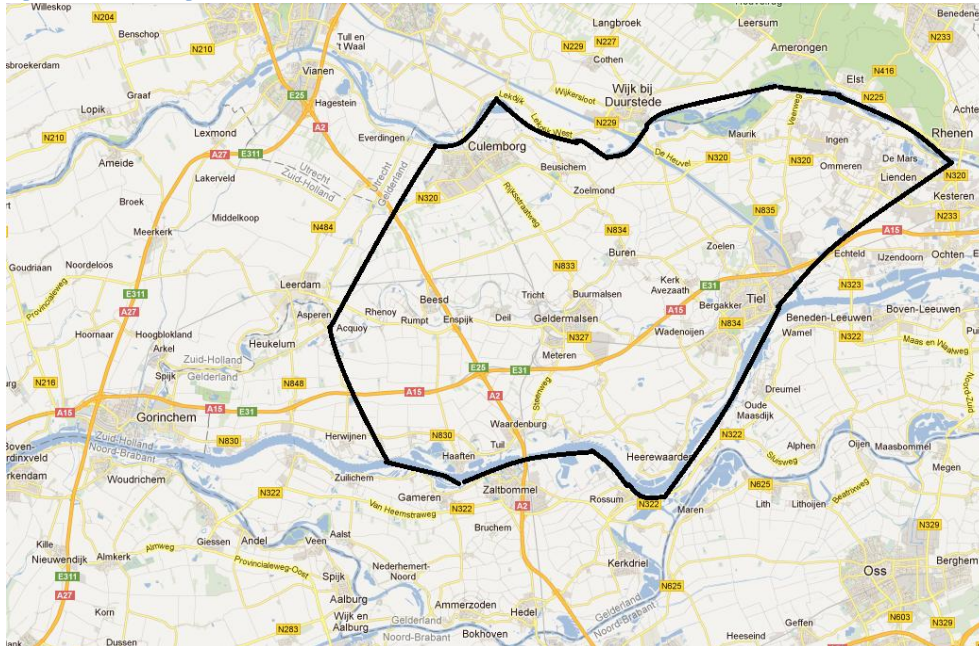
De onderzoekscase die centraal staat binnen het onderzoek is de kleine dorpsvoetbalvereniging. De keuze voor een kleine dorpsvoetbalvereniging komt voort uit een recentelijke beleidswijziging met betrekking tot subsidieverstrekking aan sportverenigingen binnen de gemeente Buren. Deze landelijke gemeente heeft verschillende kleine kernen met veel kleine dorpsvoetbalverenigingen. Nu de sportsubsidie binnen de gemeente op de schop is gegaan, gaat dit voor veel financiële zorgen leiden bij de plaatselijke voetbalverenigingen. De benodigde veranderingsstrategie zal vooral financieel gemotiveerd zijn, maar zal waarschijnlijk ook gevolgen hebben voor het 'ondernemings' klimaat binnen de vereniging. Door deze ontwikkeling wordt er steeds vaker

tussen de verenigingen gesproken over een fusie en worden andere samenwerkingsvormen onderzocht. Door deze ingrijpende veranderingen heb ik mijzelf de vraag gesteld of de toekomst van de kleine dorpsvoetbalvereniging in gevaar is.

4.3.2 Verklaring onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied dat centraal staat binnen het onderzoek maakt deel uit van de Betuwe. De Betuwe is een streek in de provincie Gelderland, gelegen tussen de rivieren de Waal in het zuiden en de Neder-Rijn en de Lek in het noorden. De Betuwe staat vooral bekend om zijn grootschalige tuinbouw, waaronder de fruitteelt (voornamelijk appels, peren kersen). De reden van het landgebruik ligt in de geologie en bodemgesteldheid van het gebied. De Betuwe bestaat uit een afwisseling van oude stroomgeulen, de stroomruggen aan weerszijden daarvan en de komgronden verder van de rivier vandaan. Deze oude rivierlopen zijn op vele plekken in het landschap, ook binnendijks, nog goed te herkennen. Met name de stroomruggen met wat zandig materiaal, waren uitermate goed geschikt voor de tuinbouw en fruitteelt en vormen de beste landbouwgronden van Nederland. Binnen het onderzoek zal er ingezoomd worden op vijf gemeenten binnen de Betuwe. Het gaat om de gemeenten Tiel, Culemborg, Geldermalsen, Neerijnen en Buren. Dit zijn vijf aan elkaar gesloten gemeenten binnen de Betuwe (zie figuur 4.2).

Figuur 4.2: Onderzoeksgebied

Bron: Eigen bewerking van Google Earth

Binnen het onderzoek wordt er gekeken naar de toekomst van voetbalverenigingen en dan specifiek naar de kleine dorpsvoetbalverenigingen. Landelijk gelegen gebieden, met daarin gemeenten met veel afzonderlijke kleine kernen, hebben van oudsher veel kleine afzonderlijke voetbalverenigingen. Vandaar dat er binnen dit onderzoek gekeken wordt naar de ontwikkelingen en toekomstperspectieven van voetbalverenigingen in een landelijk gebied. Het gebied dat binnen dit onderzoek centraal staat voldoet aan de term 'landelijk' gebied.

De keuze voor de vijf gemeenten komt voort uit de verschillende karakteristieken van de gemeenten. Zo heeft de gemeente Culemborg maar één stedelijke kern. De gemeente Tiel bestaat uit één grote stedelijke kern met twee kleine kernen daar aan vast. De gemeente Geldermalsen heeft daarentegen één verstedelijkte hoofdkern, Geldermalsen en nog tien kleine afzonderlijke kernen. De vierde gemeente die centraal staat binnen het onderzoek is de gemeente Buren. Deze gemeente bestaat uit een vijftiental afzonderlijke kernen. De laatste gemeente die centraal staat binnen het onderzoek is de gemeente Neerijnen. Deze gemeente bestaat uit een

tiental hele kleine kernen. Deze vijf gemeenten samen, vormen het onderzoeksgebied en omvatten een diversiteit aan kenmerken, maar vallen wel allen binnen het landelijke gebied: de Betuwe.

4.3.3 Selectie casussen

Het onderzoeksgebied omvat vijf afzonderlijke gemeenten. Deze verschillende gemeenten hebben verschillende opvattingen als het gaat om sport en voeren allemaal een ander sport- en subsidiebeleid. Vandaar dat ook de analyse van het sport- en subsidiebeleid met betrekking tot sport centraal staat binnen het onderzoek. De focus binnen het onderzoek ligt echter op het voortbestaan van de voetbalverenigingen, vandaar dat niet elke gemeente geïnterviewd zal worden. Dit is ook mogelijk aangezien gemeenten veel en recentelijke documentatie hebben wat betreft hun sport en- subsidiebeleid.

Er zijn twee gemeenten geïnterviewd. De eerste gemeente waarbij een interview afgenomen is, is de gemeente Buren. Er is gekozen voor de gemeente Buren omdat zij recentelijk besloten hebben om het sportbeleid aan te passen en geen subsidies meer te verstrekken aan sportverenigingen. Dit besluit maakt de gemeente interessant voor verder onderzoek. Daarnaast is er gekozen voor een interview met de gemeente Culemborg. Er is voor de gemeente Culemborg gekozen om dat dit in tegenstelling tot de gemeente Buren een meer verstedelijkte gemeente is met één stedelijke kern. Op deze manier kunnen de verschillen tussen beide soort gemeenten goed weergegeven worden.

De focus van het onderzoek ligt op voetbalverenigingen. Binnen het gehele onderzoeksgebied zijn er 26 voetbalverenigingen actief. Uit deze 26 voetbalverenigingen is er een selectie gemaakt voor het empirische deel van dit onderzoek. Deze selectie is gebaseerd op de gemeente waarin de voetbalvereniging ligt en op de karakteristieken van de voetbalverenigingen.

Omdat de gemeenten verschillende opvattingen hebben als het gaat om sport, is de gemeente waarin de voetbalvereniging ligt de eerste selectiecriteria. Het uitgangspunt is om minimaal één vereniging per gemeente te onderzoeken.

Het tweede criteria waarop de voetbalverenigingen geselecteerd zijn, is de omvang van de vereniging. Met de omvang wordt in dit geval het ledenaantal van de vereniging bedoeld. Er wordt bij de omvang van de vereniging een onderscheid gemaakt tussen kleine en grote voetbalverenigingen. De kleine voetbalvereniging binnen dit onderzoek is een vereniging met maximaal 500 leden. Een voetbalvereniging met meer dan 500 leden wordt binnen dit onderzoek getypeerd als een grote vereniging. Omdat het onderzoek gericht is op het voortbestaan van de kleine voetbalvereniging, zal het merendeel van de geselecteerde voetbalverenigingen minder dan 500 leden hebben.

De eerste voetbalvereniging die centraal staat binnen het onderzoek is sv Mec'07. Deze voetbalvereniging uit Maurik (gemeente Buren) heeft minder dan 500 leden er kan daarom geclassificeerd worden als een kleine voetbalvereniging. De specifieke keuze voor de vereniging Mec'07 komt voort uit het feit dat ik zelf lid ben van deze vereniging en het daarom interessant vindt om deze vereniging te betrekken bij het onderzoek. Een tweede vereniging uit de gemeente Buren die geselecteerd is voor een empirisch onderzoek, is Isc Ingen. Ook Isc Ingen is een kleine vereniging met minder dan 500 leden. Deze vereniging is interessant voor het onderzoek, omdat de vereniging vanaf volgend seizoen verder gaat zonder eerste elftal. Het is dus een kleine vereniging die problemen heeft met het op te been brengen van senioren elftallen. De derde vereniging uit de gemeente Buren is SCZ uit Zoelen. Ook Zoelen heeft minder dan 500 leden. Voetbalvereniging SCZ is geselecteerd omdat zij een unieke ledensamenstelling hebben. SCZ heeft drie senioren elftallen en maar twee jeugdelftallen. Dit maakt de vereniging op papier vrij kwetsbaar voor veranderingen, omdat zij niet enkel en alleen kunnen voortbestaan op basis van eigen jeugd. Het is daarom interessant om te kijken hoe SCZ haar toekomst ziet.

Binnen de gemeente Neerijnen zijn er twee voetbalverenigingen geselecteerd. Dit zijn de verenigingen sv Waalkanters (afkomstig uit Varik/Heesselt) en vv Opijnen (afkomstig uit Opijnen). Beide voetbalverenigingen hebben minder dan 500 leden en kunnen geclassificeerd worden als kleine voetbalvereniging. Deze twee voetbalverenigingen zijn geselecteerd omdat zij vanaf vorig seizoen een samenwerkingsverband zijn aangegaan binnen de jeugdafdelingen. Vanaf het komende seizoen zullen ook de seniorenafdelingen van beide vereniging gaan samenwerken (Regiovoetbal, 2012 a). Het samenwerkingsverband tussen de verenigingen maakt hen

interessant voor het onderzoek. Want wat is de achterliggende reden van de samenwerking en wat is het uiteindelijke doel van de samenwerking?

Binnen de gemeente Geldermalsen is voetbalvereniging Rhelico (uit de kern Rump) geselecteerd voor het onderzoek. Ook Rhelico heeft minder dan 500 leden. Rhelico is geselecteerd, omdat het een kleine voetbalvereniging is die naar mogelijkheden zoekt om een fusie aan te gaan met een nabijgelegen voetbalvereniging Beesd (Regiovoetbal, 2012 b). De beweegredenen achter de zoektocht naar een intensievere samenwerkingsvorm met een andere voetbalvereniging zijn interessant voor het onderzoek.

Dit onderzoek is zoals gezegd specifiek gericht op het voortbestaan van de kleine voetbalvereniging. Binnen dit onderzoek wordt er daarom voornamelijk gekeken naar voetbalverenigingen met minder dan 500 leden. Het is voor het onderzoek echter van belang om vergelijkingen te kunnen trekken. Dit is de reden dat er ook een drietal grote verenigingen geselecteerd zijn. Binnen het onderzoeksgebied zijn er in totaal vijf grote voetbalverenigingen die in aanmerking komen voor een verder onderzoek. Twee van de vijf voetbalverenigingen hebben helaas aangegeven niet mee te willen werken aan dit onderzoek.

De eerste grote voetbalvereniging komt ook uit de gemeente Tiel. T.S.V. Theole heeft +/- 750 leden en kan daarom gezien worden als grote voetbalvereniging. De tweede grote voetbalvereniging (C.V.V. Vriendenschaar) komt uit de gemeente en tevens kern Culemborg en heeft +/- 1000 leden. De derde en laatste grote voetbalvereniging die centraal staat binnen dit onderzoek is vv Tricht uit de gemeente Geldermalsen. Tricht heeft +/- 600 leden en kan daardoor geclassificeerd worden als grote voetbalvereniging.

4.4 METHODE DATA VERZAMELING

4.4.1 Keuze voor kwalitatief onderzoek

Voor dit onderzoek is gekozen om de data te verzamelen via de kwalitatieve methode. Kwalitatief onderzoek is de studie van de aard van de verschijnselen, dus naar het waarom iets gebeurt en op welke manier (Philipsen & Vernooij-Dassen, 2004). Deze vorm van dataverzameling is geschikt voor dit onderzoek.

Een veelgebruikte kwalitatieve onderzoeksmethode is het afnemen van interviews (Baarda en de Goede, 2006). De interviews zijn bedoeld om informatie te vergaren. Bij de beantwoording van de onderzoeksvraag binnen dit onderzoek is informatie betreffende kennis, attitudes of opinies van essentieel belang en dit soort informatie vindt men over het algemeen door het uitvoeren van kwalitatief onderzoek.

4.4.2 Gedeeltelijk gestructureerde interviews

Er is gekozen voor het verzamelen van data door middel van half gestructureerde interviews, of semi gestructureerde interviews. In een half gestructureerd interview liggen de vragen en antwoorden niet van tevoren vast maar de onderwerpen wel. Dit betekent dat er voor het gesprek een aantal topics vastgesteld zijn. De vragenlijst bestaat uit gesloten vragen met een vaste formulering. Die vragen worden in een vaste volgorde aan de geïnterviewde gesteld. Naast de gesloten vragen bevat de vragenlijst ook een aantal open vragen, waarbij de nadruk ligt op het doorvragen. Deze manier van interviewen heeft als kenmerk dat het enerzijds gericht is op de genereerbaarheid en herhaalbaarheid van het onderzoek (de gesloten vragen) en dat het anderzijds gericht is op de achterliggende gedachten en motieven van de geïnterviewden (open vragen) Bryman (2004). Tijdens het interview worden er vragen gesteld om enkele feiten en meningen van de geïnterviewde partij boven water te krijgen. Belangrijk hierbij is dat de geïnterviewde het idee krijgt dat zijn mening en informatie er ook echt tot doet. Bijlage I en II bevatten de interviewschema's die gebruikt zijn binnen het empirisch onderzoek. Het zijn twee verschillende soorten schema's. Eén schema is gebruikt voor het interviewen van de gemeente en het andere schema diende als interviewschema voor de voetbalverenigingen.

4.4.3 Geïnterviewde partijen

Welke partijen geselecteerd zijn en waarom deze geselecteerd zijn voor het empirische deel van dit onderzoek is reeds beschreven. In tabel 4.1 staat echter ook beschreven wat de naam is van de geïnterviewde persoon en welke functie hij/zij uitoefent binnen de voetbalvereniging of gemeente.

Tabel 4:1: Geïnterviewde verenigingen/gemeenten en personen.

Gemeente	Naam geïnterviewde	Functie binnen de gemeente	
Buren	Guus Vanderbosch	Beleidsmedewerker sport en welzijn	
Culemborg	Fons van der Dries	Beleidsadviseur stadsontwikkeling	
Vereniging	Naam geïnterviewde	Functie binnen de vereniging	Opmerking
Mec'07	Gerdjan Keller	Voorzitter	Gerdjan is naast de voorzitter van Mec'07 tevens de voorzitter van de B.V.V.
Mec'07	Jan Willen Helfrich	Penningmeester	
Isc Ingen	Gerard Briene	Voorzitter	Naast voorzitter ook actief in de wedstrijdbegeleiding. Hij is trainer/leider van twee jeugdelftallen
SCZ Zoelen	Cees van Zoelen	Voorzitter	Naast voorzitter ook actief lid in een lager seniorenelftal
Sv Waalkanters	Arjaan Gijsberts	Voorzitter	
Vv Opijnen	Jos Berendsen	Penningmeester	
Vv Rhelico	Bartho van Honk	Voorzitter van de technische commissie	Daarnaast ook lid van de commissie die onderzoek doet naar een eventuele fusie
Vv Rhelico	Gerrit de Jager	Penningmeester	
Vv Tricht	Jan van Arkel	Voorzitter	
T.S.V. Theole	Ben de Looze	Penningmeester	
C.V.V. Vriendenschaar	Henny Bonouvrie	Secretaris	
C.V.V. Vriendenschaar	Hans Jobse	Penningmeester	

Bron: Auteur

4.5 ANALYSE VAN DE DATA

De interviewfase heeft een grote hoeveelheid data opgeleverd. Dit materiaal moet antwoord geven op de geformuleerde onderzoeksvraag. Omdat het niet mogelijk is alle onderzoeksdata te presenteren, wordt de data tot de essentie teruggebracht, zodat de focus zal komen te liggen op de kern van alle informatie die voor handen is.

4.5.1 Analyse

Het analyseproces begint met de eerste reductiefase. Deze fase bestaat uit het uitwerken van de afgenomen interviews en het kritisch doorlezen van de teksten. Met de onderzoeksvraag in gedachten zijn stukken tekst die niet relevant zijn voor de probleemstelling geschrapt (dit schrappen is niet definitief en de geschrapte teksten zijn bewaart om zo geen informatie die later toch nuttig blijkt te verspelen). Vervolgens zijn stukken tekst die met hetzelfde onderwerp te maken hebben bij elkaar gevoegd en gelabeld. Deze fragmenten zijn stukken tekst die over één onderwerp gaan. Vervolgens zijn er aan deze verschillende fragmenten naamlabels gehangen. Een dergelijk label omschrijft als het ware een samenvatting van het fragment. Stap twee heeft er dus voor gezorgd dat het uitgewerkte interview opgedeeld is in verschillende fragmenten die elk gelabeld zijn. In de derde fase van het analyseproces wordt naast de reductie begonnen met de abstractie. Allereerst zijn tijdens de derde fase van de analyse de labels, die in stap twee aan de fragmenten verbonden zijn, geordend. Er is gekeken of labels elkaar overlappen en/of ze konden worden samengevoegd. Ten slotte is de overgebleven data toegepast in de analyse.

Binnen de analyse wordt er ook gebruik gemaakt van bestaande documentatie. Voornamelijk bij de analyse van de onderzochte gemeenten. Het gaat dan voornamelijk om gemeentelijke beleidsstukken in de vorm van programmabegrotingen en sportbeleidsstukken. Daarnaast is er bij de analyse van de voetbalverenigingen gebruik gemaakt van de websites van de verschillende verenigingen. Via deze websites zijn er een aantal basisgegevens van de verenigingen verzameld.

H5

Analyse gemeenten

5.1 INLEIDING

Hoe een gemeente aankijkt tegen sport, welke visie het heeft als het gaat om sport en welk subsidiebeleid het voert is van belang voor de voetbalverenigingen binnen haar gemeentegrenzen. In dit hoofdstuk zullen daarom de verschillende gemeenten, die centraal staan binnen het onderzoek, geanalyseerd worden.

5.2 GEMEENTE BUREN

5.2.1 Buren

De gemeente Buren is een gemeente binnen de provincie Gelderland. De gemeente Buren bestaat uit een vijftiental kleine kernen: Asch, Beusichem, Eck en Wiel, Erichem, Ingen, Kapel-Avezaath, Buren, Kerk-Avezaath, Lienden, Maurik, Ommeren, Ravenswaaij, Rijswijk, Zoelen en Zoelmond. De gemeente Buren telt 25.949 inwoners (1 januari 2012) op een oppervlakte van +/- 143 km² (Gemeente Buren, 2012). Omgerekend betekent dit dat er ongeveer 182 personen per vierkante kilometer wonen. Het aantal inwoners per kern varieert tussen de ca. 100 en 5.500 inwoners. De gemeente Buren valt te typeren als een landelijke gemeente met een aantal kleine, landelijke kernen en een omvangrijk buitengebied met landbouw- en natuurgebieden. De gemeente kent weinig verstedelijking, wat tot uiting komt in de aanwezigheid van kwaliteiten als rust, ruimte en een relatief schoon milieu. Deze kwaliteiten zijn niet enkel in het buitengebied te vinden, maar ook in de kernen. De kernen zijn ruim opgezet en hebben een groen karakter. Vaak is er een grote verweving met het buitengebied. Als gevolg van de kleine kernen zijn het voorzieningenniveau en de lokale werkgelegenheid beperkt. De kleinere kernen hebben slechts enkele lokale voorzieningen, waaronder in elk geval een kerk, een basisschool en een dorps huis. De weinige bedrijven zijn meestal klein en liggen verspreid. De grotere kernen, voornamelijk Beusichem, Buren, Maurik en Lienden, kennen een breder scala aan lokale voorzieningen en hebben elk een eigen bedrijventerrein. Voor bovenlokale voorzieningen als voortgezet onderwijs, ziekenhuizen, bioscopen en schouwburgen zijn de bewoners van Buren aangewezen op omliggende kernen als Tiel, Culemborg, Geldermalsen, Rhenen en Wijk bij Duurstede (Eikenaar-Hoogewerf et al, 2009).

5.2.2 Sportbeleid

De beleidsmedewerker Sport en Welzijn van de gemeente Buren geeft aan dat hij sport ziet als "een instrument om sociale contacten op de doen, het netwerk van de inwoners te verstevigen en de onderlinge verbondenheid te versterken. Die contacten verrijken het leven". Hij geeft ook aan dat het beleid van de gemeente er daarom op gericht is, om zo veel mogelijk mensen binnen de gemeente bij sport te betrekken. Dit gezegd hebbende heeft de gemeente Buren in de raadsbijeenkomst van 12 april 2011 besloten om de subsidies voor sport, cultuur en vrije tijd stop te zetten. De aanleiding voor dit besluit was de 'toekomst bestendige begroting' (Gemeente Buren, 2012). Door de dalende inkomsten is de gemeente genoodzaakt om te bezuinigen en scherpe prioriteiten te stellen. Dit betekent dat de gemeente Buren zich niet meer verantwoordelijk acht voor de financiële ondersteuning van de sportverenigingen. De gemeente ziet sport niet meer als één van haar kerntaken. Op dit punt komt de visie van de beleidsmedewerker Sport en Welzijn van de gemeente Buren niet overeen met het gevoerde sportbeleid. Uitgangspunt van de gemeente is dat de inwoners van de gemeente Buren zich al als actieve en sociale burgers gedragen. De gemeente is dan ook van mening dat de inwoners zelf veel kunnen doen en dit ook al doen. De gemeente wil en hoeft niet overal betrokken bij te zijn. Inwoners en verenigingen zullen zelf de activiteiten op het gebied van sport, vrije tijd en cultuur moeten organiseren en betalen. Dat geldt ook voor de daarbij behorende voorzieningen. Er is volgens de gemeente bij de meeste verenigingen voldoende

kennis aanwezig om dit ook daadwerkelijk te doen. De gemeente denkt dat verenigingen elkaar kunnen helpen door meer samen te werken, zeker nu de gemeente de waarderingssubsidie stopzet. De gemeente wil verenigingen nog wel helpen door een servicepunt in te stellen. Het initiatief om knelpunten op te lossen ligt dan wel bij de verenigingen zelf. Zij moeten met een voorstel komen hoe zo snel mogelijk financieel weer op eigen benen te kunnen staan. De ondersteuning die de gemeente hierbij geeft, is dus tijdelijk (Gemeente Buren, 2012).

Dit beleid betekent dat de voetbalverenigingen binnen de gemeente Buren het in de toekomst zullen moeten stellen zonder de financiële hulp van de gemeente. Volgens de beleidsmedewerker Sport en Welzijn van de gemeente Buren wordt er absoluut geen apart beleid gevoerd als het gaat om voetbal en vallen zij ook onder het sportbeleid. Wel geeft hij aan dat er wel prioriteiten spelen binnen de sport. " Voetbal vertegenwoordigt een veel groter maatschappelijk belang als andere de sporten binnen de gemeente. Als een wethouder of ambtenaar aan het jasje getrokken wordt door iemand van een voetbalvereniging, dan zal daar doorgaans eerder naar geluisterd worden als naar bijvoorbeeld een kleine turnvereniging".

De beleidsmedewerker Sport en Welzijn van de gemeente Buren geeft als extra opmerking aan dat het feit dat de gemeente Buren uit een vijftiental kernen bestaat van grote invloed is op de bezuinigingen. "De gemeente Buren moet haar middelen en tijd verdelen over vijftiental kernen. Dit betekent dat je als gemeente keuzes moet maken en dat je de beschikbare middelen binnen de gemeentegrenzen moet verdelen. Het feit dat er maar liefst acht voetbalverenigingen subsidiegeduld willen (andere sportverenigingen daargelaten) is heel erg lastig".

5.2.3 Subsidiebeleid

In de programmabegroting van 2012-2015 van de gemeente Buren is te zien dat de gemeente de uitgaven aan sport gaat stopzetten. In de uitwerking van het programma staat beschreven dat zij jaarlijks nog ongeveer 1.4 miljoen euro begroten voor de afbouw van de lopende subsidie afspraken met de sportverenigingen. Ook heeft de gemeente Buren de afbetaling van het kunstgrasveld in Beusichem begroot. De aanleg van het veld is een aantal jaar geleden gedaan, maar de betaling zal over enkele jaren uitgesmeerd zijn om de kosten te spreiden (Programmabegroting gemeente Buren, 2011).

Tabel 5.1: Begroting sportsector gemeente Buren.

	Werkelijk	Werkelijk	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedrag per jaar voor sector sport X 1000	358	355	32	28	25	22
Schatting uitgaven sport p.p. in euro op basis van 25949 inwoners	13.80	13.75	1.23	1.08	1.00	0.85
Totale begrote uitgaven voor 2012 x 1000			49.500			
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven			0.06%			

Bron: Eigen bewerking van de programmabegroting Buren, 2012.

Tabel 5.1 maakt duidelijk dat er een enorme omslag plaatsvindt na 2012 binnen de gemeente Buren. Het bedrag dat gereserveerd is voor de sector sport daalt met 91%. Het bedrag begroot voor sport daalt van 13.75 euro per inwoner naar 1.23 euro per inwoner. Voor 2012 is er ook gekeken wat de totale begrote uitgaven (lasten) zijn voor de gemeente Buren. Dit is 49.500.000. Als je dan bedenkt dat er jaarlijks maar 32.000 euro begroot wordt voor de uitgaven aan sport, dan gaat er maar 0.06% van de totale uitgaven van de gemeente naar de sector sport.

5.3 GEMEENTE TIEL

5.3.1 Tiel

De gemeente Tiel is zowel een gemeente als een stad binnen de provincie Gelderland. De gemeente en tevens stad telt 41.304 inwoners (1 april 2011) op een oppervlakte van +/- 35 km² (Gemeente Tiel, 2012). Omgerekend betekent dit dat er ongeveer 1.180 personen per vierkante kilometer wonen. De gemeente Tiel heeft vanwege haar historische centrum een centrumfunctie binnen Rivierenland. Er zijn dan ook een aantal bovenlokale voorzieningen te vinden zoals een ziekenhuis, middelbare scholen, industrie en een binnenstad met een ruim winkelaanbod. Verder is Tiel een aantrekkelijke kern voor veel bedrijven om zich te vestigen. De bedrijven

kiezen Tiel als vestigingsplaats vanwege de centrale ligging en de goede ontsluiting op de (inter)nationale verbindingsweg A15 en op het Amsterdam-Rijnkanaal. Tot de gevestigde bedrijven behoren dan ook veel transport-, distributie- en handelsondernemende bedrijven.

De opbouw van de stad is vergelijkbaar met vele andere Nederlandse middelgrote steden. De stad wordt omringd door oude dorpen en buurtschappen die ook deel uitmaken van de gemeente Tiel. Het gaat om de kernen Kapel-Avezaath en Wadenhoijen (Gemeente Tiel, 2010).

5.3.2 Sportbeleid

De gemeente Tiel heeft een duidelijke visie als het gaat om sport en gezondheid. Centraal binnen deze visie staat het doel om zoveel mogelijk Tielenaars te laten bewegen en voldoende faciliteiten te bieden voor een actieve levensstijl. De term 'beweging' staat daarom centraal binnen de visie. De gemeente Tiel wil een actief maatschappelijk sportbeleid voeren. Dit betekent dat de gemeente hierin de regie wil hebben. Zij wil initiatieven ontplooiën op het terrein van de sport, maar dan in de breedste zin. De gemeente wil daarin verbindingen tot stand brengen tussen de verschillende maatschappelijke segmenten. Uitgangspunt in deze visie is dat sport leuk en gezond is om te doen en dat daarnaast sport als instrument ingezet kan worden om maatschappelijke doelen te bereiken (Sportbeleid gemeente Tiel, 2006). De gemeente heeft een aantal beleidslijnen binnen het sportbeleid vastgesteld:

- De gemeente voert haar wettelijke plichten uit om het bewegingsonderwijs te faciliteren.
- De gemeente draagt zorg voor het in stand houden en waar nodig en mogelijk uitbreiden van de gemeentelijke sportvoorzieningen op basis van de behoeften van de Tielse bevolking. De sportvoorzieningen voldoen aan de hedendaagse kwaliteitseisen. De gemeente Tiel is voorstander van multifunctioneel gebruik van de sportvoorzieningen.
- De gemeente zal een bijdrage leveren aan het in stand houden van en tot stand brengen van sporten in georganiseerd en ongeorganiseerd verband. Speciale aandacht zal uitgaan naar specifieke doelgroepen als bijvoorbeeld jeugd of ouderen.
- (Sport)organisaties die zelf ook een bijdrage (willen) leveren aan de maatschappelijke problemen en het specifieke doelgroepenbeleid, zullen daarvoor gewaardeerd worden door de gemeente. (Sportbeleid gemeente Tiel, 2006).

De gemeente Tiel geeft dus in haar beleid aan dat zij sport heel belangrijk vindt. Zij rekent sport nog wel degelijk tot een kerntaak van de gemeente en tracht doormiddel van actief beleid zoveel mogelijk Tielenaars te betrekken bij de sport.

5.3.3 Subsidiebeleid

De gemeente Tiel geeft aan dat het graag een maatschappelijk actief sportbeleid voeren wil. Om dit beleid in de praktijk daadwerkelijk te kunnen uitvoeren is er financiële ondersteuning nodig. Zo geeft Tiel bijvoorbeeld geld uit aan stimuleringsprojecten voor sport om zo meer mensen te betrekken bij sport (Sportbeleid gemeente Tiel, 2006). Een concrete begroting staat de programmabegroting van de gemeente. In de programmabegroting staat beschreven wat Tiel de afgelopen jaren begroot heeft voor de gehele sector sport. Hieruit blijkt, dat de gemeente haar uitgave op sport niet aan het inperken is.

Tabel 5.2: Begroting sportsector gemeente Tiel.

	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Begroot
Jaar	2008	2009	2010	2011	2012
Bedrag per jaar voor sector sport X 1000	1.367	1.586	1.617	1.431	1.833
Schatting uitgaven sport p.p. in euro op basis van 41304 inwoners	33.10	38.40	39.10	34.60	44.40
Totale begrote uitgaven voor 2012 x 1000					80.000
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven					2,3%

Bron: Eigen bewerking van de programmabegroting Tiel, 2012.

Er wordt in de begroting aangegeven, dat het geld structureel gebruikt wordt voor onderhoud van de sportaccommodaties en het wegwerken van achterstallig onderhoud. In de tabel 5.2 is te zien dat de uitgaven aan

sport gemiddeld rond de anderhalf miljoen euro per jaar liggen. Omgerekend komt dit neer op ongeveer vijfendertig tot veertig euro per persoon per jaar (hierbij is uitgegaan van het inwonersaantal van 2012). De verschillen per jaar worden voornamelijk veroorzaakt door incidentele uitgaven. De gemeente doet wel pogingen om te bezuinigen op de uitgaven aan sport en om extra inkomsten te generen. Zo heeft de gemeente bijvoorbeeld vijftig duizend euro aan extra inkomsten begroot voor 2012. Deze extra inkomsten moeten komen uit een hogere bijdrage aan verhuur van sportaccommodaties (Programmabegroting Tiel, 2012).

Ook voor de gemeente Tiel is er gekeken wat de totale begrote uitgaven (lasten) zijn voor het jaar 2012. Dit is 80.000.000. Van deze 80.000.000 wordt er 1.833.000 begroot voor de uitgaven aan sport. Procentueel betekent dit dat 2.3% van de totale uitgaven besteed wordt aan de sector sport.

5.4 GEMEENTE CULEMBORG

5.4.1 Culemborg

Culemborg is ook een stad en tevens gemeente binnen de provincie Gelderland. Deze gemeente telt 27.615 inwoners (1 januari 2011) op een oppervlakte van +/- 32 km² (Gemeente Culemborg, 2012). Omgerekend betekent dit dat er ongeveer 863 personen per vierkante kilometer wonen. De gemeente en kern Culemborg heeft, net zoals de gemeente Tiel, een centrumfunctie binnen het Rivierengebied. Dit heeft Culemborg voornamelijk te danken aan de diverse middelbare scholen en de aanwezige bedrijvigheid en de centrale ligging van de gemeente. Culemborg ligt centraal in Nederland en is via de A2 en de N320 te bereiken en een eigen station. Culemborg is omringd door groenen het buitengebied van Culemborg is heel divers. De west- en zuidzijde van het buitengebied ligt in het nationaal landschap Nieuwe Hollandse Waterlinie die veel openheid kent. Daarnaast behoren grote delen van Culemborg tot de ecologische hoofdstructuur (Gemeente Culemborg, 2010).

5.4.2 Sportbeleid

De gemeente heeft een duidelijke visie als het gaat om sport en gezondheid. De gemeente stimuleert sport en bewegen en wil dat meer mensen sporten en bewegen. De gemeente Culemborg richt zich specifiek op de ondersteuning van breedtesport. Topsport heeft de waardering van de gemeente, maar wordt niet actief structureel ondersteund. Wel stimuleert de gemeente verenigingen die het leveren van prestaties nastreven, onder meer in topcompetities, zodat jongeren zich kunnen ontwikkelen (Grontmij/Marktplan, 2008). De regie van ontwikkeling van sportaccommodaties ligt bij de gemeente. Deze is dus de opdrachtgever.

De kantine van de sportverenigingen is in eigen beheer en hiervoor moet de vereniging alles zelf regelen. Als de sportverenigingen in staat zijn het commercieel zelf kunnen runnen, laat de gemeente dit ook over aan de vereniging. De gemeente geeft aan niet elke sport/sportvereniging te willen ondersteunen. De focus op de breedtesport zal, in de visie van de gemeente, geen ondersteuning betekenen voor bijvoorbeeld golf of paardensport.

Een ander focuspunt van de gemeente is de speciale aandacht voor jongeren en groepen met een achterstand in sportdeelname (onder meer ouderen, allochtonen en gehandicapten). De reden waarom Culemborg haar jongeren extra aandacht wil geven is dat de praktijk leert dat het heel veel moeite kost om mensen die weinig of niet aan sport hebben gedaan op latere leeftijd nog sportief actief te krijgen. Een andere reden is dat er onder jongeren een trend waarneembaar is van toenemend overgewicht. Een op de zeven jongeren heeft overgewicht en dat aandeel neemt toe naarmate de leeftijd stijgt. Een punt van aandacht voor de Sportagenda is ook de uitval van tieners bij sportverenigingen en de vraag wat de gemeente daar aan kan doen. Een ander punt van aandacht is de sportbeoefening van allochtone jongeren en hoe het sportaanbod kan inspelen op de sportbeleving van jongens en meisjes van allochtone afkomst (Grontmij/Marktplan, 2008). Daarnaast wil de gemeente ook inspelen op de toenemende vergrijzing. De senioren zijn een groeiende bevolkingsgroep binnen de gemeente en deze doelgroep moet bewegen en sporten om langer gezond te blijven. Stimulering van beweging en sport verdient om die reden zeker aandacht volgens de gemeente Culemborg. De gemeente streeft daarom naar een sportieve samenleving en wil de sportdeelname bevorderen. De sportstimulering in Culemborg is gestoeld op de overtuiging dat levenslang

bewegen start op school en dat samenwerking met sportverenigingen onmisbaar is om meer te sporten en te bewegen (Grontmij/Marktplan, 2008).

De gemeente wil haar visie kracht bijzetten door te investeren in de sport. In 2011 heeft de gemeente Culemborg een nieuw tariefstelsel voor de gemeentelijke sportvoorzieningen vastgesteld. In 2012 (en verder) zijn en worden de gebruikers van subsidie benaderd om de gebruiksuren van de complexen voor het komend seizoen op te geven. Voor de buitensportverenigingen is dit de eerste keer. Er zijn verschillende beleidsregels uitgewerkt waarbinnen verenigingen subsidie kunnen aanvragen voor projecten die gericht zijn op het stimuleren van sportdeelname onder kwetsbare groepen. In 2012 wordt de projectsubsidiering ter hand genomen en een overgangsregeling uitgevoerd (Programmabegroting Culemborg, 2011).

5.4.3 Subsidiebeleid

Ook de gemeente Culemborg heeft te kampen met bezuinigingen. De gemeente wil daarom manieren gaan onderzoeken om te bezuinigen op de uitgaven binnen de sportsector. Een voorbeeld hiervan is dat de gemeente wil besparen op klein onderhoud bij de verenigingen. De laatste vijf jaar zijn de uitgaven binnen de gemeente verdubbeld. Dit komt grotendeels door de vele nieuwe terreinen/accommodaties die de gemeente heeft gerealiseerd de afgelopen jaren. De andere helft van de uitgaven bestaan uit beheerkosten. Op de beheerkosten wil de gemeente een besparing realiseren tussen de 200.000 tot 250.000 euro. De gemeente wil de verenigingen bij de start ondersteuning bieden bij het ontwikkelen van de beheersactiviteiten. Een directe bezuinigingmaatregel is de verhoging van de sporttarieven per 1 januari 2012 (Programmabegroting Culemborg, 2011).

Tabel 5.3: Begroting sportsector gemeente Culemborg

	Werkelijk	Werkelijk	Begroot	Begroot	Begroot	Begroot
Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bedrag per jaar voor sector sport X 1000	2.689	2.382	2.958	2.950	2.863	2.732
Schatting uitgaven sport p.p. in euro op basis van 27615 inwoners	97.40	86.30	107.20	106.90	103.73	98.99
Totale begrote uitgaven per jaar			62.000			
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven			4.8%			

Bron: Eigen bewerking op basis programmabegroting gemeente Culemborg, 2011.

Uit de programmabegroting blijkt dat de gemeente Culemborg tussen de tweeënhalve en drie miljoen per jaar uitgeeft aan sport. Dit bedrag is zo hoog als gevolg van de vele nieuwe terreinen en accommodaties binnen de gemeente. Voorheen lagen de gemiddelde uitgaven aan sport per jaar rond de anderhalf miljoen euro (te vergelijken met de uitgaven aan sport binnen de gemeente Tiel). De uitgave per persoon aan sport ligt gemiddeld rond de honderd euro per jaar (uitgaande van het inwonersaantal van 2012). Dit is bijna drie keer zoveel per persoon in vergelijking tot de gemeente Tiel. Dit kan echter verklaard worden door de aanleg van die nieuwe terreinen en accommodaties. Ook kijkend naar de toekomst lijkt de gemeente Culemborg te blijven investeren in de sportsector, want de begroting voor sport blijft de komende jaren rond de drie miljoen euro per jaar liggen.

De totale begrote uitgaven (lasten) voor 2012 zijn 60.000.000. Van deze 60.000.000 wordt er 2.958.000 begroot voor de uitgaven aan sport. Procentueel betekent dit dat 4.8% van de totale uitgaven besteed wordt aan de sector sport.

5.5 GEMEENTE GELDERMALSEN

5.5.1 Geldermalsen

De gemeente Geldermalsen is een gemeente binnen de provincie Gelderland. De gemeente Geldermalsen bevat meerdere kernen met als grootste kern Geldermalsen. Naast de kern Geldermalsen zijn er nog tien andere kleine kernen: Acquoy, Beesd, Buurmalsen, Deil, Enspijk, Gellicum, Meteren, Rhenoy, Rumpst en Tricht. De gemeente Geldermalsen telt 26.274 inwoners (1 april 2012) op een oppervlakte van +/- 102 km² (Gemeente Geldermalsen, 2012). Omgerekend betekent dit dat er ongeveer 258 personen per vierkante kilometer woonachtig zijn binnen de gemeente. De gemeente Geldermalsen staat bekend om haar goede bereikbaarheid. De Rijkswegen a2 en a15

lopen langs de gemeente en de korte afstand van Utrecht en Den Bosch maakt de gemeente aantrekkelijk voor woningzoekenden en bedrijvigheid (Gemeente Geldermalsen, 1999).

5.5.2 Sportbeleid

De gemeente Geldermalsen heeft haar sportbeleid minder scherp en nadrukkelijk omschreven als bijvoorbeeld de gemeente Tiel en Culemborg. De gemeente heeft een visie als het gaat om sport, maar deze is al uit 2008 en zij beschrijven deze visie als 'voorlopige visie'. De gemeente Geldermalsen omschrijft de visie als volgt:

“Sport in Geldermalsen is er voor iedereen, het moet toegankelijk zijn voor alle inwoners en het moet betaalbaar zijn en blijven. In Geldermalsen begin je jong met sport en bewegen, je leert presteren en normen en waarden worden spelenderwijs bijgebracht. Sport bevordert de sociale contacten en is leuk om te doen. Sport geeft een goed gevoel, is gezond en helpt tegen overgewicht. Sport is nadrukkelijk een onmisbare schakel in de samenleving van Geldermalsen. De gemeente Geldermalsen schept de voorwaarden zodat de inwoners kunnen (blijven) sporten en kiest niet voor topsport, wel voor de breedtesport. De gemeente Geldermalsen zet sport en bewegen nadrukkelijk in als beleidsinstrument op diverse beleidsterreinen” (Kadernotitie Sport Geldermalsen, 2008).

Binnen de sportvisie van de gemeente geven zij aan op een aantal punten specifiek in te zetten:

- Sport in Geldermalsen moet er voor iedereen zijn, het moet toegankelijk zijn voor alle inwoners en het moet betaalbaar zijn en blijven.
- In Geldermalsen begin je jong met sport en bewegen, je leert presteren en normen en waarden worden spelenderwijs bijgebracht.
- Sport bevordert de sociale contacten en is leuk om te doen.
- Sport geeft een goed gevoel, is gezond en helpt tegen overgewicht.
- Sport is nadrukkelijk een onmisbare schakel in de samenleving van Geldermalsen.
- De gemeente Geldermalsen schept de voorwaarden zodat de inwoners kunnen (blijven) sporten en kiest niet voor topsport, wel voor de breedtesport.
- De gemeente Geldermalsen zet sport en bewegen nadrukkelijk in als beleidsinstrument op diverse beleidsterreinen

(Kadernotitie Sport Geldermalsen, 2008).

5.5.3 Subsidiebeleid

De gemeente Geldermalsen ziet subsidie als een middel om de sport en gezondheid binnen de gemeente te bevorderen. Vandaar dat zij ook geld reserveren ten behoeve van de sportsector. Binnen de gemeente Geldermalsen wordt er niet gewerkt met een begroting, maar met een bestemmingsreserve. Een bestemmingsreserve is een afgezonderd deel van het eigen vermogen die, in tegenstelling tot de algemene reserves, een vooraf bepaalde bestemming hebben. In het geval van de gemeente Geldermalsen is dit een jaarlijkse storting van +/- 165.000 euro. Uit deze 'pot' kan de gemeente de jaarlijkse sport gerelateerde uitgaven bekostigen. De rede waarom de gemeente Geldermalsen deze financieringsvorm hanteert, is dat de jaarlijkse uitgaven voor renovatie van buitensportvelden sterk fluctueren. Hierdoor ontstaat er onbalans in de begroting. Ter voorkoming hiervan is voor renovatie van sportterreinen, een bestemmingsreserve in het leven geroepen, waarin jaarlijks gelijkblijvende stortingen worden gedaan (Programmabegroting Geldermalsen, 2012).

Tabel 5.4: Begroting sportsector gemeente Geldermalsen.

	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Begroot
Jaar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Jaarlijkse toevoeging aan bestemmingsreserves X 1000	165	165	165	165	165	165
Jaarlijkse onttrekking aan bestemmingsreserves X 1000	155	236	295	149	102	65
Schatting uitgaven sport p.p. in euro op basis van 26274 inwoners	5.90	8.67	11.23	5.68	3.89	2.48
Totale begrote uitgaven per jaar			62.000			
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven			0.5%			

Bron: Eigen bewerking op basis programmabegroting gemeente Geldermalsen, 2012.

Uit de 5.4 blijkt dat de gemeente Geldermalsen jaarlijks +/- 165.000 euro toevoegt aan het 'potje' sportfinanciering. De onttrekking uit dit potje verschilt jaarlijks. Uit de begroting valt op te maken dat er in het jaar 2012 een piek in uitgaven zal plaatsvinden. Vanaf 2012 is het de bedoeling op de jaarlijkse onttrekking aan de bestemmingsreserve voor sport te minderen. De gemeente geeft aan in toekomst minder geld uit te willen geven aan de sportsector in verband met de bezuinigingen. De uitgave per persoon ligt gemiddeld onder de tien euro per jaar. Dit is bijna tien keer zo weinig per persoon in vergelijking tot de gemeente Culemborg. Dit geeft het verschil in prioriteiten goed weer dus de gemeente Geldermalsen en Culemborg. Ook voor de gemeente Geldermalsen is er gekeken wat de totale begrote uitgaven (lasten) zijn voor het jaar 2012. Dit is 58.000.000. Van deze 58.000.000 wordt er in 2012 295000 onttrokken uit de 'pot' sport. Procentueel betekent dit dat 0.5% van de totale uitgaven besteed wordt aan de sector sport.

5.6 GEMEENTE NEERIJNEN

5.6.1 Neerijnen

De gemeente Neerijnen is de vijfde gemeente die centraal staat binnen het onderzoek. De gemeente Neerijnen bestaat uit meerdere hele kleine kernen. De gemeente bestaat uit de kernen: Ophemert, Haafden, Tuil, Waardenburg, Neerijnen, Est, Opijnen, Varik, Heesselt en Hellow. De gemeente Neerijnen telt 11.862 inwoners (1 april 2011) op een oppervlakte van +/- 73 km² (Gemeente Neerijnen, 2012). Omgerekend betekent dit dat er ongeveer 162 personen per vierkante kilometer wonen. De gemeente Neerijnen kan hierdoor gezien worden als een dunbevolkt gebied. Zeven van de tien kernen hebben maar liefst minder dan duizend inwoners! Deze kernen kunnen dan daarom getypeerd worden als extreem kleine 'dorpjes'.

5.6.2 Sportbeleid

De gemeente Neerijnen geeft in haar beleidsstukken aan dat zij sport en bewegen een belangrijk goed vindt. Ook vindt de gemeente het belangrijk sport, bewegen en recreatie te bevorderen om zo bij te dragen aan een kwalitatief goede leefomgeving. Een gemeente waar het prettig wonen, werken en recreëren is en waar mensen elkaar kunnen ontmoeten. In de visie van de gemeente Neerijnen is sport belangrijk voor de toekomst van haar bevolking. De gemeente Neerijnen geeft in het beleidsplan voor de sport aan, dat de lage inwonersaantallen per kern van invloed is op het accommodatiebeleid van de gemeente. Zij hebben problemen met het in stand houden van de huidige voorzieningen. De gemeente Neerijnen beschikt over veel voorzieningen die met gemeentelijke steun operationeel worden gehouden. Een belangrijk uitgangspunt van het beleid is dat zij, waar mogelijk, zoveel mogelijk gezamenlijk gebruik van voorzieningen willen stimuleren en samenwerking tussen verenigingen aanmoedigen en ondersteunen. De grote betrokkenheid van de inwoners van de kernen zorgt ervoor dat er met veel zelfwerkzaamheid en eigen initiatief voorzieningen draaiend gehouden worden. Uitgangspunt van de gemeente is dan ook dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van hun sportaccommodatie. Dit sluit echter niet uit dat de gemeente geen financiële middelen beschikbaar heeft voor nieuwbouw, renovatie of onderhoud. De gemeente ondersteunt de voetbalverenigingen financieel om de verenigingen in staat te stellen het onderhoud naar behoren uit te voeren (Gemeente Neerijnen, 2009).

5.6.3 Subsidiebeleid

Tabel 5:5: Begroting sportsector gemeente Neerijnen.

	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Werkelijk	Begroot
Jaar	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Bedrag per jaar voor sector sport X 1000	51.7	56.1	77.4	77.2	76.5	76.3
Schatting uitgaven sport p.p. in euro op basis van 11862 inwoners	4.36	4.73	6.53	6.50	6.45	6.44
Totale begrote uitgaven per jaar						21.000
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven						0.35%

Bron: Eigen bewerking op basis programmabegroting Neerijnen, 2011.

Uit tabel 5.5 valt op te maken dat de gemeente Neerijnen jaarlijks zo rond de 77.000 euro investeert in de gehele sector sport. Dit is niet heel veel als je bijvoorbeeld vergelijkt met wat de gemeente Buren in het verleden begrote voor sportsubsidies. Maar de sportbegroting is vooral bedoeld om de exploitatiekosten, die voor de rekening van de gemeente zijn, te dekken. De uitgave per persoon ligt gemiddeld rond de vijf à zes euro per jaar (uitgaande van het inwonersaantal van 2012). Dit geeft het verschil in prioriteiten goed weer dus de gemeente Neerijnen en bijvoorbeeld een gemeente zoals Culemborg of Tiel.

De kosten van de gemeentelijke sportaccommodaties zijn een belangrijk deel van het gemeentelijk budget voor maatschappelijk voorzieningen binnen de gemeente. Binnen het accommodatiebeleid van de gemeente vormen de binnen- en buitensportaccommodaties ca. 50% van het gemeentelijk budget voor accommodaties (Gemeente Neerijnen, 2009). De begroting van de gemeente Neerijnen is van 2008 op 2009 gestegen met 20.000 euro. Vanaf 2009 tot heden schommelt het bedrag zo rond de 77.000 euro en is daarmee stabiel te noemen. Ten slotte is er ook voor de gemeente Neerijnen gekeken wat de totale begrote uitgaven (lasten) zijn voor het jaar 2012. Dit is 21.000.000. Van deze 21.000.000 wordt er 77.000 begroot voor de uitgaven aan sport. Procentueel betekent dit dat 0.35% van de totale uitgaven besteed wordt aan de sector sport.

5.7 CONCLUSIE

5.7.1 Sportbeleid

Het beleid met betrekking tot sport verschilt per gemeente omdat niet elke gemeente hetzelfde wil bereiken op het gebied van sport; niet elke gemeente heeft dezelfde visie als het gaat om sport. De achterliggende gedachten van de gemeenten kunnen verschillen en ook kunnen ze door omstandigheden beperkt worden, waardoor ze hun visie moeten aanpassen.

De gemeente Tiel geeft in haar beleidsplan duidelijk aan dat zij sport erg belangrijk vindt. De gemeente streeft er dan ook naar om zoveel mogelijk inwoners te betrekken bij sport en geeft aan dat sport een belangrijk maatschappelijk belang dient. Ook de gemeente Culemborg heeft een sterke visie als het gaat om sport. De gemeente Culemborg wil zoveel mogelijk mensen betrekken bij de sport en richt zich daarbij vooral op groepen die een achterstand hebben als het gaat om sportbeoefening, zoals allochtonen en senioren. Ook Geldermalsen heeft dezelfde uitgangspunten als het gaat om sport. De visie is weliswaar wat meer gedateerd en minder stellig dan de visies van Tiel en Culemborg, maar heeft wel dezelfde strekking.

De gemeente Neerijnen en Buren hebben andere uitgangspunten als het gaat om sport. De visie van Neerijnen is voornamelijk gericht op samenwerking tussen verenigingen. De grote betrokkenheid van de inwoners van de kernen moet ervoor zorgen dat er met veel zelfwerkzaamheid en eigen initiatief voorzieningen in stand worden gehouden. Het uitgangspunt is dat verenigingen zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud van hun sportaccommodatie. De visie van de gemeente wordt ingeperkt door de omstandigheden. De gemeente Neerijnen geeft in haar beleidsstukken aan dat zij sport en bewegen een belangrijk goed vinden en dat sport belangrijk is voor de toekomst. De gemeente geeft echter in het beleidsplan voor de sport ook aan dat de lage inwonersaantallen per kern van invloed is op het accommodatiebeleid van de gemeente. Zij hebben moeilijkheden met het in stand houden van de bestaande voorzieningen en samenwerking tussen verenigingen lijkt onvermijdelijk.

De gemeente Buren geeft in haar beleidsstuk aan dat het beleid van de gemeente erop is gericht zoveel mogelijk mensen binnen de gemeente te betrekken bij sportactiviteiten. Zij ondersteunen deze gedachte echter niet met (financiële) middelen. De gemeente Buren heeft namelijk besloten om de subsidies voor sport, cultuur en vrije tijd stop te zetten. De aanleiding voor dit besluit was de 'toekomstbestendige begroting'. Door de dalende inkomsten is de gemeente genoodzaakt om te bezuinigen en scherpe prioriteiten te stellen. Dit betekent dat de gemeente Buren zich niet meer verantwoordelijk acht voor de subsidiëring van sport; zij ziet sport niet langer als een van haar kerntaken. De gemeente is van mening dat de inwoners veel zelf kunnen doen en dit ook al doen. De gemeente wil en hoeft niet overal bij betrokken te zijn. Uitgangspunt is dat inwoners en verenigingen zelf de activiteiten op het gebied van sport, vrije tijd en cultuur organiseren en betalen. Dat geldt ook voor de daarbij behorende voorzieningen.

5.7.2 Subsidiebeleid

De financiële vertaling van het gemeentelijke sportbeleid naar het subsidiebeleid blijkt afhankelijk te zijn van de gemeentelijke mogelijkheden. Dit wordt heel duidelijk geïllustreerd binnen de gemeente Buren. Zij geven aan sport belangrijk te vinden, maar dat zij moeten bezuinigen en daarom sport niet meer tot een kerntaak van de gemeente rekenen. Dit heeft grote gevolgen voor het subsidiebeleid. De subsidie is namelijk totaal verdwenen (op een afbouwperiode na). Dit is dus een extreme omslag die van invloed is op de verenigingen binnen de gemeente Buren.

Tabel 5.6 laat zien dat de subsidie binnen de gemeente Buren van 2011 op 2012 met 91% daalt.

Tabel 5.6: Overzicht van de uitgaven aan sport voor de verschillende gemeenten.

	Neerijnen	Buren	Geldermalsen *	Culemborg	Tiel
Uitgaven aan sport in 2010 X 1000	77.2	358	145	2.689	1.617
Uitgaven aan sport in 2011 x 1000	76.5	355	236	2.382	1.431
Begroot voor de sport in 2012 x1000	76.3	35	295	2.958	1.833
Schatting uitgaven sport p.p. in 2012 in euro's	6.44	1.23	11.23	107.20	44.40
Totale begrote uitgaven in 2012 X 1000	21.000	49.500	58.000	60.000	80.000
% deel uitgaven aan sport van de totale uitgaven	0,35%	0,06%	0,50%	4,80%	2,30%
Bevolkingsdichtheid per km ²	162	182	258	863	1180

*= Zijn de jaarlijkse onttrekkingen aan de bestemmingsreserve.

Bron: Auteur

Op basis van tabel 5.6 kunnen er nog een aantal andere conclusies getrokken worden. De gemeente Neerijnen geeft aan dat zij samenwerkingsverbanden toejuichen, maar passen hun subsidiebeleid aan de verenigingen (nog) niet aan. Zij blijven in de zelfde mate sport subsidiëren (zie figuur 5.6). Dit geldt ook voor de gemeenten Culemborg en Tiel. Beide gemeenten blijven de subsidies aan sportverenigingen handhaven en bij beide gemeenten valt er zelfs een subsidietoename waar te nemen ten opzichte van het vorige jaar (zie figuur 5.6). Deze subsidieverhoging geeft echter wel een vertekend beeld weer. De verhogingen kunnen verklaard worden door incidentele uitgaven. De gemeente Culemborg geeft in haar beleidsstuk aan dat zij in de toekomst wil gaan bezuinigen op de uitgaven aan sport waar mogelijk. Dit uitgangspunt is ook vertaald naar de begroting en deze geeft dan ook weer dat de begroting na 2012 naar beneden gaat (zie figuur 5.6). De gemeente Geldermalsen heeft een andere vorm van begroten. Zij begroten niet jaarlijks een bedrag dat besteed kan/mag worden aan de sector sport, zoals de gemeente Tiel, Culemborg en Neerijnen dat doen. De gemeente Geldermalsen stort jaarlijks een vast bedrag (+/- 165.000 euro) in een 'potje' voor de sportfinanciering (zie tabel 5.6). Reden voor deze financieringsvorm is dat de jaarlijkse uitgaven voor renovatie van buitensportvelden binnen de gemeente Geldermalsen sterk fluctueren, waardoor er een onevenwichtigheid in de begroting zou ontstaan. Ter voorkoming hiervan is er voor de renovatie van sportterreinen een bestemmingsreserve in het leven geroepen, waarin jaarlijks gelijkblijvende stortingen worden gedaan om de renovaties van de buitensportvelden te kunnen bekostigen. Vanaf 2012 is het de bedoeling om op de jaarlijkse onttrekking aan de bestemmingsreserve voor sport te minderen in verband met de bezuinigingen.

Naast de begrote bedragen per gemeente wordt ook de geschatte uitgave per persoon aan sport in het jaar 2012 weergegeven in tabel 5.6. De geschatte uitgaven aan sport van een gemeente per persoon geeft de verschillen onderling goed weer. Uit de geschatte uitgaven per persoon blijkt dat de gemeente Buren in 2012 veruit het minste aan sport zal besteden en dat de gemeente Culemborg veruit het meeste zal besteden. Beide extremen kunnen verklaard worden. Bij de gemeente Buren kunnen de lage uitgaven aan sport per persoon verklaard worden door het feit dat de gemeente de waarderingsubsidies aan de sportverenigingen stopt. Het hoge bedrag per persoon bij de gemeente Culemborg kan verklaard worden door de aanleg van nieuwe accommodaties. De aanleg van deze accommodaties zorgen ervoor dat de kapitaallasten, als gevolg van de vele nieuwe terreinen/accommodaties, hoger zijn dan normaal. De gemeente geeft aan dat de jaarlijkse sportbegroting voor de aanleg van de nieuwe accommodaties rond het anderhalf miljoen lag en is daarmee te vergelijken met de

gemeente Tiel. Wat wel opvalt, is dat gemeente Geldermalsen (een gemeente die een stuk minder is verstedelijkt dan bijvoorbeeld Tiel of Culemborg) een stuk minder besteedt aan sport per persoon.

Naast de uitgave per persoon staan ook de totale begrote uitgaven per gemeente in 2012 beschreven in de tabel. Deze uitgaven laten zien dat het aantal inwoners per vierkante kilometer (de verstedelijkingsgraad) bepalend is voor de totale begrote uitgaven. Hoe meer inwoners de gemeente heeft en hoe hoger de dichtheid is, des te hoger zijn de totale begrote uitgaven (lasten). Ten slotte geeft tabel 5.6 het procentuele deel van de uitgaven aan sport weer, afgezet tegen de totale uitgaven per gemeente (in 2012). Hieruit blijkt dat de verstedelijkingsgraad van de gemeenten, op basis van dit onderzoek, niet de indicator is voor het deel van de totale uitgaven die begroot wordt voor de sector sport. Het beeld klopt wel, er zijn echter zoals eerder aangegeven twee uitzonderingen en die twee uitzonderingen verstoren het beeld enigszins. De gemeente Buren en Culemborg doorbreken de trend. Ze kunnen echter beide verklaart worden zoals dat eerder al gedaan is. Gemeente Buren wijkt (naar beneden) af omdat zij ervoor gekozen hebben de uitgaven aan sport stop te zetten. Gemeente Culemborg wijkt af (naar boven) omdat zij recentelijk veel nieuwe accommodaties aangelegd hebben en deze kapitaalkosten zijn meeberekend in de begrote uitgaven voor sport.

H6

Analyse voetbalverenigingen

6.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk zullen de onderzochte voetbalverenigingen worden geanalyseerd. Zoals in hoofdstuk vier aangegeven wordt, zijn er een aantal kleine voetbalverenigingen onderzocht: Mec'07, Isc Ingen, SCZ Zoelen, sv Waalkanters, vv Opijnen, vv Rhelico en een drietal grote voetbalverenigingen: T.S.V. Theole, C.V.V. Vriendenschaar en vv Tricht. Deze grote voetbalverenigingen dienen als controlegroep om te kijken of de kleine voetbalverenigingen zich anders ontwikkelen als de grote voetbalverenigingen. De basisgegevens van de verschillende voetbalverenigingen staan weergegeven in tabel 6.1.

Tabel 6.1: Overzicht voetbalverenigingen

Kern	Culemborg	Tiel	Ingen	Maunk	Zoelen	Opijnen	Vank/ Heeselt	Rumpt	Tricht
Gemeente	Culemborg	Tiel	Buren	Buren	Buren	Neerijnen	Neerijnen	Gelder- malsen	Gelder- malsen
Inwonersaantal per 1-1-2-12	27600	41304	2165	4141	1577	1057	920	900	5644
Naam voetbalvereniging	C.V.V. Vriendenschaar	T.S.V. Theole	Isc Ingen	s.v. Mec'07	SCZ Zoelen	VV Opijnen	SV Waalkanters	v.v. Rhelico	v.v. Tricht
Senioren spelen zaterdag/zondag	Zaterdag/ Zondag	Zaterdag/ Zondag	Zondag	Zondag	Zondag	Zondag	Zondag	Zaterdag/ Zondag	Zaterdag
Aantal leden vereniging	+/-1000	+/- 770	+/-215	+/- 450	+/- 115	+/- 200	+/- 220	+/- 360	+/- 600
Aantal senioren/ jeugdelftallen	8 senioren/ 51 jeugd	6 senioren/ 42 jeugd	3 senioren/ 8 jeugd	4 senioren/ 16 jeugd	3 senioren/ 2 jeugd	2 senioren/ 12 jeugd	3 senioren/ 12 jeugd	6 senioren/ 14 jeugd	7 senioren/ 22 jeugd
Aantal vrouwenteams	8	1	1	2	geen	2	2	geen	3
Welke klasse speelt 1ste elftal	4e	2e	5e	5e	5e	5e	5e	4e	3e
Welke klasse spelen selectie jeugdelftallen (hoogste)	Hoofdklasse	3e divisie landelijk	4e	2e	3e	4e	4e	3e	1ste
Hoogte contributie senioren/jeugd 2011/2012 per seizoen	205/165 euro	177/142	175/95	180/ variabel	140/85	150/60	170/75 euro	166-106	156/111
Aantal kunstgras/ natuurgrasvelden	4,5/0	1/4	0/2,5	0/3,5	0/3,5	0/2	0/2,5	0/4,5	1/3,5

Bron: Auteur

6.2 LEDEN EN VRIJWILLIGERS

6.2.1 Inleiding

Zoals aangegeven vormen de leden en vrijwilligers de kern van een voetbalvereniging. Daarom is er tijdens de interviews met de geselecteerde verenigingen nadrukkelijk ingegaan op de aanwezige leden en vrijwilligers binnen de vereniging. Er gekeken hoeveel leden een vereniging heeft, uit welke kern de leden afkomstig zijn en hoe de verdeling is tussen het aantal jeugd- en seniorenleden. Daarnaast ligt de focus ook op de aanwezige vrijwilligers en de betaalde krachten. Daarom is er gekeken hoeveel vrijwilligers er actief zijn binnen de vereniging, of de vereniging voldoende vrijwilligers heeft, waar de eventuele 'gaten' zitten binnen het vrijwilligerswerk en hoeveel betaalde krachten er actief zijn binnen de vereniging en op welke positie.

6.2.2 Leden

De ledengegevens van de verschillende voetbalverenigingen zijn weergegeven in tabel 6.2.

Tabel 6.2: Overzicht leden per voetbalvereniging

Vereniging	Aantal leden	groei/daling in de afgelopen vijf jaar	verdeling jeugd/senioren	afkomst leden uit eigen kern (en)
Mec'07	450	gestegen	57%/43%	82%
Isc Ingen	215	gedaald	60%/40%	60%
SCZ Zoelen	115	gedaald	25%/75%	50%
Sv Waalkanters	223	stabiel	55%/45%	95%
Vv Opijnen	183	gedaald	80%/20%	85%
Vv Rhelico	350	stabiel	65%/35%	20%
Vv Tricht	600	gestegen	70%/30%	43%
T.S.V. Theole	762	gestegen	76%/24%	93%
C.V.V. Vriendenschaar	1000	gestegen	81.5%/18.5%	96%

Bron: Auteur

In tabel 6.2 zijn de ledenaantallen van de verschillende verenigingen weergegeven. Te zien valt, dat maar vier voetbalverenigingen een groei doorgemaakt hebben de afgelopen vijf jaar. Dit zijn de drie grote voetbalverenigingen Tricht, Theole en Vriendenschaar en de kleine voetbalvereniging Mec'07. Deze groei bij Mec'07 heeft voornamelijk te maken met de fusie waaruit Mec'07 is ontstaan. De voorzitter van Mec'07 zegt hierover: "Het afgelopen decennium is vooral het aantal seniorenleden gestegen. We zien nu echter (na de fusie) al een drietal jaren dat voornamelijk het aantal jeugdleden aan het stijgen is en die ledenstijging zal waarschijnlijk ook doorzetten door de aanleg van een nieuwe woonwijk". Ook bij Vriendenschaar is er een duidelijke ledenstijging waar te nemen. Dit komt volgens de secretaris van Vriendenschaar door een aantal zaken. Zo is er een hele nieuwe woonwijk gebouwd in Culemborg (Pareisch) en dit heeft een aantal nieuwe leden opgeleverd. Daarnaast heeft de fusie van Culemborg'67 en Fortitudo ervoor gezorgd dat een aantal leden, die niet voor de fusievereniging Focus'07 wilden uitkomen, naar Vriendenschaar getrokken zijn. De kleine voetbalverenigingen (uitgezonderd Mec'07) hebben een stabiel ledenbestand of hebben te maken met een daling van leden. Isc Ingen is één van de verenigingen met een dalend ledenaantal. De voorzitter van Isc Ingen geeft aan dat de daling de laatste jaren voornamelijk bij de senioren plaatsvindt. "Het aantal seniorenleden is de afgelopen jaren geslonken, met als gevolg dat we het eerste elftal hebben moeten terugtrekken uit de competitie voor het seizoen 2012-2013", aldus de voorzitter van Isc Ingen. Ook bij SCZ Zoelen is het aantal leden gedaald. De voorzitter van SCZ Zoelen geeft aan dat er over de afgelopen vijf jaar een lichte daling waar te nemen valt. "Voornamelijk het aantal jeugdleden is afgenomen, daarentegen is het aantal seniorenleden licht gestegen", aldus de voorzitter van SCZ Zoelen. Ook bij Opijnen is het aantal leden dalende. De penningmeester van Opijnen zegt over deze daling van het aantal leden dat vooral het aantal actieve leden aan het dalen is. "Dit levert problemen op voor de vereniging en zeker bij onze jeugdafdeling zagen we daarom problemen ontstaan", aldus de penningmeester van Opijnen.

De verdeling tussen het aantal jeugd en seniorenleden laat zien dat vooral de grote verenigingen voor een groot deel bestaan uit jeugd. Dit is bij de kleine verenigingen minder het geval, met Opijnen als uitzondering. Zij

hebben wel meer jeugdleden dan seniorenleden. Verder blijkt uit de tabel dat de verenigingen veelal een lokale 'afzetmarkt' hebben. Dit betekent dat veel van de leden afkomstig zijn uit de kern waarin de accommodatie gelegen is. Uitzonderingen zijn de verenigingen Rhelico en Tricht. Bij Rhelico komt maar 20% uit de kern waarin de voetbalaccommodatie gelegen is. Een verklaring hiervoor is de ligging van de accommodatie in een groen gebied tussen aantal kleine kernen in. Het lid van de technische commissie zegt hierover: " De accommodatie van Rhelico ligt tussen een aantal kleine kernen in. Het complex zelf ligt ook in een buitengebied waardoor het meerdere kernen kan dienen". Bij Tricht is maar 43% van de leden afkomstig uit de kern waarin de accommodatie gelegen is. Dit komt door de grote hoeveelheid leden afkomstig uit de naastgelegen kern Geldermalsen. Die grote hoeveelheid (+/- 200) leden uit Geldermalsen zorgt ervoor dat de concentratie van leden uitgesmeerd wordt over twee kernen.

Ook is er aan de geïnterviewde partijen gevraagd wat volgens hen het belang van de locatie van de accommodatie is. De voorzitter van Mec'07 zegt hierover dat er bij het bouwen van de nieuwe accommodatie (na de fusie) gekeken is naar een optimale locatie, die zowel voor de leden uit Maurik als uit Eck en Wiel te bereiken valt. Hij geeft aan dat volgens hem de locatie alleen belangrijk is voor de jeugdleden. "Zodra de jeugd/senioren mobiel zijn door een scooter of auto, is de afstand tot de accommodatie niet meer leidend, maar zijn gezelligheid en kwaliteit belangrijker". De voorzitter van Isc Ingen zegt hierover: " De afstand tot aan de accommodatie is volgens mij van groot belang. Ik ben er daarom voorstander van dat de vereniging Isc Ingen ook echt in de kern Ingen blijft". Als deze locatie zou veranderen door een eventuele samenwerking met een andere vereniging, dan zou dit volgens hem negatieve gevolgen hebben voor (in het bijzonder) de jeugdleden van Isc Ingen. De voorzitter van SCZ Zoelen geeft aan dat de afstand tot aan de accommodatie niet echt belangrijk is voor de leden van SCZ Zoelen. Hij geeft aan dat er ook een groot aantal leden vanuit andere kernen actief is binnen de vereniging. " Hier zijn wij als vereniging ook van afhankelijk. Er hebben altijd leden gespeeld die niet uit onze eigen kern komen. Met leden uit alleen eigen kern hadden we waarschijnlijk niet meer bestaan". De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat men tegenwoordig erg mobiel is. De afstand voor leden naar de accommodatie kan volgens hem daarom best drie à vier kilometer zijn. Hij geeft aan dat deze afstanden ook al snel ontstaan in de landelijke gebieden en dat dit daarom ook geen probleem moet zijn. Daarbij geeft hij ook aan dat bijna alle leden van Waalkanters uit de eigen kern(en) afkomstig zijn. Bij het interview met Rhelico wordt aangegeven, dat afstanden tot aan de accommodatie niet echt belangrijk zijn. Hij zegt dat de vereniging bestaat uit leden die, om bij de accommodatie te komen, een aanzienlijk stuk reizen moeten. Kernen als Enspijk en Deil liggen op zes à zeven kilometer. "We hebben zelfs een aantal leden uit Leerdam en dat ligt hier ongeveer tien kilometer vandaan. De leden moeten dus allemaal vervoer hebben naar de vereniging. Het is daarom ook normaal voor ons dat jeugdleden vervoer moeten regelen omdat het voetbalveld zo afgelegen ligt". Hij geeft aan dat dit altijd al zo geweest is en dat zij eigenlijk niet anders weten. De voorzitter van Tricht geeft aan dat de ligging van het complex niet optimaal is. Het complex is gelegen in het buitengebied van Tricht en zorgt ervoor dat de afstanden tot aan het complex voor een aantal leden vrij groot zijn. Dit is echter nooit een probleem geweest. De penningmeester van Theole geeft aan dat de maximale afstand van de accommodatie voor de leden niet heel belangrijk is. Hij geeft aan dat hier nooit over nagedacht is omdat de accommodatie midden in een woonwijk, in de stad ligt. De meeste leden komen dus uit de directe omgeving van de vereniging. Dit is ook bij Vriendenschaar het geval.

6.2.3 Vrijwilligers

De vrijwilligersgegevens van de verschillende verenigingen zijn weergegeven in tabel 6.3.

Tabel 6.3: Overzicht vrijwilligers per voetbalvereniging

Vereniging	Aantal vrijwilligers	Aantal leden per vrijwilliger	Voldoende vrijwilligers?	Op welke positie extra vrijwilligers nodig?	Betaalde krachten
Mec'07	140	3.2	ja	/	8 trainers, fysio en schoonmakers
Isc Ingen	23	9.3	nee	wedstrijdbegeleiding	geen
SCZ Zoelen	40	2.9	nee	kantinezaken	1 trainer, fysio, schoonmaker
Sv Waalkanters	80	2.8	ja	/	1 trainer
Vv Opijnen	40	4.6	ja	/	Trainer, kantinepersoneel, terreinknecht
Vv Rhelico	50	5.8	nee	activiteiten organisatie	2 trainers en 1 barkracht
Vv Tricht	125	4	nee	kantinezaken	3 trainers en 2 verzorgers
T.S.V. Theole	170	4.5	nee	kantinezaken	7 trainers, 1 fysio, 1 terreinknecht
C.V.V. Vriendenschaar	150	6.7	nee	commissies en bestuur	20 trainers, 1 fysio, 1 technisch jeugdcoördinator

Bron: Auteur

Uit tabel 6.3 is op te maken dat de meeste verenigingen ontevreden zijn over het aantal beschikbare vrijwilligers binnen de vereniging. Van de onderzochte verenigingen zijn er maar drie verenigingen die tevreden zijn met het aantal vrijwilligers (Mec'07, Opijnen en Waalkanters). De voorzitter van Mec'07 geeft aan dat hij heel tevreden is met het aantal vrijwilligers binnen de vereniging en dat er ook voldoende zijn. "Je moet ook het overzicht niet kwijt raken en je moet ervoor zorgen dat je de vrijwilligers niet opzadelt met allemaal vervelende taken". Hij geeft aan dat structuur en organisatie binnen de vereniging erg belangrijk zijn voor het aantrekken en behouden van vrijwilligers. Hij geeft aan dat dit misschien nog wel de belangrijkste factor is. "Bij ons binnen de vereniging bestaat er een goede structuur en een goede organisatie. Dit draagt ook zeker bij aan het aantal vrijwilligers. Wanneer er een slechte organisatie staat en er onenigheid is binnen de organisatie, dan heeft dit effect op de vrijwilligers". Vrijwilligers en leden vormen de kern van de vereniging. Dus als de structuur en sfeer bij de vrijwilligers goed zijn, wordt het behouden van de vrijwilligers makkelijker.

Ook de voorzitter van Waalkanters is van mening dat er voldoende vrijwilligers zijn binnen de vereniging. Belangrijke reden hiervoor is volgens hem omdat zij geen vrijwillig barpersoneel hoeven in te zetten, de kantine is verpacht. Hij geeft wel aan dat er op het gebied van elftal begeleiding wel wat meer vrijwilligers zouden mogen zijn. "Wij zien de laatste jaren wel een trend dat er steeds minder ouders zich beschikbaar stellen als begeleider van de elftallen. Hiermee bedoel ik; dat als leider, trainer of bijvoorbeeld een vlagger". De penningmeester van Opijnen geeft aan dat er voldoende vrijwilligers zijn binnen de vereniging en dat zij in het verleden ook altijd zo geweest is. Volgens hem komt dat doordat het allemaal zo 'dorps' is. Wel hebben zij in het verleden signalen gekregen van de vrijwilligers over een te hoge werkdruk. "Er kwamen wel een aantal problemen met de vrijwilligers omdat zij af en toe vonden dat zij iets te veel taken toebedeelt kregen. De vereniging is deze taken gaan opsplitsen om de druk op de vrijwilligers te verminderen"

Uitzonderlijk is het lage aantal vrijwilligers bij Isc Ingen. Per tien leden is er één vrijwilliger en dat is erg weinig. De voorzitter van Isc Ingen geeft aan dat zij binnen de vereniging moeite hebben met het vinden van voldoende vrijwilligers. Hij geeft aan dat er binnen de vereniging ongeveer 25 vrijwilligers actief zijn. Dit zijn er veel te weinig. Als voorbeeld geeft hij aan: "Ik ben naast voorzitter, ook nog eens trainer en leider van twee jeugdelftallen. Dit is verre van ideaal". Hij geeft aan dat er dus voornamelijk problemen zijn bij de begeleiding van de elftallen. Dit komt volgens de voorzitter voornamelijk door een gebrek aan structuur binnen de vereniging. "De vereniging is een aantal jaar slecht bestuurd en er was geen duidelijke structuur aanwezig. Dit heeft voor conflicten binnen de verenigingen gezorgd en daardoor zijn vrijwilligers vertrokken en zijn ze ook huiverig om te starten als vrijwilliger". Een ander opmerkelijk gegeven is het aantal vrijwilligers bij SCZ Zoelen. Zij hebben per 2.9 leden één vrijwilliger en nog geven zij aan niet genoeg vrijwilligers te hebben. Dit komt echter door de vernieuwde onderhoudstructuur binnen de vereniging. Door de veranderingen in het subsidiebeleid zijn zij genoodzaakt om alle taken zelf uit te gaan voeren en hierdoor zijn er op dit moment meer vrijwilligers nodig dan in het verleden. Deze noodzakelijke toename verloopt echter traag. De voorzitter van SCZ zegt: "Het werk komt vaak op dezelfde mensen neer en dat geeft verhoogde werkdruk voor de bestaande vrijwilligers". Hij geeft aan: "Het woord zegt het al, het moet wel vrijwillig blijven".

De meeste verenigingen hebben maar een beperkt aantal betaalde krachten binnen de vereniging. Uitzonderingen zijn voetbalverenigingen Theole, Vriendenschaar en Mec'07. Bij Theole krijgen de spelers van het eerste elftal een wedstrijdvergoeding, evenals de spelers van SCZ Zoelen. De spelers zijn echter niet in vaste loondienst en worden daarom ook niet gezien als vaste betaalde krachten. Theole heeft zeven betaalde trainers, één fysiotherapeut en één terreinknecht. Daarnaast is er een vergoedingensysteem voor de vrijwilligers. Zij krijgen reiskosten- en onkostenvergoeding van de vereniging. Bij Vriendenschaar zijn er veel betaalde trainers (20) en fysiotherapeut en een technisch jeugdcoördinator. Vriendenschaar heeft een hele grote jeugd waardoor meerdere trainers een vereiste zijn. Er zijn ook een aantal onderzochte verenigingen die geen, of heel weinig betaalde krachten in dienst hebben. Een voorbeeld is Isc Ingen. De voorzitter van Isc Ingen geeft aan dat er momenteel niemand betaald krijgt binnen de vereniging. " In het verleden kreeg de hoofdtrainer betaald, maar door het wegvallen van het eerste elftal is ook deze functie komen te vervallen". Alle geïnterviewden zeiden over de betaalde krachten binnen de vereniging; dat zij betaald krijgen voor het diploma dat zij behaald hebben voor de uitoefening van de functie (uitzonderingen zoals een terreinknecht daargelaten).

6.2.4 Conclusies

Op basis van de onderzochte gegevens kan gesteld worden dat de grote verenigingen steeds meer leden krijgen en dat de kleine verenigingen daarentegen te maken hebben met een stabiel of een dalend aantal leden. De uitzondering binnen dit onderzoek is Mec'07. Mec'07 is een kleine vereniging die de afgelopen vijf jaar wel in ledenaantal gegroeid is. De verklaring hiervoor kan zijn dat de vereniging een nieuwe accommodatie heeft en dat de vereniging vijf jaar geleden ontstaan is uit een fusie waardoor en een groei aan leden heeft plaatsgevonden. Als er naar het aantal leden gekeken wordt, valt SCZ Zoelen op. Zij hebben momenteel maar 115 leden, waarvan niet eens iedereen actief lid is.

Ten tweede kan gesteld worden dat de grote verenigingen voor het overgrote deel bestaan uit jeugdleden (70/30, 76/24 en 75/25). Dit geldt in veel mindere mate voor de kleine verenigingen. Alleen de vereniging Opijnen laat een zelfde beeld zien (80/20). Een vereniging die hier lijnrecht tegenover staat is SCZ Zoelen (25/75). Deze vereniging heeft bijna geen jeugd en bestaat voor driekwart uit seniorenleden.

De afkomst van het aantal leden uit de kern waarin de accommodatie van de vereniging gelegen is, is per kern verschillend. Er kan gesteld worden dat de instroom bij stedelijke verenigingen uit eigen kern heel hoog is (Vriendenschaar 90% en Theole 93%). Ook andere kleine verenigingen laten zien dat de ligging van een accommodatie bepalend is voor het aantal leden uit eigen kern. Goede voorbeelden hiervoor zijn de verenigingen uit de gemeente Geldermalsen. Verenigingen Tricht (43%) en Rhelico (20%) hebben beide een laag aandeel leden uit eigen kern. Dat kan verklaard worden door hun landelijke ligging tussen verschillende kernen in. Dit heeft als effect dat er instroom is uit verschillende kernen. Tijdens de interviews wordt ook meermaals aangegeven dat de ligging van de accommodatie van belang is. Dit wordt vooral aangegeven voor de jeugdleden. Zodra leden mobieler zijn, worden andere factoren belangrijker zoals gezelligheid en sportieve resultaten.

Over de vrijwilligers van de verschillende verenigingen kan er gesteld worden dat kleine verenigingen meer tevreden zijn over het aantal vrijwilligers dan de grote verenigingen (uitgezonderd Isc Ingen en Rhelico). De grote verenigingen geven aan nooit genoeg vrijwilligers te hebben en dat het vinden van vrijwilligers ook lastig is. Volgens de penningmeester van Opijnen kan dit voor een groot deel verklaard worden door het feit dat het bij de kleine voetbalverenigingen zo lekker 'dorps' is; de saamhorigheid is groter omdat mensen elkaar kennen en meer van elkaar afhankelijk zijn. Daarnaast wordt de gezelligheid, maar ook de organisatiegraad binnen een vereniging genoemd als factoren die vrijwilligers aantrekken. De ligging van de accommodatie van Rhelico zou kunnen verklaren waarom Rhelico niet voldoende vrijwilligers heeft en het ook moeilijk vindt om nieuwe vrijwilligers aan te trekken. De accommodatie van Rhelico is namelijk ongunstig gelegen. De leden zijn afkomstig uit verschillende kernen, waardoor de saamhorigheid en het elkaar stimuleren om vrijwilliger te worden, veel minder is.

Daarnaast kan er geconcludeerd worden dat de grote verenigingen ook meer betaalde krachten in dienst hebben. Dit is wel begrijpelijk aangezien zij meer leden hebben en dus meerdere functies moeten invullen dan kleine verenigingen. Daarnaast kan het verklaard worden doordat de organisatie bij grote verenigingen vaak wat

professioneler is dan bij kleine verenigingen. Zij streven vaak een wat hoger niveau na en willen dat bereiken door de inzet van bijvoorbeeld gediplomeerde trainers.

6.3 UITGANGSPUNTEN VERENIGING

6.3.1 Inleiding

De uitgangspunten van een vereniging zeggen veel over de sportieve visie van een vereniging. Vandaar dat er binnen het onderzoek gekeken wordt naar uitgangspunten van de voetbalvereniging. Er wordt gekeken of de vereniging gericht is op het faciliteren van voetbal of op het presteren met voetbal. Er wordt gekeken wat het belang van het eerste elftal is, of de focus binnen de vereniging ligt op de jeugd of de senioren, of de spelers van het eerste elftal een vergoeding krijgen, of ze spelers aantrekken of doorselecteren uit de jeugd en op welke leeftijd ze beginnen met het selecteren van jeugdspelertjes. Daarnaast wordt er ook gekeken of de vereniging (senioren) uitkomt op de zaterdag of op de zondag (of beide) en wat hiervoor de reden is.

6.3.2 Presteren of faciliteren

De uitgangspunten van de verschillende verenigingen zijn weergegeven in tabel 6.4.

Tabel 6.4: Uitgangspunten per voetbalvereniging

Vereniging	Focus op jeugd of op senioren	Vergoeding voor spelers?	Beginnen met selecteren	Zaterdag/zondag vereniging
Mec'07	Beide	Nee	F-pupilen	Zondag
Isc Ingen	Jeugd	Nee	E-pupillen	Zondag
SCZ Zoelen	Senioren	Ja, voor 1ste elftal	/	Zondag
Sv Waalkanters	Beide	nee	F-pupilen	Zondag
Vv Opijnen	Senioren	nee	/	Zondag
Vv Rhelico	Beide	nee	F-pupilen	Zondag
Vv Tricht	Beide	nee	F-pupillen	Zaterdag
T.S.V. Theole	Beide	Ja, voor 1ste elftal	F-pupilen	Zondag
C.V.V. Vriendenschaar	Beide	nee	F-pupilen	Zondag/zaterdag

Bron: Auteur

Uit tabel 6.4 kan worden opgemaakt dat de meeste verenigingen niet enkel gericht zijn op hun jeugd of de senioren, maar dat zij beide erg belangrijk voor de verenigingen gevonden worden. Enerzijds is het eerste elftal het uithangbord, maar aan de andere kant is de jeugd de toekomst van de vereniging. Deze jeugd moet in de toekomst het eerste elftal gaan vormen. De verenigingen geven aan dat er een goede samenhang moet zijn. Enerzijds moet het plezier centraal staan, maar je moet sportief ook naar het hoogst haalbare trachten. Zo zegt de voorzitter van Tricht: "Als het sportief goed gaat met je eerste elftal, dan straalt dit ook af op je jeugd. Dit geeft positieve aandacht en als je eerste elftal dan ook nog bestaat uit veelal voormalig jeugdleden, dan geeft dit een positieve impuls". Theole geeft ook aan dat zij het eerste elftal belangrijk vinden maar ook veel te investeren in de jeugd. Dit blijkt ook uit verschillende feiten. Zo bestaat maar liefst 76% van de het totaal aantal leden uit jeugd. Daarnaast geeft het niveau van de jeugd ook weer dat de jeugd zeer succesvol is en dit kan niet als de jeugd niet heel belangrijk is. De selectie-elftallen uit de jeugd spelen momenteel allemaal op landelijk niveau en de C1 en B1 spelen in de derde divisie. In het verleden is af en toe zelfs de tweede divisie behaald, wat inhoudt dat je bijna op het hoogste (jeugd) niveau van Nederland uitkomt. Hierboven zitten alleen nog de eerste divisie en de eredivisie. Deze indelingsklassen bestaan voornamelijk uit de jeugdteams van de betaalde voetbalclubs uit de ere- en de eerste divisie. De penningmeester geeft dan ook aan: "Wij proberen de jeugd zo goed mogelijk op te leiden om hier later zelf ook profiet van te hebben. Door een goede opleiding en doorstroming proberen wij ons eerste elftal naar een hoger niveau te tillen". Hij geeft hierbij aan dat het eerste elftal een belangrijk richtpunt is. Het eerste elftal komt uit in de tweede klasse en dit is ook het uitgangspunt van de vereniging. Hij geeft aan dat de doelstelling voor het eerste elftal is om jaarlijks uit te komen in de 1ste/2e klasse niveau en dat zij dit willen doen door inpassing van eigen jeugd. Hij geeft ook aan dat de senioren daarom voornamelijk bestaat uit voormalig jeugdleden van de vereniging. De secretaris van Vriendenschaar geeft aan dat het eerste elftal zeker

belangrijk is. "Wij zijn een grote vereniging met een groot verleden, het is daarom voor ons belangrijk dat het eerste elftal goed presteert en een goede uitstraling heeft". Het eerste elftal is dus zeker belangrijk. Maar tevens geeft hij aan dat de jeugd misschien nog wel belangrijker is. "We hebben meer dan 50 jeugdelftallen waarvan de selectie-elftallen op hoog niveau spelen (tot aan de hoofdklasse). Onze doelstelling is dan ook om op een zo hoog mogelijk niveau te voetballen".

Er zijn een paar uitzonderingen. De voorzitter van SCZ Zoelen geeft bijvoorbeeld aan dat het eerste elftal veruit de belangrijkste schakel is binnen de vereniging en dat het eerste elftal echt het vlaggenschip van de vereniging is. "Binnen de vereniging ligt de focus op de senioren en dan voornamelijk op het eerste elftal. Het uitgangspunt van de vereniging is om het eerste elftal zo optimaal mogelijk te laten presteren". Hij geeft aan dat de vereniging niet gericht is op de jeugd omdat zij daar te weinig jeugdleden voor hebben. Bij Opijnen is dit ook het geval. De penningmeester geeft aan dat zij gericht waren op de instroom van senioren. Hij geeft aan dat er zo weinig seniorenleden waren dat het problemen opwierp. Dit is de reden dat de focus op de senioren ligt. Een kanttekening hierbij is dat Opijnen sinds het seizoen 2012-2013 samengaat met Waalkanters het tekort aan senioren geen probleem meer is.

Isc uit Ingen wijkt af met haar focus op de instroom van jeugd. Dit kan verklaard worden, door het uit de competitie terugtrekken van het eerste elftal: hiervoor waren niet genoeg spelers beschikbaar. Isc Ingen wil zich gaan richten op de jeugd in de hoop spelers voor het eerste elftal te kweken.

Of jeugd belangrijk is voor de verenigingen blijkt ook uit het selectiebeleid binnen de jeugd. In principe geven alle onderzochte verenigingen aan dat zij bij de F-pupillen beginnen met het selecteren van hun beste spelertjes. Alleen bij Opijnen en SCZ Zoelen is dit niet geval, maar zij hebben zoals aangegeven hun focus niet op de jeugd.

Er zijn maar twee verenigingen die vergoedingen betalen voor de spelers van hun eerste elftallen. Dit is vrij gewoon bij eerste elftallen die rond de 2e-3e klasse uitkomen, zo ook bij Theole. Bij Theole worden er wedstrijdvergoedingen uitgedeeld aan de spelers van het eerste elftal. Dit kan omschreven worden als een reiskosten/ onkostenvergoeding. Daarnaast geeft hij aan dat er in sommige gevallen een kleine vergoeding plaatsvindt bij het aantrekken van een lid voor het eerste elftal. Dit zijn nooit grote bedragen maar meer een 'overhaal' bedrag. Dit komt echter niet vaak voor omdat wij in het beleid omschreven hebben dat minimaal twaalf van de achttien spelers uit het eerste elftal afkomstig moeten zijn uit eigen jeugd. De andere grote voetbalverenigingen Tricht en Vriendenschaar geven echter aan dat zij geen vergoedingen uitdelen aan de spelers van het eerste elftal. De secretaris van Vriendenschaar geeft aan dat de vereniging, ondanks haar omvang, haar spelers niet betaalt. Ook wordt er niet betaald voor het aantrekken van spelers. "Wij zijn gericht op het doorselecteren van de jeugd. Wij hebben een hele goede grote jeugd en hoeven dan ook geen spelers aan te trekken". Wat wel opvallend is dat er wel wedstrijdvergoedingen betaald worden bij SCZ Zoelen. Deze vereniging heeft een stichting die het eerste elftal wedstrijdvergoedingen betaald. Wat het apart maakt is het feit dat SCZ Zoelen een hele kleine vereniging (115 leden) is die op het laagste niveau uitkomt (5e klasse).

6.3.3 Zaterdag of Zondag

In tabel 6.4 staat tevens beschreven of een vereniging (seniorenafdeling) uitkomt op de zaterdag of op de zondag. Uit de tabel blijkt dat er maar één zaterdagvereniging betrokken is binnen het onderzoek. Tricht is een zaterdag vereniging en onderbouwd deze keuze door aan te geven dat de jeugd vaak op zaterdag wil blijven voetballen en dat ook gelovige leden op deze manier kunnen blijven voetballen. De voorzitter geeft aan dat hij denkt dat dit één van de redenen is waarom het ledenaantal van Tricht stijgt. Vriendenschaar heeft naast een zondag afdeling één recreatief zaterdagelftal. Verder zijn er een aantal verenigingen die in het verleden zowel op zondag, als op zaterdag, een seniorenelftal hadden. Deze verenigingen zijn hier echter mee gestopt omdat er niet genoeg animo meer was voor een zaterdagelftal. Het gaat dan om Isc uit Ingen, Mec'07 uit Maurik en Rhelico uit Rump. Het lid van de technische commissie van Rhelico geeft aan dat zij met het zaterdagelftal stoppen omdat de vereniging niet twee eerste elftallen op de been kan krijgen. "We hebben problemen met weggaande mensen en mensen die toch weer op zondag willen gaan voetballen, er is daarom besloten om vanaf volgend seizoen het zaterdag elftal te laten vervallen en ons weer uitsluitend te richten op de zondagafdeling", aldus Rhelico. Bij Isc Ingen en Mec'07 wordt ook aangegeven dat het stoppen van het zaterdagelftal voortkomt uit een gebrek aan draagkracht. De voorzitter van Mec'07 geeft echter wel aan dat hij een voorstander is van de senioren op zaterdag. "Ik ben zelf een voorstander van de zaterdag en sluit niet uit dat over een aantal jaren een switch naar de zaterdag zal

plaatsvinden. Wij hebben ons voorgenomen om met ingang van 2013 eens per twee/drie jaar een enquête onder de leden te houden om vast te kunnen stellen welke voorkeur de leden hebben", aldus de voorzitter van Mec'07.

6.3.4 Conclusies

Op basis van de onderzochte verenigingen kan gesteld worden dat de grote verenigingen zich richten op zowel de jeugd als de senioren. Dit beeld is bij de kleine verenigingen minder eenduidig. Zo blijkt Isc Ingen zich voornamelijk bezig te houden met de jeugd en geven SCZ Zoelen en Opijnen aan dat hun focus voornamelijk ligt bij de senioren. De keuze die hierin gemaakt wordt, is mede afhankelijk van de omstandigheden. Het jeugdbeleid wordt hier ook door bepaald. Jeugdbeleid is gericht op het voortbrengen van goede spelers, die in de toekomst in het eerste elftal kunnen voetballen. Daarom beginnen ook bijna alle verenigingen met het selecteren van hun beste voetballertjes vanaf de F-pupillen. Uitzonderingen daarop zijn Opijnen en SCZ Zoelen; zij richten zich meer op hun senioren. Dit heeft gevolgen. SCZ Zoelen investeert bijvoorbeeld steeds minder in de jeugd en heeft dan ook maar twee jeugdelftallen. Dit maakt een vereniging erg afhankelijk van spelers die van buitenaf komen. Een kleine jeugdafdeling betekent namelijk een geringe doorstroming naar het eerste elftal. Ook SCZ Zoelen is voor het eerste elftal afhankelijk van aangetrokken spelers. Verder kan er op basis van de tabel geconstateerd worden dat twee van de onderzochte verenigingen een vergoeding betalen aan de spelers van het eerste elftal. Dit op zich geen opmerkelijk feit aangezien er een aantal grote voetbalverenigingen bij zitten die op een hoger amateurniveau voetballen. Van de onderzochte grote verenigingen betaalt echter alleen Theole wedstrijdvergoedingen. De andere twee grote verenigingen in dit onderzoek geven aan niets te betalen, niet als wedstrijdvergoeding en niet voor het aantrekken van spelers. SCZ Zoelen daarentegen looft wel wedstrijdpremies uit aan de spelers van het eerste elftal. Dit is vreemd aangezien het een hele kleine vereniging is die op het laagste amateurniveau uitkomt. Een verklaring zou kunnen zijn dat de vereniging dermate klein is dat zij voor (goede) voetballers afhankelijk is van spelers van buitenaf. Om spelers te 'verleiden' bij de vereniging te komen spelen, stelt de vereniging een wedstrijdvergoeding in het vooruitzicht. Welke verenigingen nu wel of niet vergoedingen betalen aan spelers is echter vrijwel onmogelijk te achterhalen, aangezien dit vaak 'onder tafel' wordt geregeld.

Ten slotte kan er uit het onderzoek worden opgemaakt dat er maar één vereniging (Tricht) binnen het onderzoek op zaterdag voetbalt. De rest van de onderzochte verenigingen spelen op zondag. Eén vereniging (Vriendenschaar) komt uit op zondag en heeft één recreatief zaterdagelftal. Tricht komt uit op zaterdag en is van mening dat dit bijdraagt aan het relatief hoge ledenaantal. Achterliggende redenen voor de keuze van zaterdag als speeldag zijn het geloof en de doorstroming vanuit de jeugd. Aangegeven wordt dat veel gelovigen niet op zondag willen voetballen. En veel jeugdleden die gewend zijn om op zaterdag te voetballen willen dat blijven doen als zij overstappen naar de senioren. Uit het onderzoek blijkt dat veel verenigingen een zaterdagafdeling hebben gehad naast hun zondagafdeling (Mec'07, Isc Ingen en Rhelico). Maar het draagvlak binnen de verenigingen bleek niet groot genoeg om zowel op zaterdag als op zondag een eerste elftal in te kunnen schrijven voor de competitie.

6.4 BEHEER, ONDERHOUD EN EXPLOITATIE

6.4.1 Inleiding

De mate van privatisering van een vereniging wordt duidelijk uit manier waarop het beheer, onderhoud en de exploitatie van de vereniging geregeld zijn. Er wordt daarom gekeken wie de eigenaar van de velden is, wie eigenaar van de accommodatie is, welke partij het onderhoud (groot en klein) uitvoert en welke partij de kantine van de voetbalvereniging exploiteert.

6.4.2 Beheer, onderhoud en exploitatie

De gegevens met betrekking tot beheer, onderhoud en exploitatie zijn weergegeven in tabel 6.5.

Tabel 6.5: Overzicht beheer, onderhoud en exploitatie per vereniging

Vereniging	Accommodatie in bezit vereniging?	Maandelijkse huurprijs velden	Wordt het groot onderhoud zelf gedaan of door een andere partij?	Wordt de exploitatie van de kantine zelf gedaan of door een andere partij?
Mec'07	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Ingehuurd bedrijf	Zelf
Isc Ingen	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Ingehuurd bedrijf	Zelf
SCZ Zoelen	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Zelf	Zelf
Sv Waalkanters	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Ingehuurd bedrijf	Ingehuurde partij
Vv Opijnen	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Zelf	Zelf
Vv Rhelico	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Ingehuurd bedrijf	Zelf
Vv Tricht	Ja, op de grond na	Symbolisch bedrag	Zelf	Zelf
T.S.V. Theole	Ja, op de grond na	1635 euro	Gemeente	Zelf
C.V.V. Vriendenschaar	Ja, op de grond na	2500 euro	Gemeente	Zelf

Bron: Auteur

Uit tabel 6.5 blijkt dat alle onderzochte verenigingen zelf eigenaar zijn van de accommodatie. De opstal is in bezit van de verenigingen. Hierbij moet gedacht worden aan alles wat er binnen de hekken van de vereniging staat, met uitzondering van de grond. De velden en andere stukken grond zijn, en blijven, eigendom van de gemeente. Deze pachtconstructie bestaat omdat ruimte een schaars goed is, wat betekent dat de grondprijzen dermate hoog zijn dat de verenigingen niet in staat zijn om zelf eigenaar te worden van de grond. De verenigingen moeten de grond daarom huren van de gemeente. Uit de tabel blijkt dat alle verenigingen maandelijks een symbolisch bedrag overmaken aan de gemeente voor de huur van velden. Er moet dan gedacht worden aan een maandelijks bedrag van +/-20 euro. Alleen binnen de gemeenten Tiel en Culemborg (verstedelijkte gemeenten) wordt er met een andere huurovereenkomst gewerkt. Deze verenigingen (Theole en Vriendenschaar) moeten maandelijks wel een fors bedrag overmaken aan de gemeente in ruil voor het gebruik van de velden. Hier staat echter wel wat tegenover. Beide verenigingen (Theole en Vriendenschaar) hoeven zelf niets te doen aan het onderhoud van de velden, plantsoentjes, paden en bijvoorbeeld ook niet aan het snoeiwerk en hekwerk rondom de accommodatie. Dit is allemaal voor rekening van de gemeente. Deze verenigingen betalen maandelijks een huurbedrag, maar de verenigingen hebben geen omkijken naar het onderhoud. De penningmeester van Theole zegt over het onderhoud: "Over het onderhoud van de velden hoeven wij niet in te zitten. Dit is de taak van de gemeente en hier betalen wij ook maandelijks een huurbedrag voor". Ook de gemeente Culemborg heeft een huurconstructie voor de velden waarbij zij al het onderhoud voor haar rekening neemt. "Hier zijn wij als vereniging tevreden over en als er iets mankeert aan de velden of iets anders dan hoeven wij dat maar aan te geven en zij komen te oplossen", aldus de penningmeester van Vriendenschaar.

Dit geldt niet voor de andere verenigingen binnen het onderzoek. Bij de andere verenigingen wordt het klein onderhoud uitgevoerd door de vereniging zelf. Hierbij moet gedacht worden aan het maaien van de kanten, schoonhouden terrein en het onderhoud van de doelen en netten. Voor het grotere onderhoud zoals het maaien van de velden, het snoeien van de bomen en het jaarlijks groot onderhoud (inzaaien, gatenprikken, rollen et cetera) huren de verenigingen een andere partij in. Binnen de gemeente Buren wordt door alle voetbalverenigingen hetzelfde bedrijf ingehuurd voor het onderhoud. Dit hebben de verenigingen via de B.V.V. gedaan om zodoende een gunstige prijsafpraak te kunnen regelen voor het onderhoud (dit na het besluit van de gemeente om de subsidie aan sport te stoppen). De enige vereniging binnen de gemeente Buren die zich niet heeft aangesloten bij een gezamenlijk onderhoudscontract is SCZ Zoelen. Zij kiezen ervoor om al het onderhoud zelf uit te gaan voeren. Het stoppen van de subsidie is voor SCZ Zoelen de aanleiding. Zij denken op het onderhoud flink te kunnen besparen als zij deze taak zelf uitvoeren. De vereniging heeft hiervoor zelf materiaal

aangeschaft. Ook bij de vereniging Tricht uit de gemeente Geldermalsen is er gekozen om al het onderhoud aan de accommodatie zelf uit te voeren. Het standpunt van de vereniging is; "Zolang het onderhoud gedaan kan worden op basis van vrijwilligerswerk, hoef je geen andere partij in te huren". Dit scheelt volgens de voorzitter in de kosten en zorgt ervoor dat de subsidie (die bedoeld is ter compensatie van het onderhoud) dekkend is voor de gemaakte kosten. Bij Opijnen gebeurt het onderhoud deels door een ingehuurde partij en deels door eigen onderhoud. Het wekelijkse onderhoud zoals maaien doen zij gewoon zelf. Voor het jaarlijkse groot onderhoud wordt wel extra hulp ingehuurd.

De exploitatie van de kantine wordt, op Waalkanters na, door de verenigingen zelf gedaan. Bij de exploitatie van de kantine moet gedacht worden aan verschillende zaken: het inkopen van producten, het draaien van bardiensten, keukendiensten en het schoonhouden van de kantine. Bij Waalkanters is ervoor gekozen om de exploitatie af te stoten naar een extern bedrijf. Dit bedrijf regelt alle werkzaamheden rondom de kantine en Waalkanters krijgt hier jaarlijks een vaste vergoeding voor. Zij hebben hiervoor gekozen omdat de vereniging op deze manier geen omkijken heeft naar de werkzaamheden rondom de kantine en hoeven hier ook geen vrijwilligers voor in te zetten. Het nadeel van deze constructie is dat het de vereniging financieel minder oplevert als wanneer zij de kantine zelf zou exploiteren.

6.4.3 Conclusies

Er kan op basis van de onderzochte verenigingen gesteld worden dat de gemeente altijd de eigenaar blijft van de grond. Daarom wordt gewerkt met pachtovereenkomsten. Deze pachtovereenkomsten zijn binnen drie van de onderzochte gemeenten (Geldermalsen, Buren en Neerijnen) gebaseerd op een symbolisch bedrag. De contracten zijn zo afgesloten dat een huurbedrag vereist is. Om de verenigingen tegemoet te komen wordt slechts een klein symbolisch bedrag gevraagd. Binnen de meer verstedelijkte kernen (Culemborg en Tiel) wordt met een ander pachtstelsel gewerkt. De verenigingen binnen deze gemeenten, Vriendenschaar en Theole, moeten maandelijks een huurbedrag betalen aan de gemeente van respectievelijk 2500 en 1635 euro. Daar staat tegenover dat de gemeente al het onderhoud uitvoert. Dat deze gemeenten kiezen voor een dergelijke constructie kan voortkomen uit de wens de regie te willen behouden. Op die manier houdt de gemeente beter zicht op de staat van het onderhoud. Uit het onderzoek blijkt verder dat de overige verenigingen er vaak voor kiezen het onderhoud (groot onderhoud) uit te besteden aan een private partij. Deze verenigingen zijn dus verder geprivatiseerd dan de verenigingen binnen de gemeente Culemborg en Tiel. Er zijn echter ook een aantal verenigingen die ervoor kiezen om al het onderhoud te laten doen door hun vrijwilligers. Deze verenigingen (SCZ Zoelen, Tricht en Opijnen) kiezen hiervoor om geld te besparen.

Ten slotte kan er geconstateerd worden dat het exploiteren van de kantine bijna in alle onderzochte gevallen door de vereniging (met inzet van vrijwilligers) zelf gedaan wordt. De enige vereniging die kiest voor het uitbesteden van de exploitatie van de kantine is Waalkanters. Veel verenigingen kiezen er echter voor de kantine zelf te exploiteren. Zij zijn van mening dat ze meer winst kunnen genereren met het zelf exploiteren.

6.5 BUDGET

6.5.1 Inleiding

Zoals in de literatuur beschreven wordt, heeft een privatisering van gemeentelijke taken voornamelijk een financiële invloed op de verenigingen. Daarom wordt er binnen het onderzoek dieper ingegaan op de begroting van de verschillende verenigingen. Er wordt gekeken waar de inkomsten vandaan komen, waar de uitgaven naar toe gaan en op welke punten de verenigingen in de toekomst zouden kunnen en willen besparen. Daarnaast is er ook gekeken naar het subsidiebeleid van de gemeente. Er wordt onderzocht welke vorm van subsidie er plaatsvindt, wat de verenigingen vinden over de vorm van subsidie en of deze subsidie substantieel veranderd is in de afgelopen vijf jaar.

6.5.2 Subsidiebeleid gemeente

De subsidiegegevens van de verschillende voetbalverenigingen staan weergegeven in tabel 6.6.

Tabel 6.6: Overzicht subsidie per voetbalvereniging

Vereniging	Mening vereniging over subsidiebeleid van gemeente	Subsidiebeleid substantieel verandert de afgelopen vijf jaar?	Vorm van subsidie
Mec'07	Heel slecht	Ja	Sterk afbouwend bedrag voor het onderhoud
Isc Ingen	Heel slecht	Ja	Sterk afbouwend bedrag voor het onderhoud
SCZ Zoelen	Heel slecht	Ja	Sterk afbouwend bedrag voor het onderhoud
Sv Waalkanters	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag
Vv Opijnen	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag
Vv Rhelico	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag
Vv Tricht	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag
T.S.V. Theole	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag + verkapte subsidie op onderhoud
C.V.V. Vriendenschaar	Redelijk	Nee	Jaarlijks subsidiebedrag + verkapte subsidie op onderhoud

Bron: Auteur

Uit tabel 6.6 blijkt dat geen één vereniging helemaal blij en tevreden is met het gevoerde subsidiebeleid van de gemeente. De verenigingen geven aan dat de gemeenten wat meer zouden moeten kijken naar de maatschappelijke functie die de verenigingen vervullen. Zij geven echter wel aan dat verhogen van de subsidie niet reëel is in economische slechte tijden. De verenigingen die het gevoerde subsidiebeleid redelijk vinden geven ook aan dat het subsidiebeleid de afgelopen vijf jaar niet echt veranderd is. Er is een inflatiecorrectie, maar er hebben geen substantiële veranderingen plaatsgevonden. De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat de vereniging regelmatig overleg heeft met de gemeente en probeert invloed te hebben in het gevoerde subsidiebeleid. "De subsidie binnen de gemeente Neerijnen is zeker geen vetpot, zeker als je dit vergelijkt met omliggende gemeenten. Wij krijgen jaarlijks rond de 4.500 euro aan subsidie en zouden het eventueel op kunnen vangen wanneer dit bedrag weg zou vallen. We zijn er niet afhankelijk van". De penningmeester van Rhelico zegt: "Het jaarlijkse subsidiebedrag is met +/- 1.000 euro per jaar geslonken, dit is een beperkte verlaging. Natuurlijk zijn wij niet blij met een daling van het subsidiebedrag, maar het is niet zo dat wij met de handen in de haren zitten door een verlaging van 10%". Ook de penningmeester van Theole en de penningmeester van Vriendenschaar geven aan dat zij het gevoerde subsidiebeleid redelijk vinden. Ze geven beide aan dat ze de subsidie wat karig vinden in vergelijking tot de maatschappelijke functie die de verenigingen vervullen. "Natuurlijk wil je altijd meer geld van de gemeente krijgen als dat mogelijk is. Zeker als je kijkt naar wat een voetbalvereniging zoals Vriendenschaar betekent voor de gemeente. De maatschappelijke functie is namelijk heel groot", aldus de penningmeester van Vriendenschaar.

Binnen de gemeente Buren staan ze een stuk negatiever tegenover het gevoerde subsidiebeleid. Zoals aangegeven heeft deze gemeente ervoor gekozen om de subsidies aan sport volledig te stoppen na 2015. Tot die datum is er een afbouwperiode afgesproken. De verenigingen binnen de gemeente Buren krijgen daarom te maken met een grote financiële veranderingen door het wegvallen van de subsidie. De verenigingen die binnen de gemeente Buren liggen (Mec'07, Isc Ingen en SCZ Zoelen) geven dan ook allemaal aan dat zij het gevoerde subsidiebeleid heel erg slecht vinden. De voorzitter van Mec'07 zegt hierover dat hij van mening is dat het uitgangspunt van de voetbal moet zijn, dat het voor iedereen toegankelijk is. "Ik ben van mening dat de manier waarop hier binnen de gemeente zo rigoureuus wordt omgegaan met de subsidieafbouw, schadelijk kan zijn voor gezondheid en welzijn en voor de sport an sich. Aan de ene kant roept de overheid dat zij sport wil stimuleren en dat zo veel mogelijk mensen betrokken moeten worden bij sportactiviteiten. Aan de andere kant besluiten ze hier binnen de gemeente om alle subsidie te stoppen. Dit kan volgens mij vervelende gevolgen hebben", aldus de voorzitter van Mec'07. Hij noemt een aantal gevolgen: Lastenverzwaring voor gezinnen, minder sportdeelname met name door jeugd, met gevolgen voor gezondheid en hangen op straat, verenigingen die de tekorten niet

kunnen opvangen en moeten stoppen en slechtere kwaliteit van de accommodaties. Ook de voorzitter van Isc Ingen is van mening dat het stopzetten van de subsidie een erg schadelijke ontwikkeling is. Hij geeft aan dat: "De overheid maar blijft zeggen dat sport zo belangrijk is voor een gezonde ontwikkeling, maar aan de andere kant laten ze ons als vereniging wel vallen als een baksteen. Dan klopt er toch iets niet. We zijn blij dat er nog een afbouwperiode is gekomen van de subsidie door de oprichting van de B.V.V. Het uitgangspunt van de gemeente was namelijk om met ingang van 2012 alle subsidies te schrappen". De voorzitter van SCZ Zoelen geeft aan dat de extreme veranderingen binnen het subsidiebeleid heel slecht kunnen uitpakken voor de verenigingen, maar ook voor de kernen. "Voetbalverenigingen binnen die kleine kernen hebben een heel groot sociaal belang. Dit kan aangetast worden door het nieuwe subsidiebeleid dat de gemeente voert", aldus de voorzitter van SCZ Zoelen.

De subsidievorm verschilt per gemeente. De meeste verenigingen krijgen jaarlijks een subsidiebedrag uitgekeerd van de gemeente (al is dit bij de voetbalverenigingen binnen de gemeente Buren in een afbouwende vorm). Bij de twee grote verenigingen gelegen in de stedelijke gemeenten Tiel en Culemborg gebeurt dit op een andere manier. De kleine verenigingen met subsidie (Waalkantes, Opijnen, Rhelico) en grote vereniging Tricht krijgen jaarlijks een bedrag van de gemeente dat wordt gebaseerd op het aantal leden en het aantal velden, oftewel een waarderingssubsidie. Bij Theole en Vriendenschaar gaat dit anders. Zij krijgen jaarlijks een subsidiebedrag bestaand uit eenmalige subsidies voor bijvoorbeeld het organiseren van bijzondere activiteiten. Daarnaast krijgen deze verenigingen ook een verkapte vorm van subsidie. Het maandelijkse bedrag dat de verenigingen aan de gemeente afstaan voor het gebruik en onderhoud van de velden is lager dan het werkelijke bedrag. Het gat tussen de werkelijke kosten voor onderhoud en gebruik en de betaalde kosten voor onderhoud en gebruik kan gezien worden als een subsidie.

6.5.3 Inkomsten

De totale begroting en de begrote inkomsten van de verschillende voetbalverenigingen uitgesplitst in percentages staan weergegeven in tabel 6.7.

Tabel 6.7: Procentuele inkomsten verenigingen

Vereniging	Jaar begroting	Begroting in euro's	Inkomsten uit contributie	Inkomsten uit subsidie	Inkomsten uit kantine	Inkomsten uit sponsoring	Overige inkomsten
Mec'07	2011/2012	120000	20%	*(22%) 0%	55%	20%	5%
Isc Ingen	2010/2011	90000	23%	18%	47%	4%	8%
SCZ Zoelen	2011/2012	59000	17%	28%	34%	6%	15%
Sv Waalkanters	2011/2012	70000	21%	9%	38%	25%	8%
Vv Opijnen	2011/2012	40000	19%	10%	54%	12%	5%
Vv Rhelico	2011/2012	137000	24%	8%	40%	23%	5%
Vv Tricht	2011/2012	190000	31%	6%	47%	9%	7%
T.S.V. Theole	2011/2012	230000	34%	1%	40%	20%	5%
C.V.V. Vriendenschaar	2011/2012	409000	30.3%	1%	41.3%	15%	10%

Bron: Auteur

* Dit is het procentuele aandeel wat Mec'07 in het seizoen 2010/2011 binnenkreeg aan subsidie-inkomsten.

Uit tabel 6.7 blijkt dat de drie grootste verenigingen ook de grootste begrotingen hebben. Dit is vrij logisch aangezien zij een stuk meer leden hebben waardoor er meer inkomsten binnen komen uit contributie en kantineomzetten. Vooral Vriendenschaar heeft een vrij grote begroting. Zij hebben een jaarlijkse begroting van 409.000 euro en dit is bijna het dubbele van Theole. De twee kleinste verenigingen qua leden (SCZ Zoelen en Opijnen) hebben ook de kleinste begroting. De inkomsten uit contributie laat geen hele opmerkelijke uitkomsten zien. De grote verenigingen met veel leden halen vanzelfsprekend ook veel inkomsten binnen uit de contributies en verenigingen met heel weinig leden (Opijnen en SCZ Zoelen) halen procentueel weinig inkomsten uit de contributies.

De inkomsten uit subsidie laat wel grote verschillen zien. Allereerst valt op dat de twee grote verenigingen uit Tiel en Culemborg (Theole en Vriendenschaar) procentueel heel weinig inkomsten binnenhalen uit subsidie. Dit komt omdat zij jaarlijks alleen subsidie ontvangen uit eenmalige subsidie-uitkeringen. Dit is een subsidie voor het organiseren van bijzondere projecten. Vandaar dat er binnen de begroting maar een klein percentage begroot wordt voor inkomsten uit subsidie. Echter, deze verenigingen ontvangen ook een verkapte vorm van subsidie. Zoals aangegeven betalen deze verenigingen maandelijks een huurbedrag (Theole 1.635 en Vriendenschaar 2.500) aan de gemeente in ruil voor gebruik van de velden en voor het onderhoud. Omdat de huurprijs lager ligt dan de 'marktwaarde' van de prijs wordt het verschil gezien als een verkapte vorm van subsidie. Bij de gemeenten Geldermalsen en Neerijnen wordt er wel een maandelijks subsidiebedrag overgemaakt aan de verenigingen. Dit levert de verenigingen tussen de 5% en 10% aan begrote inkomsten op (Waalkanters 9%, Opijnen 10%, Rhelico 8% en Tricht 6%). Bij deze verenigingen maakt het subsidieaandeel dus maar voor een beperkt deel uit van de begrote inkomsten. Dit in tegenstelling tot de verenigingen binnen de gemeente Buren. Het inkomstenmodel van de voetbalverenigingen binnen de gemeente Buren is sterk veranderd door het besluit van de gemeente om de subsidies aan sport stop te zetten. Dit is vrij vanzelfsprekend aangezien het subsidiebedrag binnen een drietal jaren stopgezet wordt. Tot voor kort was het binnen de gemeente Buren zo dat een voetbalvereniging 6.000 euro per veld kreeg aan subsidie en dan ook nog 20 euro per lid. Dit kwam volgens de penningmeester voor Mec'07 neer op ongeveer 26.000 euro per jaar. Gerekend op een totale begroting van +/- 120.000 euro per jaar, maakte dit subsidiebedrag rond de 22% uit van de totale begroting. Voor Isc Ingen was dit 18% en voor SCZ Zoelen zelfs 28%! Bij SCZ Zoelen ontstaat er dus een gat van 28% op de begroting als zij niet bezuinigen of geen extra inkomsten genereren. Ditzelfde geldt voor Isc Ingen, al is het bij deze vereniging 'maar' 18%. Bij Mec'07 hebben ze als voorzorg de subsidie-inkomsten niet meer mee begroot in de begroting van 2011/2012. Zij hebben dit gedaan om de begroting alvast 'toekomstbestendig' te maken.

Bij de kantine-inkomsten zijn geen opmerkelijke verschillen waar te nemen. De procentuele inkomsten liggen gemiddeld zo rond de 40%/50% van de totale begrote inkomsten. De inkomsten uit sponsoring is vooral afwijkend bij de kleine verenigingen Isc Ingen en SCZ Zoelen. Gemiddeld bestaat ongeveer 20% van de inkomsten uit sponsoring bij de verenigingen. Echter, bij Isc Ingen (4%) en SCZ Zoelen (6%) is dit niet het geval. Sponsoring is een inkomstenbron die bij deze verenigingen in de toekomst een procentueel groter aandeel zouden moeten uitmaken van de begroting. Bij Rhelico maken de inkomsten uit sponsoring een groot deel uit van de totale inkomsten. Sponsoring, in al haar vormen, neemt bijna een kwart (23%) van de begrote inkomsten voor haar rekening. De penningmeester van Rhelico geeft aan dat er bij sponsoring aan het volgende gedacht moet worden: "Bij de sponsoring moeten er gedacht worden aan sponsoring in de vorm van reclameborden, sponsorbijdragen, club van 25, advertentie opbrengen in clubblad en entreegelden ". De sponsoring staat volgens hem wel enigszins onder druk. Hij geeft aan dat hij merkt dat er door sommige bedrijven minder besteed kan worden. De bedrijven hebben het afgelopen jaar geleden onder de economische crisis en dit betekent dat de bedrijven moeten letten op hun uitgaven. Hij geeft ook aan dat hij verwacht dat de sponsoring het volgende seizoen zal krimpen. "We merken nu al dat enkele bedrijven meer eisen stellen aan de sponsoring en dat andere bedrijven aangeven hun contractperiode uitdienen en daarna noodgedwongen moeten stoppen met de sponsoring. We gaan er daarom vanuit dat de sponsorinkomsten zullen afnemen in de nabije toekomst".

Rhelico is niet de enige vereniging waarbij de crisis van invloed is op de sponsoring. Bij sommige verenigingen is het effect nu nog niet direct voelbaar, maar wel geven ze aan dat ze tegenwoordig harder gewerkt moet worden voor het aantrekken en behouden van sponsoren. De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat hij bij de sponsoring merkt dat het economisch niet zo goed gaat. Hij kan de daling procentueel nog niet aangeven, maar weet wel dat er alleen vorig jaar al twee 'grote' sponsoren aangegeven hebben dat zij in de toekomst aanzienlijk minder aan sponsoring zullen gaan doen. Ook de voorzitter van Tricht geeft aan dat er minder geld binnenkomt uit sponsoring dan in het verleden het geval was. Om dit effect tegen te gaan is er een commissie geïnstalleerd die ervoor moet gaan zorgen dat de sponsorinkomsten op niveau zullen blijven. De penningmeester van Theole geeft aan dat hij de effecten van de economische crisis zeker ziet op het sponsorvlak. Hij ziet dat sponsoren moeilijker met geld over de balk komen en dat de vereniging 5% minder sponsoren heeft als vijf geleden. De effecten van deze afname worden nu toch echt voelbaar, geeft hij aan. De penningmeester van Vriendenschaar geeft ook aan dat het moeilijker wordt om sponsorgelden binnen te halen. "De economische crisis heeft op gebied van sponsoring zeker invloed. Zo zien we dat er steeds minder bedrijven bereid zijn om te sponsoren.

Het gaat dan voornamelijk over de reclameborden en de shirtsponsoring". Daarnaast geeft hij aan dat Vriendenschaar belangrijke inkomsten uit bingo heeft. De bingo is ook voor door niet-leden, vooral wat ouderen met niet al te grote draagkracht. De bingo-inkomsten zijn sterk teruggelopen (minder bezoekers, minder hoge inzet per persoon). De penningmeester van Mec'07 geeft aan dat de vereniging nog geen last heeft van de crisis bij de sponsoring. Hij geeft echter wel aan dat de vereniging de afgelopen jaren veel harder heeft moeten werken voor sponsoring, als in het verleden het geval was. Wanneer deze extra inspanning niet wordt geleverd zullen de effecten van de economische crisis zeker merkbaar zijn volgens hem. "Overigens zijn we nu pas goed in de crisis terechtgekomen, dus ik vrees dat we de effecten hiervan zeker gaan merken".

6.5.4 Uitgaven

De totale begroting en de begroote uitgaven van de verschillende voetbalverenigingen uitgesplitst in percentages staan weergegeven in tabel 6.8.

Tabel 6.8: Procentuele uitgaven verenigingen

Vereniging	Aantal kunst/natuur-velden	Begroting	Uitgaven aan kantine	Uitgaven aan onderhoud	Uitgaven aan wedstrijd-kosten	Uitgaven aan huisvesting-kosten	Uitgaven aan personeel	Overige uitgaven
Mec'07	0/3,5	120000	33%	14%	17%	23%	10%	3%
Isc Ingen	0/2,5	90000	32%	19%	9%	21%	11%	8%
SCZ Zoelen	0/3,5	59000	20%	22%	9%	25%	12%	12%
Sv Waalkanters	0/2,5	70000	27%	20%	17%	20%	11%	5%
Vv Opijnen	0/2	40000	35%	15%	12%	23%	8%	7%
Vv Rhelico	0/4,5	137000	23%	15%	12%	23%	11%	16%
Vv Tricht	1/3,5	190000	28%	6%	20%	20%	13%	13%
T.S.V. Theole	1/4	230000	24%	10%	15%	15%	31%	5%
C.V.V. Vriendenschaar	4,5/0	409000	22,3%	8%	19%	21%	21%	8%

Bron: Auteur

Uit tabel 6.8 blijkt dat er bij de procentuele uitgaven aan de kantine weinig verschillen bestaan tussen de verschillende verenigingen.

Tabel 6.9: Procentuele inkomsten en uitgaven aan de kantine

	Inkomsten uit kantine	Uitgaven aan kantine	Vershil
Mec'07	55%	33%	22%+
Isc Ingen	47%	32%	14%+
SCZ Zoelen	34%	20%	14%+
Sv Waalkanters	38%	27%	13%+
Vv Opijnen	54%	35%	19%+
Vv Rhelico	40%	23%	17%+
Vv Tricht	47%	28%	19%+
T.S.V. Theole	40%	24%	16%+
C.V.V. Vriendenschaar	41,3%	22,3%	19%+

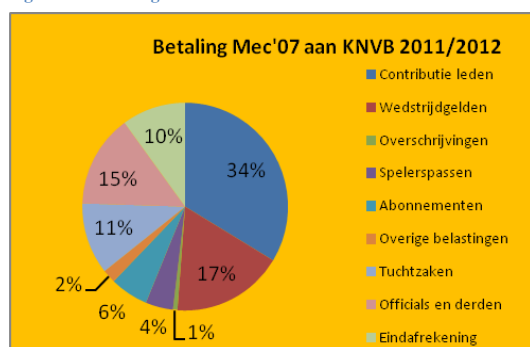
Bron: Auteur

In tabel 6.9 zijn de inkomsten uit- en uitgaven aan de kantine tegen elkaar afgezet. Hieruit blijkt dat alle verenigingen een positief saldo overhouden aan de exploitatie van de kantine. Het gemiddelde saldo ligt tussen de 14% en 20%, maar er zijn twee verenigingen die buiten deze marge vallen. Mec'07 heeft met 22% net iets meer inkomsten uit de kantine en bij Waalkanters (13%) is dit net iets minder. Zij hebben alleen, zoals aangegeven, hun kantine verpacht. Dit is ook de reden dat de inkomsten iets lager zijn als wanneer de vereniging de exploitatie zelf zou doen.

Wat opvallend is aan de procentuele uitgaven aan onderhoud, is dat de drie grote voetbalverenigingen procentueel het minste uitgeven aan het onderhoud terwijl zij de grootste accommodaties hebben. Dit heeft met een aantal zaken te maken. Ten eerste komt dit door het feit dat onderhoud niet afhankelijk is van het aantal leden, maar van de omvang van de accommodatie. Het feit dat de vereniging (qua leden) groot van omvang is, is dus niet bepalend voor de onderhoudskosten. Bij Tricht kunnen de lage onderhoudskosten mede verantwoord worden doordat al het onderhoud door de eigen vrijwilligers gedaan wordt. Bij Theole en Vriendenschaar zijn de uitgaven aan onderhoud laag omdat deze verenigingen het onderhoud aan de velden niet zelf uitvoeren, dit wordt door de gemeente gedaan. De begrote uitgaven aan onderhoud zijn dan ook enkel voor het onderhoud aan bijvoorbeeld kantine en de kleedkamers. Daarnaast zit het maandelijkse huurbedrag dat de vereniging aan de gemeente moet betalen in de uitgaven aan onderhoud verwerkt. Bij SCZ Zoelen gaat er momenteel nog 22% van de totale uitgaven naar het onderhoud. Dit getal is echter niet helemaal representatief want ze hebben het afgelopen jaar iets meer kosten gemaakt door de aanschaf van een aantal materialen. Zij gaan in de toekomst al het onderhoud zelf doen. Deze materiaalkosten zijn in de begroting van 2011/2012 mee begroot in de uitgaven aan onderhoud. Ze zullen in de aankomende jaren dus minder kwijt zijn aan het onderhoud. Dit zal ook moeten aangezien de subsidie van 16.500 euro per jaar wegvalt.

De begrote wedstrijdskosten van de verschillende verenigingen laten geen hele grote verschillen zien. Deze wedstrijdskosten omvatten onder andere de kosten voor (spel) materialen, kledingkosten, waskosten, vervoer en verblijfskosten en de kosten aan de KNVB. Deze kosten aan de KNVB zijn fors voor de verenigingen en bijna alle verenigingen vinden dan ook dat ze proportioneel een groot deel van hun inkomsten moeten afdragen aan de KNVB. De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat hij de kosten aan de KNVB hoog vindt. " Zeker in de tijden dat voetbalverenigingen te maken krijgen met bezuinigingen, zou de KNVB een gebaar moeten maken naar de verenigingen en het spelletje iets goedkoper maken", aldus de voorzitter van Waalkanters. Ook de penningmeester van Theole geeft aan dat de rekening aan de KNVB een post is waar in de toekomst iets aan gedaan zou moeten worden vanuit de KNVB. " We moeten allemaal bezuinigen en het zou van een visie getuigen als de KNVB zou beginnen met de kosten aan de KNVB". Alleen Vriendenschaar en Tricht blijken wel tevreden te zijn met de kosten die zij moeten afdragen. De voorzitter van Tricht geeft aan dat hij de jaarlijkse kosten aan de KNVB terecht en reëel vindt. De +/- 7 euro per lid die de vereniging afdraagt aan de KNVB wordt volgens hem goed besteed. Hij geeft aan dat het besturen van een voetbalvereniging steeds moeilijker wordt. De hulp die de vereniging krijgt vanuit de KNVB (in de vorm van cursussen en voorgeprogrammeerde formulieren) vereenvoudigen dit proces enigszins. De jaarlijkse kosten aan de KNVB bestaan onder andere uit de contributie voor leden, wedstrijdgeden, spelerspassen, overschrijvingen, abonnementen, tuchtzaken, officials en belastingen. Als voorbeeld is er een jaarrekening van de vereniging Mec'07 aan KNVB uiteengezet in figuur 6.1.

Figuur 6.1: Betaling Mec'07 aan de KNVB 2011/2012.

Bron: Auteur

Uit het figuur kan opgemaakt worden dat de meeste kosten bestaan uit de contributie voor leden. Elk spelend lid moet aangemeld worden bij de KNVB en daar moet de vereniging een bedrag voor afstaan. Per lid wordt er ongeveer 7 euro afgedragen aan de KNVB.

Uit tabel 6.8 blijkt ook dat er weinig verschillen waar te nemen zijn tussen de verschillende verenigingen als het gaat om de huisvestingskosten. De huisvestingskosten omvatten onder andere elektra, gas en water, verzekeringen en belastingen gebouwen, onderhoud aan accommodatie en rentes. Daarentegen zijn er wel grote verschillen waar te nemen bij de personeelskosten (o.a. salarissen, vergoedingen, opleidingskosten). De twee grote verenigingen uit de stedelijke gemeenten (Theole en Vriendenschaar) steken boven de andere verenigingen uit als het gaat om de uitgaven aan personeel. Gemiddeld ligt de procentuele uitgave aan de personeelskosten rond de 10%. Echter bij Theole (31%) en Vriendenschaar (21%) ligt de procentuele uitgave aan de personeelskosten een stuk hoger. Dit kan verklaard worden door het feit dat de verenigingen veel betaalde trainers in dienst hebben. Bij Theole is het verschil met de kleine verenigingen nog een stuk groter als bij Vriendenschaar. Dit komt mede door het feit dat de spelers van het eerste elftal van Theole een wedstrijdvergoeding krijgen. Deze kosten worden ook berekend tot de kosten van het personeel.

De meeste verenigingen geven aan, dat op dit moment een stabiele begroting te hebben. Dit is alleen niet het geval bij de verenigingen binnen de gemeente Buren (Mec'07, Isc Ingen en SCZ Zoelen). De verenigingen met een stabiele begroting geven aan dat zij in economisch slechte tijden wel aan extra inkomsten zouden kunnen komen. Zo zou Waalkanters ervoor kunnen kiezen om haar kantine zelf te gaan exploiteren. Opijnen geeft aan nog een financiële ruimte te hebben bij de kantine-inkomsten. Zij bouwen jaarlijks een kleine buffer op bij de omzet van de kantine. Rhelico geeft aan te kunnen bezuinigen op de huisvestingskosten door het gebouw goed te isoleren en de twee grote verenigingen geven aan dat zij financieel gezond zijn. Deze verenigingen verzinnen wel steeds nieuwe dingen om zo een bredere doelgroep te bereiken en ook extra financiën te genereren. De voetbalverenigingen uit de gemeente Buren hebben op dit moment geen stabiele begroting. Met het wegvallen van de subsidie moeten de verenigingen binnen de gemeente Buren bezuinigen en extra inkomsten genereren. Een belangrijke slag in het bezuinigen op de uitgaven is al gemaakt bij de verenigingen binnen de gemeente Buren door de oprichting van de stichting B.V.V., maar verenigingen zullen individueel ook met inventieve oplossingen moeten komen.

6.5.5 Maatregelen om te bezuinigen of om extra inkomsten te genereren

Uit het interview met de penningmeester van Mec'07 is duidelijk geworden dat het begrotingsgat, dat ontstaat door het onttrekken van de subsidies, opgevangen dient te worden door enerzijds bezuinigingen en anderzijds extra inkomsten. Hij geeft aan dat de vereniging hier en daar wel wat kan bezuinigen, maar het zal er toch op neer komen dat de inkomsten omhoog moeten. "De leden zullen hier gedeeltelijk voor op moeten draaien. Is het niet linksom dan wel rechtsom". Hij geeft aan dat het bestaansrecht van de vereniging niet in het geding zal komen en dat zij het gat in de begroting wel op kunnen vangen, maar hij geeft wel aan dat hij denkt dat er wel kernen in de omgeving zullen zijn die het een stuk moeilijker zullen krijgen met de veranderingen in het subsidiebeleid. De voorzitter van Mec'07 geeft aan dat de vereniging destijds, samen met de KNVB, de financiële gevolgen in kaart hebben gebracht. En ook de mogelijkheden om kosten te besparen en nieuwe inkomsten te genereren. Hieruit bleek dat: uitgaven maar beperkt kunnen worden teruggebracht: kleine besparingen op onderhoud, stookkosten en bureaunkosten zijn mogelijk, aantrekken van extra sponsorgelden is niet realistisch in een economisch moeilijke tijd en verhoging van de contributies kan een bijdrage betekenen met het risico dat leden afhaken. De voorzitter geeft aan dat hiermee ook gelijk het probleem wordt blootgelegd. Je zult naast besparingen ook extra inkomsten moeten genereren. Maar simpelweg de prijzen van contributie en andere prijzen verhogen kunnen ertoe leiden dat leden afhaken en dat, "willen wij koste wat het kost vermijden". Je zult als vereniging dus manieren moeten vinden om extra geld te genereren op manieren waarmee je de leden niet wegjaagt. Mec'07 heeft een manier gevonden op extra inkomsten te genereren. De vereniging heeft, samen met de naastgelegen scouting en de gemeente, een beheerstichting opgezet. Deze stichting is beheerder van de accommodatie van Mec'07 en de scouting en kan deze verhuren aan derden. De inkomsten hiervan kunnen weer worden doorgegeven naar de verenigingen die in de beheerstichting zitten. Daarnaast kan in deze constructie gebruik gemaakt worden van het BTW-voordeel. De beheerstichting wordt gezien als een commerciële instelling die belasting kan terugvorderen. De penningmeester van Mec'07 geeft aan dat de vereniging nog geen last heeft van de crisis bij de sponsoring. Hij geeft echter wel aan dat de vereniging er de afgelopen jaren wel veel harder voor heeft moeten werken als in het verleden het geval was. Wanneer dit niet gedaan wordt zullen de effecten

van de economische crisis zeker merkbaar zijn volgens hem. "Overigens zijn we nu pas goed in de crisis terechtgekomen, dus ik vrees dat we de effecten hiervan zeker gaan merken".

De voorzitter van Isc Ingen geeft aan dat het financiële gat, dat zal ontstaan door het wegvallen van de subsidie, grotendeels opgevangen kan worden door de kantineomzet. "Nu hebben bijna elk jaar wel een kleine reserve door de kantineomzet. Daarnaast organiseren wij jaarlijks een markt in het dorp waaruit wij een hoge opbrengst genereren. Op die manier, in combinatie met bezuinigingen, hopen wij het financiële gat in de begroting te kunnen dichten". Hij geeft daarnaast aan dat ze flink kunnen besparen door samenwerking binnen de B.V.V. Hij geeft aan dat hij dan vooral op het onderhoud wil bezuinigen. Hij geeft aan dat: "Nu hebben wij als B.V.V een afspraak gemaakt met een ander onderhoudsbedrijf die het onderhoud doet voor 30% minder geld". Hij geeft aan dat dit al een goed begin is, maar dat hij hoopt dat de samenwerking binnen de B.V.V. nog meer financiële voordelen op zal gaan leveren.

De voorzitter van SCZ Zoelen geeft aan dat het financiële gat, dat zal ontstaan door het wegvallen van de subsidie, grotendeels opgevangen zal moeten worden door besparingen op het onderhoud. Hij geeft aan dat de vereniging sinds vorig seizoen al het onderhoud in eigen beheer heeft en dat de vereniging zo enkele duizenden euro's per jaar wil bezuinigen. Ditzelfde principe hebben ze toegepast op bijvoorbeeld het kantinepersoneel dat in het verleden een vergoeding kreeg en nu niet meer. Dit is ook één van de manieren om te bezuinigen. Hij geeft daarnaast aan dat ze flink kunnen bezuinigen door de samenwerking binnen de B.V.V. Hij geeft aan dat de samenwerking binnen de B.V.V. ervoor zorgt dat de verenigingen sterk staan en dat ze kostenvoordelen kunnen behalen door gezamenlijke contracten af te sluiten. Daarnaast kunnen onderlinge toernooitjes bijdragen aan de omzetten bij de verenigingen. Hij geeft aan dat ze bijvoorbeeld vorig seizoen begonnen zijn met een 35+ toernooi binnen de gemeente Buren. Dit levert extra geld op voor de verenigingen die eraan deelnemen. Er zijn dan ook plannen binnen de B.V.V. om ditzelfde principe te gaan toepassen voor andere doelgroepen. Bijvoorbeeld een onder de 23 jaar toernooi en een groot Buren toernooi waaraan alle eerste elftallen zullen deelnemen.

Uit de interviews met de voetbalverenigingen binnen de gemeente Neerijnen blijkt dat zij een redelijk stabiele begroting hebben en dat ook de subsidie aan de verenigingen stabiel is. De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat zij jaarlijks rond de 0-lijn uitkomen en dat zij ook een kleine financiële buffer hebben. Hij geeft aan dat als zij in geldnood zitten, of als ze willen verbouwen, zij kunnen besluiten om de kantine weer in eigen bezit te nemen." Op die manier kunnen wij een hoger bedrag halen uit de kantineomzet. Wij hebben dus een buffer achter de hand voor wanneer wij financieel meer ruimte nodig hebben". Eigen exploitatie van de kantine zou volgens hem veel meer inkomsten opleveren. Hij geeft wel aan dat hij merkt dat het economisch niet zo goed gaat. De penningmeester van Rhelico geeft aan dat zij financieel gezond zijn. Op dit moment zijn er geen redenen om te moeten bezuinigen of om extra inkomsten te genereren. Echter, zoals beschreven voorziet hij wel een daling van de inkomsten door een afname aan sponsorgelden en misschien in de toekomst ook een verder daling van de subsidie vanuit de gemeente. Als Rhelico dan zou moeten bezuinigen zal er allereerst gewerkt moeten worden aan de kantine volgens hem. Hij geeft aan dat de huisvestingskosten dermate hoog zijn door een slechte isolatie van het complex. "Door een goede isolatie zouden wij jaarlijks duizenden euro's kunnen besparen", aldus de penningmeester van Rhelico. Daarnaast geeft hij aan dat zij nog meer onderhoud zelf zouden kunnen doen en dat ze contributies ligt zouden kunnen laten stijgen.

Tricht is financieel gezond. Zij bouwen jaarlijks een kleine reserve op en hebben nog een buffer achter de hand voor een economisch slechtere periode. De voorzitter geeft aan dat bezuinigen op dit moment dus geen prioriteit is. Wel geeft hij aan dat er bijvoorbeeld uit sponsoring minder geld binnenkomt uit het verleden. Om dit effect tegen te gaan is er een commissie opgesteld die ervoor moet gaan zorgen dat de sponsorinkomsten niet verder zullen dalen in de toekomst.

De penningmeester van Theole geeft ook aan dat zij financieel gezond zijn. Hij geeft aan dat bezuinigen dan ook niet in de planning liggen. Hij geeft wel aan dat ze als vereniging bekend staan om hun jeugd en dit ook financieel gebruiken. Ze organiseren bijvoorbeeld veel internationale toernooien voor de jeugd. "Een voorbeeld hiervan is een internationaal C-jeugdtoernooi halverwege augustus. Hierbij zijn veel verenigingen uitgenodigd van internationale naam zoals: Ajax, Feyenoord, Chelsea, Schalke 04, Benfica, Bayer Leverkusen, Club Brugge en Red Bull Salzburg". Dit zijn grote clubs met een hoop aanzien. Hij geeft aan dat zulke toernooien enorme

trekpleisters zijn voor toeschouwers en scouts. Door dergelijke activiteiten te organiseren genereert een vereniging als Theole extra inkomsten. Indien nodig zouden er nog meer van zulke evenementen georganiseerd kunnen worden. Hij geeft aan dat die evenementen zowel financieel als sportief goed zijn voor de vereniging. Ook Vriendenschaar geeft aan dat het een financieel gezonde vereniging is. Wel proberen zij altijd weer nieuwe dingen te organiseren om een breder publiek aan te boren. Zo hebben wij bijvoorbeeld een G-elftal en hebben wij hier in de buurt het damesvoetbal op de kaart gezet. " Momenteel hebben wij zelfs 7 dames/meisjes teams en daarmee zijn wij in de wijde omtrek wel een uitzondering". Daarnaast geeft de penningmeester van Vriendenschaar aan dat zij toernooien organiseren en bijvoorbeeld een eigen dartclub hebben.

6.5.6 Conclusies

Er kan op basis van de onderzochte verenigingen gesteld worden de meeste verenigingen redelijk tevreden zijn met het door de gemeente gevoerde subsidiebeleid. De verenigingen zouden meer financiële middelen willen zien en denken ook dat zij dit verdienen op basis van de maatschappelijke functie die de verenigingen vervullen. Ze zijn echter ook reëel en weten dat de gemeenten op dit moment weinig financiële ruimte hebben. Dit geldt voor de verenigingen waarbij de laatste vijf jaar geen substantiële veranderingen hebben plaatsgevonden binnen het subsidiebeleid. Bij de gemeente waarin het subsidiebeleid wel substantieel is veranderd (gemeente Buren) zijn de verenigingen erg ontevreden over het subsidiebeleid. Dit heeft twee oorzaken. Enerzijds komt dit doordat het subsidiebeleid te rigoureuus is veranderd. Het subsidiebedrag gaat van een fors bedrag per jaar naar niets. Oorspronkelijk was er helemaal geen afbouwperiode afgesproken maar in goed overleg zijn de verenigingen en de gemeente uitgekomen op een afbouwperiode van drie jaar. Dit blijft echter een korte afbouwperiode. Een periode van +/- 10 jaar had men een stuk redelijker gevonden. Daarnaast weegt de hoogte van het oorspronkelijke subsidiebedrag mee in de omvang van het probleem. Dit subsidiebedrag was binnen de gemeente Buren erg hoog in vergelijking tot de andere onderzochte gemeenten. De verenigingen binnen de gemeente Buren zijn hier in de loop van de jaren op gaan begroten en zijn er afhankelijk van geworden.

De vorm van subsidie komt bij de meeste verenigingen overeen, de zogenaamde waarderingssubsidie. De twee verenigingen die op een andere wijze subsidie krijgen zijn de twee verenigingen uit de verstedelijkte gemeenten Tiel en Culemborg. Zij krijgen een jaarlijks subsidiebedrag op basis van projectsubsidies. Maar daarnaast krijgen zij ook een verkapte subsidie op het maandelijkse huurbedrag. De reden waarom de gemeenten Tiel en Culemborg voor deze vorm van subsidie kiezen is, dat zij op deze wijze meer regie hebben op de uitvoering. Zo blijven zij namelijk zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van de velden.

Een logische conclusie is dat de begrotingen van de verenigingen groter zijn naarmate de vereniging groter zijn. Met betrekking tot de inkomsten uit subsidie zijn er wel grote verschillen waar te nemen tussen de verenigingen. Het verschilt van een hoog percentage binnen de gemeente Buren (Mec'07 22%, Isc Ingen, 18% en SCZ Zoelen 28%) tot gemiddeld bij verenigingen binnen de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen (Waalkanters 9%, Opijnen 10%, Rhelico 8% en Tricht 6%) tot laag bij de verenigingen uit de gemeente Tiel en Culemborg (Theole 1% en Vriendenschaar 1%). De hoge percentages binnen de gemeente Buren komen te vervallen nu de gemeente besloten heeft om de subsidie te stoppen. Bij deze verenigingen zal er een gat in de begroting ontstaan en zij moeten dit zien op te vangen door enerzijds te bezuinigen en anderzijds extra inkomsten te genereren. Of dit voor elke vereniging binnen de gemeente Buren haalbaar is, moet nog blijken. De lage percentages bij Theole en Vriendenschaar kunnen verklaard worden uit het feit dat de vereniging jaarlijks projectsubsidie krijgt en dus geen waarderingssubsidie.

Ook kan geconcludeerd worden dat niet elke vereniging eenzelfde percentage aan inkomsten binnenhaalt met sponsoring. De Burense verenigingen Isc Ingen en SCZ Zoelen krijgen procentueel weinig inkomsten binnen uit sponsoring. Hier ligt echter wel een kans voor deze verenigingen. Het gat dat in de begroting zal ontstaan door het wegvallen van de subsidie zal voor een deel opgevangen kunnen worden als de verenigingen in staat zijn om meer en betere sponsorcontracten af te sluiten.

Bij de begrote uitgaven voor de kantine zijn er geen grote verschillen waar te nemen. Er kan wel geconcludeerd worden dat verenigingen gemiddeld tussen de 15% en 20% winst maken op de exploitatie van de kantine. De vereniging, die procentueel het de minste winst maakt op de kantineomzet, is vereniging Waalkanters. Dit is te verklaren omdat Waalkanters de kantine heeft verpacht.

De procentueel begrote uitgaven aan onderhoud verschillen wel sterk van elkaar. Bij de kleine verenigingen maakt het onderhoud gemiddeld tussen de 15% en 20% van de totale begrote uitgaven uit. Bij de grote verenigingen ligt het tussen de 6% en 10%. Er zijn wel verschillende oorzaken voor dit lage percentage. Bij Tricht is het 6%. Dit kan verklaard worden door de manier waarop het onderhoud uitgevoerd wordt. Zij doen dit namelijk allemaal zelf. Bij Theole is het 10% en bij Vriendenschaar 8%. Dit kan verklaard worden door het feit dat zij beide geen onderhoud uitvoeren aan de velden. Dit percentage bestaat alleen uit het jaarlijkse huurbedrag dat de vereniging betaalt aan de gemeente. Als je naar absolute aantallen kijkt dan valt op dat dit maandelijkse huurbedrag vrij hoog is. Misschien zou een constructie, zoals dat in de andere gemeenten het geval is waarbij de vereniging een waarderingssubsidie krijgt en zelf verantwoordelijk is voor het onderhoud, financieel positief uit kunnen vallen. Als je bijvoorbeeld de verenigingen Tricht en Theole vergelijkt (Tricht 1 kunstgras en 3,5 natuurgrasvelden, Theole 1 kunstgras en 4 natuurgrasvelden) dat zie je dat Theole jaarlijks 20.000 euro per jaar betaalt voor onderhoud en gebruik. Tricht daarentegen krijgt jaarlijks 12.000 euro aan subsidie en moet daar het onderhoud van uitvoeren. Dit doen zij op basis van vrijwilligers en zijn daar 12.000 euro per jaar aan kwijt (12.000 aan subsidie -12.000 aan onderhoud =0). Dit betekent, er even vanuit gaande dat het onderhoud ongeveer net zo veel zou kosten, dat de vereniging Theole momenteel per jaar 8.000 euro betaalt voor het gebruik van de velden in plaats van het symbolische huurbedrag dat de andere verenigingen betalen van +/- 200 euro per jaar. Theole zou in dat geval financieel beter af zijn als de gemeente Tiel zou besluiten om het onderhoud van de velden te privatiseren en de verenigingen een jaarlijkse waarderingssubsidie uit te keren. Dit zelfde principe geldt nog sterker voor Vriendenschaar uit Culemborg. Zij betalen jaarlijks ongeveer 30.000 euro voor onderhoud en gebruik. Zij hebben echter alleen maar kunstgrasvelden waardoor de kosten voor onderhoud nog veel lager zijn dan voor verenigingen met natuurgrasvelden. Wat de hoge huurbedragen deels zou kunnen verklaren is het feit dat zowel Tiel als Culemborg verstedelijkte gebieden zijn. Hierdoor is de grond aanmerkelijk schaarser en daarom duurder. Huurbedragen liggen daarom aanzienlijk hoger dan in dunbevolkte landelijke gebieden.

Als de situatie omgedraaid wordt, zou er ook gesteld kunnen worden dat de kleine verenigingen in de andere gemeenten (Neerijnen, Geldermalsen en voorheen Buren) een verkapte subsidie krijgen op het huurbedrag voor gebruik van de velden. Ze betalen namelijk een symbolisch bedrag omdat dit volgens de contracten zo moet. Dit is echte niet de reële huurprijs op basis van het grondgebruik. Dit zou daarom ook gezien kunnen worden als verkapte vorm van subsidie.

Op basis van de procentuele uitgaven aan wedstrijdskosten kan gesteld worden dat deze afhankelijk is van het aantal leden van de vereniging. De personeelskosten vormen gemiddeld zo'n 10% van de totale uitgaven. Dit is alleen niet het geval bij de twee grote verenigingen uit de verstedelijkte gemeente Tiel en Culemborg. Dit kan deels verklaard worden door het hoge aantal leden en door de elftallen die op een hoger niveau uitkomen, waardoor een grotere staf vereist is. Ook zou het zo kunnen zijn dat er bij deze stedelijke grote verenigingen mensen in dienst genomen moeten worden, omdat voor de inhoudelijke (voetbal) functies op dat niveau geen vrijwilligers ingezet kunnen worden.

Ten slotte kan geconcludeerd worden dat de meeste onderzochte verenigingen een positieve financiële eindbalans hebben, waardoor zij niet gedwongen worden om op hun uitgaven te bezuinigen of om op creatieve manieren extra inkomsten te genereren. De enige verenigingen die aangeven dit wel te doen zijn de verenigingen binnen de gemeente Buren (Mec'07, Isc Ingen en SCZ Zoelen). De voorzitter van Mec'07 geeft aan dat zij, samen met de KNVB, de financiële gevolgen door het wegvallen van de subsidie in kaart hebben gebracht. Specifiek zijn de mogelijkheden om kosten te besparen en nieuwe inkomsten te genereren onderzocht. Hieruit bleek dat uitgaven maar beperkt kunnen worden teruggebracht; kleine besparingen op onderhoud, stookkosten en bureaunkosten zijn mogelijk. Het aantrekken van extra sponsorgelden blijkt in het huidige economisch klimaat niet realistisch. Verhoging van de contributies kan het risico inhouden dat leden afhaken. Verenigingen moeten dus creatief zijn. SCZ Zoelen gaat bijvoorbeeld al het onderhoud doen, de verenigingen binnen de gemeente Buren hebben een stichting opgericht waardoor ze gezamenlijke kostenvoordelen kunnen uitonderhandelen en ze proberen meer mensen te betrekken bij de verenigingen door sportieve evenementen te organiseren voor mensen die anders niet betrokken zouden zijn (bijvoorbeeld 35+ en 45+ toernooien). MEC'07 heeft met de gemeente een beheerstichting voor de accommodatie opgericht. Deze stichting is beheerder van de accommodatie en kan deze verhuren aan derden. De inkomsten hiervan kunnen weer worden doorgesluisd naar de verenigingen die in de beheerstichting zitten. Daarnaast kan in deze constructie gebruik gemaakt worden van het BTW-voordeel.

6.6 SAMENWERKING

6.6.1 Inleiding

Er is al een aantal keer beschreven dat een voetbalvereniging afhankelijk is van de gemeente waarin het gelegen is. Dit maakt de onderlinge band tussen de vereniging en de gemeente van belang. Een goede onderlinge band kan de samenwerking bevorderen en andersom kan het negatief werken als de onderlinge band slecht is. Hoe deze band tussen de verenigingen enerzijds en de gemeente anderzijds is, wordt onderzocht binnen het onderzoek. Daarnaast zie je ook steeds meer onderlinge samenwerkingsverbanden ontstaan (tussen voetbalverenigingen). Dit gebeurt vaak omdat verenigingen door samenwerking meer draagvlak hebben (financieel en qua leden). Binnen het onderzoek zal er daarom gekeken worden of de onderzochte verenigingen samenwerkingsverbanden hebben met andere verenigingen en waarom de verenigingen wel (of juist niet) samenwerken met andere voetbalverenigingen.

6.6.2 Samenwerking

De verschillende samenwerkingsvormen van de voetbalverenigingen staan weergegeven in tabel 6.10.

Tabel 6.10: Overzicht vrijwilligers per voetbalvereniging

Vereniging	Samenwerkingsband met gemeente	Samenwerkingsverband met andere voetbalverenigingen	Waarom wel of niet samenwerken met andere voetbalverenigingen
Mec'07	Goed	Ja in B.V.V.	Nodig door vervallen subsidie
Isc Ingen	Goed	Ja in B.V.V. en in jeugd met Scr Rijswijk	Nodig door vervallen subsidie en te weinig eigen jeugdleden
SCZ Zoelen	Goed	Ja in B.V.V. en in jeugd met Teisterbandens	Nodig door vervallen subsidie en te weinig eigen jeugdleden
Sv Waalkanters	Goed	Ja met Opijnen	Betere en sterkere structuur
Vv Opijnen	Redelijk	Ja met Waalkanters	Te weinig eigen leden
Vv Rhelico	Redelijk	Ja met Beesd	Ledenaantal afhankelijk van omgeving
Vv Tricht	Goed	Nee	Vereniging is sterk genoeg
T.S.V. Theole	Goed	Nee	Vereniging is sterk genoeg
C.V.V. Vriendenschaar	Goed	Nee	Vereniging is sterk genoeg

Bron: Auteur

Uit tabel 6.10 blijkt dat bijna alle onderzochte verenigingen aangeven dat zij een goede band hebben met de gemeente. Hierbij moeten echter wel een paar kanttekeningen gemaakt worden. Zo leven de verenigingen uit de gemeente Buren (Mec'07, Isc Inge en SCZ Zoelen) momenteel weer op goede voet met de gemeente, maar dit was een tijdje geleden niet het geval. Door het besluit van de gemeente om te stoppen met de subsidie aan de verenigingen is er veel ongenoegen ontstaan bij de verenigingen binnen de gemeente Buren. Dit heeft de relatie tussen de verenigingen en de gemeente op scherp gezet. Deze relatie is echter verbeterd door de oprichting van de B.V.V. Dit heeft ervoor gezorgd dat de verenigingen een sterk blok vormen en dat de gemeente wel moet luisteren naar de verenigingen. De voorzitter van Mec'07 zegt: "Ik denk dat het feit dat ik ook voorzitter ben van de B.V.V. ertoe bijdraagt dat de gemeente goed naar mij luistert en ook haar best doet om de relatie met ons goed te houden".

Ook de voorzitter van Isc Ingen geeft aan dat de oprichting van de B.V.V. heeft bijgedragen aan de goede band met de gemeente. "Het feit dat de B.V.V. bestaat doet de band ook goed. Op die manier staan de verenigingen gewoon een stuk sterker en zijn er ook minder onenigheden met de gemeente", aldus de voorzitter van Isc Ingen.

Verenigingen Opijnen en Rhelico geven aan momenteel een wat mindere band te hebben met de gemeente. Beide verenigingen hebben momenteel wat onenigheid met de gemeente en dit resulteert in een wat minder goede band. De penningmeester van Opijnen geeft aan dat de vereniging op het moment een conflict heeft met de gemeente over het onderbrengen van de plaatselijke dartclub. De dartclub had problemen met de beheerder van het dorps huis waar zij in het verleden hun onderkomen hadden. Omdat dit naast het voetbalveld ligt had de dartclub in overleg met voetbalvereniging Opijnen besloten dat ze tijdens de openingsuren gebruik konden

maken van de kantine. De gemeente was het hier niet mee eens omdat er iets mis zou zijn met de contracten. Hier is dus een conflict over ontstaan omdat de gemeente dreigde om de vergunning van de voetbalvereniging in te trekken. Maar voorheen had de vereniging gewoon een goede relatie met de gemeente. "Dit is wel een klein smetje op onze band met de gemeente". Bij Rhelico zijn er momenteel ook wat onenigheden met de gemeente. Aangegeven wordt dat de vereniging Rhelico doorgaans goed kan praten met de gemeente en dat er over het algemeen ook goed naar elkaar geluisterd wordt. Het lid van de technische commissie van Rhelico geeft aan dat ze het niet altijd eens zijn met de gemeente, maar hij denkt dat het ook niet altijd kan omdat er vaak tegenstrijdige belangen spelen.

Naast de samenwerking met de gemeente blijkt uit tabel 6.10 dat eigenlijk alle kleine voetbalverenigingen een vorm van samenwerking zijn aangegaan met andere voetbalverenigingen. Is het niet binnen de B.V.V., dan is het wel met een andere voetbalvereniging in de vorm van gezamenlijke jeugdelftallen. Bij Mec'07 is vijf jaar geleden een ultiem samenwerkingsmodel ontstaan: een fusie. Het toenmalige sv Maurik en Eck en Wiel zijn gefuseerd tot de vereniging sv Mec'07. Na de fusie heeft Mec'07 zijn intrek genomen in het oude complex van s.v. Maurik, dit met enige tegenzin van de leden die overkwamen van Eck en Wiel. Sinds 2011 heeft Mec'07 een geheel nieuw complex waardoor het een echte nieuwe start kon maken. De voorzitter van Mec'07 geeft aan dat de fusie ontstaan is omdat de vereniging uit Eck en Wiel problemen had met haar ledenaantal. Zij hadden moeite met het op de been brengen van elftallen. De vereniging had wel geld maar niet genoeg actieve leden. Bij Maurik was dit precies andersom. Zij hadden wel genoeg leden, maar niet de financiën. Een fusie van beide verenigingen heeft ervoor gezorgd dat er één gezonde vereniging is ontstaan. Hij geeft aan dat er na vijf jaar alleen nog maar positieve geluiden zijn over de fusie, maar hij geeft ook aan dat het destijds niet zo was. De voorzitter is afkomstig van het toenmalige Eck en Wiel en hij geeft aan dat vooral de oudere leden tegen een fusie waren maar dat deze wel overstag gingen toen men in ging zien dat Eck en Wiel geen bestaansrecht meer had zonder fusie. "Achteraf is het allemaal goed uitgepakt en is iedereen blij met het besluit, zelfs de tegenstanders van toen zijn positief over de ontwikkelingen. Ik kan fusie dan ook zeker aanraden voor verenigingen die moeite hebben om het hoofd boven water te houden". Ook de verenigingen Waalkanters en Opijnen zijn naar een fusie toe aan het werken. Vanaf vorig seizoen is er een samenwerking ontstaan tussen de jeugd van Waalkanters en Opijnen. Vanaf het seizoen 2012/2013 gaan ook de senioren van beide verenigingen een samenwerking aan. De voorzitter van Waalkanters geeft aan dat het traject voorlopig nog geen fusie mag heten. Het komt volgens hem wel op hetzelfde neer, maar het wordt nog niet officieel. Dan moet het eerst nog goedgekeurd worden tijdens de ledenvergadering en de naamsverandering moet nog goedgekeurd worden door de KNVB. De penningmeester van Opijnen geeft aan dat hij blij is dat er samenwerking ontstaan is tussen beide verenigingen. Voor beide verenigingen was dit het beste. Hij geeft aan dat beide verenigingen in het verleden moeite hadden met het samenstellen van de jeugdelftallen. "Door deze samenwerking kunnen we fatsoenlijke elftallen op de been brengen die sportief ook mee kunnen doen om de prijzen". De voorzitter van Waalkanters sluit zich aan bij het feit dat het een hele vooruitgang heeft opgeleverd bij de jeugd. De samenwerking was vanuit Waalkanters zeker geen moeten. Hij geeft aan de toekomst van Waalkanters haar voortbestaan zeker niet afhankelijk is van een fusie of samenwerking. De vereniging heeft voldoende leden en is financieel gezond. De toekomst wordt echter wel een stuk beter van. Bij Opijnen ligt daarentegen wat moeilijker volgens hem. Deze zouden niet heel lang meer op zichzelf kunnen bestaan. De penningmeester sluit zich hierbij aan. Hij geeft aan dat Opijnen al een aantal jaar worstelt met het op de been brengen van elftallen. De penningmeester zegt hierover: "We waren elke zondag bezig om elftallen op de been te krijgen en hier waren wel helemaal klaar mee". Het was vanuit Opijnen nog net geen moeten, maar de vereniging had het op deze wijze ook niet heel lang meer volgehouden.

Naast de 'volledige' samenwerkingsverbanden tussen de verenigingen zijn er ook nog een aantal sportieve samenwerkingsverbanden. Zo hebben Isc Ingen en SCZ Zoelen samenwerkingsverbanden met andere verenigingen. Isc Ingen heeft een sportief samenwerkingsverband met Scr uit Rijswijk. De voorzitter geeft aan dat Ingen voor de C en de B niet genoeg leden heeft binnen de eigen vereniging op een representatief elftal op de been te brengen. Ditzelfde is het geval bij Rijswijk. Daarom hebben zij besloten om hier combinatie-elftallen van te maken zodat de leden toch bij hun eigen club terecht kunnen. Er is geen sprake van een fusie maar enkel van een samenwerking. De leden zijn gewoon nog lid van Isc Ingen en blijven zodoende ook betrokken bij de vereniging. Zonder deze samenwerking zouden de jeugdelftallen niet behouden kunnen blijven. "Dit zou erg

zonde zijn en daarom zijn wij erg blij met de samenwerking". Hij geeft aan dat er binnen de vereniging wel gesproken wordt over een intensievere samenwerking met andere voetbalverenigingen, zeker nu het ledenaantal nog steeds dalende is. Hij geeft echter aan dat het uitgangspunt van Isc Ingen is, dat zolang zij jeugd hebben, zij zelfstandig binnen Ingen willen voortbestaan en dus nog niet denken aan fusie met een andere vereniging. "Wij willen in onze eigen kern het voetbal behouden. Een fusie zou betekenen dat wij waarschijnlijk zouden moeten verhuizen en dat onze leden naar een andere kern moeten om te voetballen. Ik ben van mening dat dat negatief uit kan pakken. Bij SCZ Zoelen is er een aantal jaar terug al een samenwerking geweest met Teisterbanders uit Kerk-Avezaath. " In het verleden is het wel eens het geval geweest dat het beide verenigingen niet lukten de jeugdelftallen te formeren. Dan was het wel eens zo dat wij samen met Teisterbanders een elftal samenstelden om zo de jeugdleden toch met andere leeftijdsgenoten te kunnen laten voetballen". De voorzitter geeft aan dat er op dit moment niet zo'n samenwerkingsverband is met Teisterbanders, maar dat dit in de toekomst wel weer zou kunnen gebeuren.

Het lid van de technische commissie van Rhelico geeft aan dat de vereniging Rhelico momenteel met de vereniging vv Beesd aan het kijken is of er eventueel een samenwerkingsverband opgestart kan worden. Hij geeft aan dat de verenigingen nu al op een aantal vlakken samenwerken, zoals met het organiseren van evenementen. Er wordt nu echter onderzocht of er ook een intensievere vorm van samenwerking kan ontstaan in de vorm van een fusie. Rhelico wil een samenwerkingsverband aangaan omdat zij al jaren afhankelijk zijn van de aanleg van een nieuwe wijk of een het aantrekken van spelers. Zij hopen door een fusie een goed fundament neer te leggen voor een sterke vereniging.

De drie grote verenigingen die centraal staan binnen het onderzoek zien geen redenen om een samenwerking aan te gaan met andere voetbalverenigingen. Zij geven aan genoeg draagkracht te hebben binnen de eigen vereniging en de dat verenigingen sterk en gezond (zowel financieel als sportief) zijn en hier geen samenwerkingsverband voor nodig hebben.

6.6.3 Conclusies

Er kan geconcludeerd worden dat de samenwerking tussen de onderzochte verenigingen en gemeenten over het algemeen goed is. In een aantal gevallen (Opijnen en Rhelico) zijn er wat onenigheden waardoor de samenwerking op het moment wat stroef verloopt. De samenwerking tussen de gemeente Buren en de verenigingen is slecht geweest door het besluit van de gemeente om te stoppen met de subsidie. Deze slechte relatie heeft er echter wel voor gezorgd dat het 'wij'-gevoel tussen de Burense voetbalverenigingen versterkt is. Het heeft er uiteindelijk ook voor gezorgd dat er een overkoepelde stichting is ontstaan en deze stichting zorgt voor ervoor dat de verenigingen samen een sterk blok vormen. De gemeente zal rekening moeten houden met deze stichting omdat de verenigingen nu een stuk sterker staan dan wanneer zij individueel zouden opereren. Daarnaast kan er geconcludeerd worden dat alle kleine verenigingen binnen het onderzoek een samenwerkingsband hebben met een andere voetbalvereniging(en). Dit gebeurt deels gedwongen, omdat zij het financieel of qua leden niet meer alleen redden, en deels omdat het de financiële en sportieve draagkracht van de verenigingen vergroot. De grote verenigingen daarentegen zien een samenwerkingsverband met andere verenigingen niet als noodzaak. Zij zijn sterk genoeg om op eigen benen te staan en zien daarom in een samenwerking meer nadelen dan voordelen.

H7

Conclusies

7.1 INLEIDING

In dit laatste hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag. Om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden komen eerst de deelvragen aan bod. Drie van de zes deelvragen zijn al beantwoord op basis van de literatuur in hoofdstuk twee en drie. De andere deelvragen kunnen beantwoord worden op basis van de uitkomsten uit het empirische onderzoek. Dit hoofdstuk eindigt met een slotbeschouwing van de onderzoeker.

7.2 BEANTWOORDING DEELVRAGEN

De eerste deelvraag die beantwoord kan worden op basis van de analyse luidt als volgt:
'Welke invloed heeft het gemeentelijke sportbeleid op de voetbalverenigingen?'

Dat het gemeentelijke sportbeleid van invloed is op de voetbalverenigingen staat vast. Het sportbeleid is zelfs op verschillende manieren van invloed. Allereerst is het van invloed op de algemene toekomst van de verenigingen binnen de gemeente. Wanneer een gemeente besluit haar sportbeleid te richten op een samenwerking tussen verenigingen, zoals het geval is binnen de gemeenten Buren en Neerijnen, dan hebben ook voetbalverenigingen hiermee te maken. Zo kunnen verenigingen binnen de gemeente Neerijnen pas aankloppen bij de gemeente voor een nieuwe accommodatie indien zij besluiten een samenwerkingsverband (fusie) aan te gaan met een andere voetbalvereniging. Het sportbeleid bepaalt ook of het beheer, onderhoud en de exploitatie een gemeentelijke taak is, of dat dit de taak van de vereniging zijn. De gemeente bepaalt daarmee de mate van privatisering bij de voetbalverenigingen. Uit dit onderzoek blijkt dat het beheer en de exploitatie in elke onderzochte gemeente hetzelfde geregeld zijn. De gemeenten hebben in alle gevallen de grond van de voetbalvelden in bezit en de opstal is van de verenigingen. Verder is het zo dat de gemeente zich niet bemoeit met de exploitatie van de verenigingskantine. Wat wel verschilt, is de manier waarop het onderhoud geregeld is. De twee grote verstedelijkte gemeenten (Tiel en Culemborg) hebben er namelijk voor gekozen om het onderhoud van de velden in eigen beheer te houden in ruil voor een maandelijks huurbedrag. Deze gemeenten willen dus zelf verantwoordelijk blijven voor het onderhoud in tegenstelling tot de drie andere gemeenten (Buren, Neerijnen en Geldermalsen).

Een tweede belangrijke factor die van invloed is op de voetbalverenigingen, is het gevoerde subsidiebeleid van de gemeente. De vorm waarin de gemeente subsidies verleent aan de verenigingen en de hoogte van de subsidie zijn van invloed op de begrotingen van de verenigingen. De vorm van subsidie kan verschillen. Zo hebben de gemeenten Tiel en Culemborg een constructie met de voetbalverenigingen waarbij de gemeente verantwoordelijk blijft voor het onderhoud van de velden. In ruil hiervoor moeten de verenigingen maandelijks een huurbedrag betalen. De huurprijs ligt echter onder de werkelijke kosten en op die manier krijgt de vereniging een verkapte vorm van subsidie. Daarnaast krijgen de verenigingen jaarlijks ook nog een bedrag dat is opgebouwd uit eenmalige 'project' bedragen. Voor de begroting betekent dit dat er jaarlijks weinig geld binnenkomt als subsidie. Daar staat tegenover dat de jaarlijkse kosten aan het onderhoud miniem zijn, in tegenstelling tot verenigingen die jaarlijks alleen een symbolisch bedrag betalen voor de huur van de velden en zelf verantwoordelijk zijn voor het onderhoud. Een andere veel gebruikte vorm van subsidie is de waarderingssubsidie. De andere drie gemeenten binnen dit onderzoek maken gebruik van de waarderingssubsidie. Deze vorm van subsidie houdt in dat de vereniging een subsidiebedrag krijgt op basis van het aantal velden en het aantal leden. Het bedrag per veld en per lid verschilt wel per gemeente. Een vergelijking maakt dit duidelijker. De verenigingen Isc Ingen uit de gemeente Buren en de vereniging Waalkanters uit de

gemeente Neerijnen hebben beiden ongeveer 220 leden en hebben de beschikking over 2,5 natuurgrasvelden. Ze kregen echter een heel ander subsidiebedrag per jaar. Isc Ingen uit de gemeente Buren kreeg jaarlijks een bedrag van +/- 20.000 euro en Waalkanters krijgt jaarlijks een bedrag van +/- 4.500 euro. Dit verschil is groot. Dit verschil geeft ook gelijk een groot probleem weer. Wanneer een gemeente besluit om haar subsidiebeleid drastisch te veranderen (zoals in de gemeente Buren het geval is), dan heeft dit een grote invloed op de begroting van de verenigingen. Dit deed zich recentelijk voor binnen de gemeente Buren. Het (financiële) effect van de subsidieveranderingen zullen voor de voetbalverenigingen binnen de gemeente Buren groot zijn. De gemeente Buren was in het verleden namelijk vrij royaal met subsidies. Voor de onderzochte verenigingen vormde het een flink stuk van hun begroting. Bij Mec'07 bestond de begroting voor 22% uit subsidie, bij Isc Ingen voor 20% en bij SCZ Zoelen zelfs voor 28%. Het wegvallen van de subsidie heeft daardoor veel invloed op de voetbalverenigingen.

De tweede deelvraag die beantwoordt kan worden op basis van de analyse luidt als volgt:

'Wat zijn de verschillen tussen kleine en grote voetbalverenigingen en hebben de beschreven ontwikkelingen andere effecten op kleine dan op grote voetbalverenigingen?'

Uit de empirische data blijkt dat er een aantal verschillen waar te nemen zijn tussen de kleine en grote voetbalverenigingen binnen het onderzoek. Zo kan er allereerst gesteld worden dat de grote verenigingen over de afgelopen vijf jaar een ledengroei doorgemaakt hebben en dat de kleine verenigingen (op Mec'07 na) een stabiel of dalend ledenaantal hebben. Daarnaast kan gesteld worden dat de kleine verenigingen over het algemeen meer tevreden zijn over het aantal aanwezige vrijwilligers dan de grote verenigingen. De grote verenigingen geven aan nooit genoeg vrijwilligers te hebben, en dat het vinden van vrijwilligers lastig is. Bij de kleine verenigingen met een 'dorps' karakter zou de saamhorigheid groter zijn, wat het activeren van vrijwilligers zou vergemakkelijken. Verder blijkt ook dat de grote verenigingen meer betaalde krachten in dienst hebben dan de kleine verenigingen.

Op sportief vlak zijn er ook een aantal verschillen waar te nemen tussen de kleine en grote verenigingen. Zo hebben de grote verenigingen binnen het onderzoek hun focus liggen op zowel de jeugd, als de senioren. Dit beeld is bij de kleine verenigingen meer divers. Sommige kleine verenigingen richten zich bijvoorbeeld helemaal op hun senioren of juist helemaal op hun jeugdleden. Dit kan echter verklaard worden door specifieke omstandigheden binnen de verenigingen, zoals heel weinig jeugd of juist heel weinig seniorenleden. De focus van een vereniging lijkt dus ook afhankelijk van de omstandigheden.

Ook binnen de begrotingen van de kleine en de grote verenigingen zijn een aantal verschillen waar te nemen. Grote verenigingen hebben -vanzelfsprekend - grotere begrotingen. De grote verenigingen hebben meer leden waardoor meer inkomsten uit contributie binnenkomen. Op het gebied van de inkomsten zijn er geen grote opvallende verschillen waar te nemen tussen de kleine en grote verenigingen. Vanzelfsprekend zijn de absolute inkomsten hoger bij de grote verenigingen dan bij de kleine verenigingen, maar procentueel zijn er geen grote verschillen. Er zijn enkel grote verschillen in de inkomsten uit subsidie tussen de verenigingen. Deze verschillen zijn echter niet afhankelijk van de omvang van de vereniging, maar van de gemeente waaronder de vereniging valt.

Ook binnen de uitgaven van de verenigingen zijn er geen grote verschillen te zien. De procentuele uitgaven aan wedstrijdskosten zijn gemiddeld wat hoger bij de grote verenigingen. Dit komt omdat wedstrijdskosten gerelateerd kunnen worden aan het aantal leden.

Wat wel verschilt, zijn de procentuele uitgaven aan personeelkosten. Deze zijn bij twee van drie onderzochte grote verenigingen een stuk hoger (absoluut en procentueel) dan bij de kleine verenigingen. Dit sluit aan bij de conclusie dat de grote verenigingen meer betaalde krachten in dienst hebben.

Ten slotte zijn er ook een aantal verschillen waar te nemen op het gebied van samenwerking.

Alle kleine verenigingen binnen het onderzoek hebben een vorm van samenwerking met een andere voetbalvereniging. Dit gebeurt deels gedwongen, omdat zij het financieel of qua leden niet meer alleen redden en deels omdat het de financiële en sportieve draagkracht van de verenigingen vergroot. De grote verenigingen daarentegen zien een samenwerkingsverband met andere verenigingen niet als noodzaak. Zij zijn sterk genoeg om op eigen benen te staan en zien daarom in een samenwerking meer nadelen dan voordelen.

Er zijn verder binnen het onderzoek nog een paar verschillen naar voren gekomen die niet afhankelijk zijn van de omvang van de vereniging. Deze verschillen zijn ontstaan door de geografische ligging van de vereniging. Zo is de afkomst van de leden van de verenigingen afhankelijk per kern. Wat gesteld kan worden is dat de afkomst bij stedelijke verenigingen (Vriendenschaar 90% en Theole 93%) uit de eigen kern heel hoog is. Daarnaast laten de inkomsten uit subsidie en de uitgaven aan onderhoud grote verschillen zien tussen de verenigingen uit de verstedelijkte gemeenten Tiel en Culemborg en de overige gemeenten die centraal stonden binnen het onderzoek. Dit komt door keuzes van de gemeenten. Gemeente Tiel en Culemborg hebben besloten om het onderhoud van de velden in eigen beheer te houden. Dit betekent dat de verenigingen ook minder aan onderhoud hoeven te besteden. Daartegenover staan de inkomsten uit subsidie. Deze zijn bij de verenigingen uit de gemeenten Tiel en Culemborg ook een stuk lager omdat zij een maandelijks huurbedrag aan de gemeente betalen voor het onderhoud en het gebruik van de velden. Uit de empirische gegevens blijkt dus dat er verschillen zijn tussen de kleine en grote vereniging, maar over het algemeen 'werken' de verenigingen hetzelfde. De grote verschillen die naar voren komen uit het onderzoek, bijvoorbeeld welke partij verantwoordelijk is voor het onderhoud, worden veroorzaakt door de gemeente en niet door de verenigingen zelf. Gemeenten Tiel en Culemborg kiezen er nadrukkelijk voor om het onderhoud tot taak van de gemeente te rekenen, dit is niet de keus van de verenigingen.

De ontwikkelingen binnen het voetbal lijken verder, op basis van dit onderzoek, een niet-significant verschillende uitwerking te hebben op de kleine en grote verenigingen. Het essentiële verschil is dat de grote verenigingen een veel groter en breder draagvlak hebben gecreëerd, waardoor veranderingen een stuk beter en makkelijker opgevangen kunnen worden als bij de kleine verenigingen. Grote verenigingen hebben meer leden, een grote(re) begroting, zijn aantrekkelijker voor sponsors en trekken ook meer publiek. Dit zorgt ervoor dat ontwikkelingen zoals het privatiseren van taken, veranderingen in de begroting en veranderingen in het ledenbestand veel beter opgevangen kunnen worden binnen de vereniging. Bij de kleine verenigingen is duidelijk dat zij bij grote veranderingen erg afhankelijk zijn. Een goed voorbeeld zijn de verenigingen binnen de gemeente Buren. Zij moeten een groot gat in de begroting gaan opvangen na het wegvallen van de subsidie. Je ziet dan ook dat de verenigingen actief mogelijkheden zoeken om extra inkomsten te genereren en/of te bezuinigen op hun uitgaven. Hierbij valt op dat de verenigingen binnen de gemeente Buren steeds meer naar elkaar toetrekken omdat ze op die manier sportief en financieel sterker staan tegenover de gemeente. De gemeente Buren, een gemeente met veel kernen en veel (acht) afzonderlijke voetbalverenigingen, zal beter luisteren naar de gezamenlijk optredende verenigingen dan naar individueel opererende verenigingen.

De derde en laatste deelvraag die beantwoord kan worden op basis van de analyse luidt als volgt:
'Valt er in de praktijk een privatiseringslag waar te nemen bij de voetbalverenigingen?'

Uit het onderzoek blijkt dat er in de praktijk geen grote privatiseringslag waar te nemen valt. Het onderhoud, beheer en de exploitatie is bij de onderzochte verenigingen niet erg veranderd over de afgelopen jaren. Er valt alleen een groot verschil waar te nemen bij de verenigingen die gelegen zijn binnen de gemeente Buren. Buren is de enige gemeente die ervoor gekozen heeft om taken af te stoten naar de verenigingen. De gemeente deed het onderhoud, beheer of de exploitatie weliswaar niet zelf, maar zorgde voor de financiële ondersteuning voor de uitvoering van deze taken. Buren is de enige gemeente binnen het onderzoek die besloten heeft om alle financiële steun aan de voetbalverenigingen stop te zetten.

Bijna alle verenigingen binnen het onderzoek zijn zelf verantwoordelijk voor het onderhoud, het beheer en de exploitatie van hun eigen accommodatie. Voor dit onderhoud worden vaak wel andere partijen ingehuurd, maar de verenigingen zijn hier zelf verantwoordelijk voor. Er zijn echter drie uitzonderingen op het gebied van onderhoud en exploitatie. Zoals aangegeven doen de verenigingen in de gemeente Tiel en Culemborg niets aan het onderhoud, dit ligt bij de gemeente. Deze verenigingen hoeven dus alleen het beheer en de exploitatie op zich te nemen. Een andere uitzondering is Waalkanters. Zij hebben de exploitatie van de kantine verpacht aan een bedrijf. Dit is echter een keuze uit gemak en niet uit noodzaak.

Er kan dus geconcludeerd worden dat er bij één van de vijf onderzochte gemeenten (gemeente Buren) een privatiseringslag heeft plaatsgevonden, omdat de gemeente besloten heeft dat sport geen kerntaak meer is van de gemeente. De andere gemeenten volgen vooralsnog dit voorbeeld niet. Zouden zij dit wel doen, dan zouden

de financiële gevolgen waarschijnlijk kleiner zijn dan in de gemeente Buren het geval is. Binnen de gemeenten Neerijnen en Geldermalsen maken de subsidiebijdragen maar een klein deel uit van de begroting van de verenigingen en dit zou daarom bij het stoppen van de subsidie opgevangen kunnen worden. Wanneer de gemeenten Tiel en Culemborg besluiten om de onderhoudstaak van de velden te privatiseren hoeft dit ook geen ramp te zijn voor de verenigingen. Er zijn dan een aantal scenario's. De verenigingen nemen de onderhoudstaak zelf op zich en gaan jaarlijks een waarderingssubsidie ontvangen. Daarnaast zal het maandelijkse huurbedrag dalen omdat de onderhoudskosten daaruit verdwijnen. Als de gemeenten bepalen dat zij, in het kader van de bezuinigingen, ook geen subsidies meer verstrekken aan de verenigingen, hoeft dit nog niet noodlottig te zijn. De verenigingen zouden dan naar een systeem kunnen gaan zoals die nu in de gemeente Buren wordt gehanteerd: geen subsidie meer en het onderhoud zelf uitvoeren. Zij zouden dan echter geen jaarlijks huurbedrag voor onderhoud en gebruik hoeven te betalen (Theole 20.000 euro en Vriendenschaar 30.000) maar slechts een jaarlijks, symbolisch bedrag. Het verschil tussen de bedragen die de verenigingen nu betalen en een symbolisch bedrag zou dan gebruikt kunnen worden voor het onderhoud van de accommodatie en de velden.

7.3 BEANTWOORDING CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG

'In hoeverre is de toekomst van de kleine 'dorpsvoetbalvereniging' in gevaar door de opkomst van de privatisering binnen het amateurvoetbal?'

De toekomst van de kleine dorpsvoetbalvereniging kan zeker in gevaar komen. Echter niet direct door privatisering, maar meer door het drastisch inperken van gemeentelijke financiële steun zoals in de gemeente Buren het geval is. Binnen de gemeente Buren zijn de verenigingen in het verleden mogelijk financieel 'verwend', als je de hoogte van de subsidie vergelijkt met de andere onderzochte gemeenten. Wanneer een vereniging jarenlang een vast bedrag aan subsidie ontvangt van de gemeente, dan wordt daarop begroot. Op het moment dat de gemeente besluit de subsidiebijdrage te stoppen, levert dat voor de vereniging een probleem op; er ontstaat een gat in de begroting. Dit gat zal opgevangen moeten worden door bezuinigingen, extra inkomsten en verenigingen zullen ervoor kiezen een samenwerkingsverband (fusie) aan te gaan met andere verenigingen. Zeker in een gemeente met veel kernen en voetbalverenigingen zoals in de gemeente Buren, kan dit uitkomst bieden.

De verenigingen binnen de gemeente Buren die te maken hebben met een subsidiestop en die bovendien een klein ledenbestand hebben - zoals bij Isc Ingen en SCZ Zoelen -, zullen extra moeite hebben te overleven. Weinig leden betekent doorgaans minder inkomsten, en het zorgt voor sportieve problemen. De verenigingen moeten elftallen terugtrekken omdat zij simpelweg niet genoeg leden hebben om complete teams in te zetten.

De voetbalverenigingen, gelegen in de andere landelijke gemeenten Neerijnen en Geldermalsen, hebben minder te maken met de gevolgen van de overheidsbezuinigingen en de decentralisering. Deze gemeenten hebben besloten het beleid met betrekking tot sport (nog) niet te wijzigen. De taken (onderhoud, beheer en exploitatie) zijn in principe al in handen van de verenigingen en hier zal op korte termijn niets aan veranderen. Ook het subsidiebedrag, bedoeld ter ondersteuning van het onderhoud, is op de inflatiecorrectie na nog niet gewijzigd. Dit betekent dat de voetbalverenigingen op dat vlak geen veranderingen ervaren. Daarnaast kan geconcludeerd worden dat de verenigingen in de gemeente Neerijnen en Geldermalsen minder afhankelijk zijn van het subsidiebedrag dan die in de gemeente Buren. De procentuele bijdrage aan de begroting van die verenigingen is aanzienlijk lager dan van de verenigingen in de gemeente Buren het geval is (was) en daardoor zou een eventueel wegvallen van de subsidie een stuk eenvoudiger opgevangen kunnen worden. Binnen de meer verstedelijkte gemeenten Tiel en Culemborg hebben de voetbalverenigingen ook nog niet te maken met de gevolgen van de overheidsbezuinigingen en de decentralisering. Hier is het sport- en subsidiebeleid nog hetzelfde als voorheen. Het grote verschil tussen de verenigingen in de twee verstedelijkte gemeenten Tiel en Culemborg en de andere verenigingen is dat ze met een ander subsidie/pachtvorm werken, maar dit heeft vooralsnog geen negatieve gevolgen voor die verenigingen.

Gesteld kan worden dat in een gemeente - zoals Buren - waar besloten wordt om de verenigingen volledig vrij te laten, door die verenigingen flink bezuinigd moet worden of dat er 'nieuw geld' gevonden moet worden. Als de

verenigingen dan ook nog klein zijn kan de toekomst zeker in gevaar komen. In landelijke gemeenten met veel kleine kernen en voetbalverenigingen zal dit vooral het geval zijn. De aanwezigheid van veel voetbalverenigingen binnen een geografisch klein gebied kan nadelig zijn. Als er binnen een gemeente twee of drie verenigingen zijn, dan is het maatschappelijke belang van de verenigingen groot. Gemeenten zullen dit ook beamen en de verenigingen niet zomaar laten 'verdwijnen'. Zijn er, zoals in de gemeente Buren, acht verenigingen binnen een straal van 20 km dan is het een ander verhaal. Gemeenten zullen dan eerder geneigd zijn in te stemmen met een kleiner aantal verenigingen. De gemeente Buren staat op het standpunt dat wanneer verenigingen in de problemen komen, zij die zelf moeten oplossen. Lukt dat niet, dan zullen zij moeten gaan samenwerken of simpelweg moeten stoppen.

De verenigingen binnen de gemeente Buren, die creatief en inventief genoeg zijn kunnen dit financiële verlies wel opvangen en zullen naar alle waarschijnlijkheid steeds meer gaan functioneren als een commerciële instelling. De oprichting van de beheerstichting van sv Mec'07 is daarvan een goed voorbeeld. De beheerstichting - beheert de accommodaties van de scouting en het voetbal - zal voorwaarden creëren zodat deze verenigingen meer als een commerciële organisatie kunnen functioneren

De beheersstichting wordt in deze de verhuurder en zal verantwoordelijk worden voor onderhoud en exploitatie. Zij kan, in overleg met de gebruikers de accommodatie verhuren aan derden. Zo zullen de gebouwen in de toekomst geëxploiteerd gaan worden om extra inkomsten te genereren. Het idee is bijvoorbeeld om het gebouw van de scouting te verhuren voor vergaderingen, feestjes en bedrijfsuitjes (te denken valt aan teambuilding met catering). Een bijkomend voordeel is dat er gebruik gemaakt kan worden van de aanwezige velden voor sportieve doeleinden. De winst kan vervolgens weer worden doorgegeven aan de verenigingen. Dit voorbeeld illustreert de 'marktgerichte' focus van de verenigingen die voor een financiële uitdaging staan en deze uitdaging aangaan.

Een negatief effect van de privatisering binnen de gemeente Buren is dat de gemeente steeds meer de regie kwijtraakt. De gemeente heeft op de korte termijn financieel gewin door de sportsubsidies stop te zetten. Echter, op de lange termijn kan het ervoor zorgen dat de gemeente weinig tot geen regie meer heeft op de sportontwikkeling en op de accommodaties binnen hun gemeentegrenzen.

Dit onderzoek maakt duidelijk dat de gemeente Buren met haar 'toekomstbestendige' sport- en subsidiebeleid, zeker in deze economisch krappe tijden, kan dienen als voorbeeld voor soortgelijke gemeenten met veel afzonderlijke kleine kernen en voetbalverenigingen. De problemen die ontstaan bij de verenigingen door het vernieuwde sport- en subsidiebeleid kunnen richtinggevend zijn voor soortgelijke gemeenten die ook besluiten dat de verenigingen 'hun eigen broek op moeten gaan houden'. Daarnaast geeft dit praktijkvoorbeeld aan dat overleving van kleine dorpsvoetbalverenigingen niet meer (alleen) afhankelijk hoeft te zijn van (alleen)gemeentelijke ondersteuning, maar het vooral ook moet hebben van ondernemerschap en innovatief vermogen bij de verenigingen zelf. Ook in dit scenario zullen de verenigingen die daarin innovatief het slimst opereren een grotere overlevingskans hebben dan degenen met minder (intellectueel) vermogen om te veranderen.

7.4 SLOTBESCHOUWING

Overheden benadrukken steeds vaker het belang van sport voor onder andere gezondheid, integratie en sociale binding, terwijl commerciële investeerders continu nieuwe concepten ontwikkelen om aan de diversiteit van de vraag te voldoen. Zowel vanuit het maatschappelijk belang als vanuit commercieel oogpunt wordt sport gezien als een sterke sector. Dit geldt zeker voor voetbal, aangezien dit de meest beoefende teamsport is binnen Nederland. Dit gezegd hebbende ontstaat er momenteel wel een sportklimaat waarin voetbalverenigingen worden gedwongen om commerciële te gaan denken. Het gevaar hiervan is dat voetbalverenigingen zich nadrukkelijk richten op de winstgevende aspecten binnen de voetbalsector en voorbij gaan aan het maatschappelijk belang van de verenigingen. Het idee dat sport voor iedereen beschikbaar moet zijn wordt enerzijds sterk benadrukt door overheden maar wordt anderzijds steeds minder (financieel) ondersteund vanuit die overheden. De eindverantwoordelijkheid voor de burgers ligt echter nog altijd bij de overheid. Voor de overheid ligt er daarom een belangrijke taak om sport in de toekomst voor iedereen toegankelijk te houden.

Bronnenlijst

- Baarda, D.B., de Goede M.P.M., (2006), *Basisboek Methoden en Technieken; Handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwantitatief onderzoek*. Vierde, herziene druk. Wolters-Noordhoff Groningen/Houten.
- Beckers, T.H., Serail, S (1991), *Nieuwe verhoudingen in de sport*. Tilburg: IVA, Instituut voor sociaalwetenschappelijk onderzoek.
- BMC (2011), *P10, Decentralisatie Rijkstaken: 'Wij gaan erover'*. Wat betekent dit voor het platteland, wat hebben we hiervoor nodig en wat zijn de effecten? [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.vng.nl/Documenten/actueel/beleidsvelden/jeugd/2012/2012_P10_%20Wij_gaan_erover.pdf>.Geciteerd op 05-04-2012.
- Bottenburg, van M. & K. Schuyt (1996), *De maatschappelijke betekenis van sport. Onderzoek in opdracht van het NOC*NSF*. NOC*NSF: Arnhem.
- Bottenburg, van M. (2007), *Om de sport verenigt*. In: Duyvendak & Otto, *De sociale kaart van Nederland; over maatschappelijke instituties*. Boom Onderwijs: Amsterdam.
- Breedveld, K., Kamphuis, C. & Tiessen-Raaphorst, A. (2008), *Rapportage Sport 2008*. In opdracht van: Sociaal Cultureel Planbureau & W.J.H. Mulierinstituut. Sociaal Cultureel Planbureau: Den Haag.
- Breedveld, K., Goossens, R., van Bottenburg, M., Ooijendijk, W., Hildebrandt, V., Stiggelbout, M., Lucassen, J., an der Poel, H. (2003), *Rapportage sport 2003*. Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag.
- Bryman, A. (2004), *Social research methods*. Oxford: Oxford University Press. Third edition.
- Brounen, R (2011), *Gemeenten op Olympisch niveau? Een onderzoek naar gemeentelijk sportbeleid (2000-2010) van gemeenten in Gelderland om te komen tot een antwoord op de vraag: Sluit het gemeentelijk sportbeleid van Gelderse gemeenten aan op het Olympisch Plan 2028?* In opdracht van Transferpunt Sport.
- CBS (2011), *Permanent Onderzoek Leefsituatie, gezondheid en welzijn*.
- Briene, M., Koopman, A., Goessem, F. (2005), *De waarde van voetbal: Maatschappelijke en economische betekenis van voetbal in Nederland*. Opdrachtgever: Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB). Uitgegeven door ECORYS Nederland B.V.
- s.v. Buren (2012), *Voetbalvereniging Buren*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <www.svburen.nl>.Geciteerd op 12-04-2012.
- BZS (2012), *Voetbalvereniging Beusichem*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.vv-bzs.nl/>>.Geciteerd op 11-04-2012.
- Czarniawska, B. (2004), *Narratives in social science research*. London: Sage.
- Eikenaar-Hoogewerf, S.W.M, Büchi, H.E., (2009) *Structuurvisie 2009-2019*. SAB Arnhem BV, in opdracht van de gemeente Buren.
- Elling, A. (2004), *'We zijn vrienden in het veld'. Grenzen aan sociale binding en 'verbroedering' door sport*. In *Pedagogiek* 24e jaargang • 4 • 2004 • 342-360.

- Evaluatie Normeringssystematiek Gemeente- en Provinciefonds (ENGP)(2010), *Evaluatie Normeringssystematiek Gemeente- en Provinciefonds 2007-2010*. Vierde werkgroep evaluatie normeringssystematiek Gemeente- en Provinciefonds. Den Haag.
- Fakton (2009), *Wat te doen aan dalende grondopbrengsten gemeenten? Analyse en oplossingsrichtingen voor lopende grondexploitaties*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.fakton.nl/markt/woningmarkt/Wat%20te%20doen%20aan%20dalende%20grondopbrengsten%20gemeenten.pdf>>. Geciteerd op 12-04- 2012.
- Gemeente Buren (2012), *Concept beleidsnotitie, subsidie- en ondersteuningsbeleid*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.buren.nl/document.php?m=10&fileid=26655&f=30e42cea27d659d534ab3d96839ed197&attachment=1&c=71705>>. Geciteerd op 12-04- 2012.
- Gemeente Buren (2012), *Over Buren*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.buren.nl/index.php?simaction=content&mediumid=9&pagid=938&stukid=59423>>. Geciteerd op 12-04- 2012.
- Gemeente Culemborg (2010), *Structuurvisie Culemborg 2030*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.voetvanoudheusden.nl/images/stories/475/structuurvisie%20a.pdf>>. Geciteerd op 15-04- 2012.
- Gemeente Culemborg (2012), *Feiten en cijfers*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.culemborg.nl/Gemeente/Feiten%20en%20cijfers/>>. Geciteerd op 15-04- 2012.
- Gemeente Geldermalsen (1999), *Structuurvisie Geldermalsen*. In opdracht van de Gemeente Geldermalsen uitgevoerd door bureau Nieuwe Gracht stad milieu landschap. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.geldermalsen.nl/Ontwikkelingen/Beleid/Beleidskaders/Milieu_Omgeving/Structuurvisie_Geldermalsen>. Geciteerd op 15-04- 2012.
- Gemeente Geldermalsen (2012), *Gemeente Geldermalsen in cijfers*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.geldermalsen.incijfers.nl/>>. Geciteerd op 15-05- 2012.
- Gemeente Neerijnen (2009), *Accommodatiebeleid Neerijnen; uitgangspunten, scenario's en financiële gevolgen*.
- Gemeente Tiel (2010), *Structuurvisie Tiel 2030*. Vastgesteld in de gemeenteraad van Tiel 17 februari 2010. Bureau Nieuwe Gracht, Utrecht. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.tiel.nl/default.asp?a1pid=9342PDAM&F=11904BDSYS>>. Geciteerd op 13-04- 2012.
- Gemeente Tiel (2012), *Statistische gegevens*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.tiel.nl/default.asp?A1PID=467PTMC&A1SID=627620091#Bevolkingsgegevens>>. Geciteerd op 13-05- 2012.
- Gedeputeerde Staten van Gelderland (2004), *Speelveld in beweging. Nota Sport en Bewegen Provincie Gelderland*.
- Grontmij/Marktplan (2008), *Lokale Sportagenda 2008-2014. Visie op sport en bewegen in Culemborg. Grontmij | Marktplan in samenwerking met de gemeente Culemborg*.
- Hartmann, D. (2000). Rethinking the relationship between sport and race in American culture: golden ghettos and contested terrain. *Sociology of Sport Journal*, 17, 229-253
- Hetkontakt (2012), *Waalkanters en Opijnen naar fusie*. Geplaatst op 2012-04-03.
- Intentieverklaring (2011), *Intentieverklaring tot samenwerking Burense voetbalverenigingen*.

Met opmaak: Engels (Verenigde Staten)

- Isc-ingen (2012), *Voetbalvereniging Isc*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < www.isc-ingen.nl/>. Geciteerd op 11-04-2012.
- Jong, de J. & Ruedisulj, W. (2010), *Privatisering: De peilers onder een proces*. KNVB. Uitgegeven door drukkerij Verhagen, Veldhoven.
- Kadernotitie sport Geldermalsen (2008), *Sport en bewegen voor iedereen*. Geldermalsen: Gemeente Geldermalsen.
- Kalmthout, van J., Hoekman, H., Hover, P., Breedveld, K. (2010), *Tussen veerkracht en vrees: De impact van de recessie op de georganiseerde sport*. In opdracht van NOC*NSF. W.J.H. Mulier Instituut's-Hertogenbosch, februari 2010.
- Knop, P. de, Renson, R., Taks, M. & Vanreusel, B. (2002). Sport voor allen. In: P. de Knop, B. Vanreusel & J. Scheerder (red) *Sportsociologie. Het spel en de spelers* (pp. 204-220). Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg.
- KNVB (2010), *De vereniging en de wijk*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.knvb.nl/watdoenwe/knvbismeerdanvoetbal/activiteiten/verenigingenwijk> >. Geciteerd op 02-05-2012.
- KNVB (2011 a), *Jaarverslag 2010/2011: enkelvoudige jaarrekening van de vereniging KNVB*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < http://bin617.website-voetbal.nl/sites/knvb.nl/files/KNVB_2011_Jaarverslag/pdf/KNVB_jaarrekening2010_11_enkelvoudig.pdf >. Geciteerd op 30-07-2012.
- KNVB (2011 b), *Hoe te handelen bij bezuinigingen*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < http://bestuurders.voetbal.nl/article/financiele_zaken/13012/hoe-te-handelen-bij-bezuinigingen>. Geciteerd op 22-05-2012.
- KNVB (2012 a), *Missie en Visie*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.knvb.nl/wiezijniw/missie-visie>>. Geciteerd op 16-05-2012.
- KNVB (2012 b), *Ledenaantal*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.knvb.nl/clubsleden/ledental>>. Geciteerd op 16-05-2012.
- Ministerie van VWS (2011), *Programma Sport en Bewegen in de Buurt*. Uitgave van Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Linker, P.J. (2006), *Sturing in de Rijksdienst: nieuwe en bestaande inzichten verenigend in het sturingsmodel*. Uitgeverij Van Gorcum, Assen.
- Maaren van, J. (2012), *Onderzoek: 'Brabantse voetbalvelden verdwijnen door vergrijzing'*. Omroep Brabant. Publicatie: zondag 6 mei 2012
- Maeijer, J.M.M., (1997), *Privatisering: Nadere verkenning van een al te gemakkelijk ingeslagen weg*. Uitgegeven door W.E.J. Tjeenk Willink, een inprint van Kluwer juridische Uitgevers.
- Markteffect (2010), *Onderzoek over Sportsponsoring: Inzicht en verbeterpunten sportsponsoring in crisistijd*. Markteffect, effectief onderzoeken. Uitgegeven in eigen beheer.
- Ministerie van Financiën (2012), *Voorjaarsnota 2012*. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.Rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/documenten-en-publicaties/kamerstukken/2012/05/25/voorjaarsnota-2012.html>>. Geciteerd op 11-06-2012.
- Mul, C. (2007), *Sport en verzelfstandiging* [online]. Congres sportwetenschap en sportonderzoek, Mulierinstituut, 03-07-2007, Leiden. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.mulierinstituut.nl/objects/cms/files/189/Cor%20Mul%20ondernemende%20overheid.pdf> >. Geciteerd op 09-04-2012.

- Mullier Instituut (2009). *Rapportage tussen veerkracht en vrees*. Beschikbaar op het World Wide Web via < www.mullierinstituut.nl >. Geciteerd op 11-06- 2012.
- NOC*NSF (2012). *Ideeën voor innovatie vanuit sportverenigingen*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://nocnsf.nl/cms/showpage.aspx?id=4970> >. Geciteerd op 20-05- 2012.
- Philipsen, H., Vernooij-Dassen, M. (2004). Kwalitatief onderzoek: nuttig, onmisbaar en uitdagend. [Online]. Geciteerd op 28-04-2010. Te vinden op het World Wide Web: <<http://assortiment.bsl.nl/files/db592e09-8170-47db-86d6-2326ee172eb1/kwalitatiefonderzoekph.pdf> >.
- Programmabegroting gemeente Buren (2011), *Programmabegroting 2012-2015*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.buren.nl/document.php?m=10&fileid=26655&f=30e42cea27d659d534ab3d96839ed197&attachment=1&c=71705> >. Geciteerd op 12-04- 2012.
- Programmabegroting gemeente Culemborg (2011), *Programmabegroting 2012*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.culemborg.nl/Gemeente/Bestuur%20en%20organisatie/Gemeenteraad/programmabegroting> >. Geciteerd op 15-04- 2012.
- Programmabegroting gemeente Geldermalsen (2011), *Programmabegroting 2012*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.geldermalsen.nl/bis/Raadsvergaderingen/Raadsvergaderingen_2011/Raadsagenda_s_2011/Raadsagenda_25_oktober_2011/Vaststellen_programmabegroting_2012/Programmabegroting_2012_gemeente_Geldermalsen>. Geciteerd op 16-04- 2012.
- Programmabegroting gemeente Tiel (2012), *Programmabegroting 2012-2015*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.tiel.nl/default.asp?A1PID=16942PSXX&A1SID=509620097> >. Geciteerd op 13-04- 2012.
- Provincie Gelderland (2010), *Gelderland sportland: Programma 2010-2016*. In samenwerking met de Gelderse Sport Federatie.
- Regiovoetbal (2012 a), *Waalkanters en Opijnen met één eerste elftal*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.regio-voetbal.nl/nieuws/6776/waalkanters-en-opijnen-met-%C3%A9%C3%A9n-eerste-elftal.html> >. Geciteerd op 13-06- 2012.
- Regiovoetbal (2012 b), *Fusie Beesd en Rhelico voorlopig van de baan*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.regio-voetbal.nl/nieuws/6774/fusie-beesd-en-rhelico-voorlopig-van-de-baan.html>>. Geciteerd op 13-06- 2012.
- Riessman, C.K. (2005), *Narrative Analysis*. In: Narrative, Memory & Everyday Life, pp. 1-7. Huddersfield: University of Huddersfield.
- Rijksoverheid (2011), *Gemeentefonds*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.Rijksoverheid.nl/onderwerpen/gemeenten/gemeentelijke-financien/gemeentefonds>>. Geciteerd op 06-04-2012.
- Schuyt, Th.N.M. & Gouwenberg, B.M. (2005). *Geven in Nederland 2005: Giften, Legaten, Sponsoring en Vrijwilligerswerk*. 's-Gravenhage: Elsevier Overheid, pp. 80-92. ISBN 9059015991
- SER (2007), *Meer decentralisatie op basis van maatwerk en differentiatie*. Gehouden bij het VNG - Jaarcongres over bestuurskracht, op 5 juni 2007. [Online]. Te vinden op het World Wide Web: <<http://www.ser.nl/nl/Actueel/Toespraken%20van%20de%20voorzitter/20070605.aspx> >. Geciteerd op 29-03-2010
- Sportbeleid gemeente Tiel (2006), *Sport beweegt, sport bindt: Sportbeleid gemeente Tiel 2006-2015*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < <http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/ZWS/tiel.pdf> >. Geciteerd op 13-04 2012.

- Sport en Gemeenten (2004), *Nieuwe wegen in privatisering. Strategisch keuzes maken op het gebied van eigendom en exploitatie van sportaccommodaties*. Werkconferentie Sport en Gemeenten, 08-04-2004, Arnhem. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <[http://www41.ws26.temphost.nl/data/assets/Werkconferentie04 %20verslag%20website.doc](http://www41.ws26.temphost.nl/data/assets/Werkconferentie04%20verslag%20website.doc)>. Geciteerd op 07-04- 2012
- Sport en Gemeenten (2009a), *Sportbeleid Provinciaal* [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.sportengemeenten.nl/kennisplein_v2/dossier.asp?id=Beleid%20provinciaal>. Geciteerd op 05-04 2012.
- Sport en Gemeenten (2009b), *Sportbeleid Gemeentelijk* [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <http://www.sportengemeenten.nl/kennisplein_v2/dossier.asp?id=Beleid%20gemeentelijk>. Geciteerd op 05-04-2012.
- Sportbeleid gemeente Tiel (2006), *Sport beweegt, sport bindt: Sportbeleid gemeente Tiel 2006-2015*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.vng.nl/Documenten/Extranet/Sez/ZWS/tiel.pdf>>. Geciteerd op 05-04-2012.
- Steenbekkers, A., Simon, C., Veldheer, V. (2006). *Thuis op het platteland: De leefsituatie van platteland en stad vergeleken*. Den Haag: SCP.
- Stokvis, R. (1979), *Strijd over sport. Organisatorische en ideologische ontwikkelingen*. Van Loghum Slaterus: Deventer.
- Stokvis, R. (2003). *Sport, publiek en de media*. Amsterdam: Aksant
- Tiessen-Raaphorst, Z.H., Kerssens, J.J., Bakker, de, D.H., Wendel-Vos, G.C.W. (2005), *Sporters vitaal! :de gezondheid van sporters vergeleken met niet-sporters*. NIVEL, in opdracht van NOC*NSF, in samenwerking met het RIVM.
- Tiessen, A. & Breedveld, K. (2006). 'Betrokkenheid: meningen, bezit, volgers, toeschouwers en vrijwilligers'. In: Breedveld & Tiessen (red.), *Rapportage sport 2006*. Den Haag: SCP, 107-138.
- Uyterlinde, M., Arum, S. van & Sprinkhuizen, A. (2009). *Dorpen onder druk. Een verkenning naar de maatschappelijke rol van plattelandscorporaties*. Den Haag: Movisie.
- VNG (2011), *Gemeenten draaien op voor gevolgen kabinetsbeleid*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.vng.nl/eCache/DEF/1/10/499.html>>. Geciteerd op 06-04-2012.
- Vriendenschaar (2012), *Voetbalvereniging C.V.V. Vriendenschaar*. [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via < www.cvv-vriendenschaar.nl >. Geciteerd op 06-04-2012.
- VWS (1998), *Sturen op doelen, faciliteren op instrumenten* Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: Den Haag.
- VWS (2008), *De kracht van sport*. Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport: Den Haag.
- VWS (2009), *Beleidsagenda 2009* [online]. Beschikbaar op het World Wide Web via <<http://www.minvws.nl/folders/staf/2008/beleidsagenda-2009.asp>>. Geciteerd op 12-02-2012.
- Wendel-Vos GCW (2010), *Wat zijn de mogelijke gezondheidsgevolgen van lichamelijke activiteit? In: Volksgezondheid Toekomst Verkenning, Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Bilthoven:RIVM, 2010.

Bijlagen

BIJLAGE I: INTERVIEWVRAGEN GEMEENTE

- Naam Gemeente:
 - Naam geïnterviewde:
 - Functie binnen de gemeente:
1. Wat het is het uitgangspunt van het gemeentelijke sportbeleid?
 2. Neemt het voetbal een aparte positie in binnen het sportbeleid?
 3. Hoe is de band met de voetbalverenigingen binnen de gemeente?
 4. Wat doet de gemeente aan het onderhoud van de voetbalverenigingen binnen de gemeente?
 5. Wat verwacht de gemeente terug van de voetbalverenigingen?
 6. Verleent de gemeente subsidies voor sport binnen de gemeente? Zo nee, wat is hiervoor de reden? (Indien het antwoord op deze vraag nee is kunnen vraag 9 t/m 12 overgeslagen worden).
 7. Hoeveel subsidie gaat er jaarlijks naar de sector sport?
 8. Is de hoogte van de subsidie aan de sector sport de afgelopen vijf jaar sterk veranderend?
 9. Welk deel van de subsidie is er gemiddeld bestemd voor de voetbalverenigingen?
 10. Wat is de gedachte van de gemeente achter het gevoerde subsidiebeleid?
 11. Is de prioriteit van de sportsector veranderd door gemeentelijk bezuinigingen?
 12. Behoort sport nog tot een kerntaak van de gemeente?
 13. Hoe staat de gemeente tegenover het samenwerken van voetbalverenigingen? (Fusies en andere samenwerkingsverbanden)
 14. Wat vindt u van de spreiding van de voetbalverenigingen binnen de gemeente?
 15. Heeft de gemeente ervaring met fusies van één of meerdere voetbalverenigingen binnen haar gemeente? (Is het antwoord op deze vraag nee, dan is dit het einde van de vragenlijst).
 16. Wat was de reden van de fusie?
 17. Hoe verliep het fusieproces tussen de verenigingen enerzijds en de gemeente anderzijds?
 18. Is de gemeente tevreden met de fusie?
 19. Wat is er door de fusie veranderd voor de gemeente?

Extra opmerkingen:

• **BIJLAGE II: INTERVIEWVRAGEN VOETBALVERNIGINGEN**

- Naam voetbalvereniging:
- Naam geïnterviewde:
- Functie binnen de club:
- Achtergrond geïnterviewde: Hoeveel natuurgrasvelden en hoeveel kunstgrasvelden hebben de verenigingen?

Leden:

1. Hoeveel leden heeft de vereniging? (waar mogelijk een ledenlijst)
2. Procentuele verdeling tussen de senioren en jeugdleden van de vereniging
3. Waar komen de leden vandaan? (hoeveel uit eigen kern et cetera).
4. Is de vereniging de afgelopen vijf jaar gegroeid of gekrompen?

Vrijwilligers:

5. Hoeveel vrijwilligers zijn er actief binnen de vereniging?
6. Heeft de vereniging voldoende vrijwilligers? Zo nee, waar zitten de voornaamste gaten en waarom worden die gaten niet opgevuld?
7. Wat voor type betaalde krachten zijn actief binnen de vereniging?
8. Hoeveel betaalde krachten zijn er actief binnen de vereniging?
9. Wat is het belang van de locatie van de accommodatie (hoever reizen naar de accommodatie is maximaal volgens u?)

Voetbal:

10. Vereniging gericht op presteren of op faciliteren?
11. Wat is het belang van het eerste elftal?
12. Worden spelers betaald of niet?
13. Verenigingsbeleid specifiek gericht op de jeugd, op de senioren of op beide?

14. Worden de spelers van het eerste elftal veelal doorgeselecteerd uit de jeugd, of van buitenaf aangetrokken?
15. Vanaf welke leeftijd (team) wordt er binnen de vereniging begonnen met selecteren (F, E, C, niet)?
16. Is de vereniging een zaterdag of zondag vereniging?
17. Waarom is het een zaterdag/zondag vereniging? Ooit nagedacht om te switchten, of om op beide dagen uit te komen als vereniging?

Beheer, onderhoud en exploitatie:

18. Is de accommodatie in eigen bezit?
19. Wordt de grond gehuurd tegen een symbolisch bedrag of is er een ander soort contract?
20. Is het onderhoud aan de accommodatie een eigen taak of uitbesteed aan een andere partij?
21. Wordt de kantine zelf geëxploiteerd of door een andere partij?

Budget:

22. Wat vindt u (de vereniging) van het subsidiebeleid van de gemeente als het gaat om voetbal?
23. Is dit subsidiebeleid veranderd in de afgelopen vijf jaar? (Zo nee, ga dan naar vraag 25)
24. Wat is er veranderd binnen het subsidiebeleid?
25. Worden er andere eisen gesteld vanuit de gemeente voor het gesubsidieerde geld?
26. Wat heeft de verandering van het subsidiebeleid voor gevolgen voor de vereniging?

27. Wat is de begroting van de vereniging in totaal?
28. Wat is de hoogte van de contributie?
29. Waaruit bestaan de begrote inkomsten? (Dus welk percentage komt voort uit contributie et cetera)
30. Waaruit bestaan de begrote uitgaven? (Dus welk percentage gaat naar onderhoud, welke percentage gaat naar huisvestingskosten et cetera)
31. Heeft de economische crisis invloed op het sponsorgedrag bij de vereniging? Dus minder sponsoren? Of sponoren ze minder?
32. Een vereniging betaald een hoop aan de KNVB. Wat vindt u hiervan en vindt u dat u er voldoende voor terugkrijgt van de KNVB?

Samenwerking:

33. Hoe is de band met de gemeente?
34. Is deze band met de gemeente veranderd de afgelopen vijf jaar?
35. Werkt de vereniging samen met andere verenigingen en in welke vorm?
36. Welke voordelen zitten er aan de samenwerking met andere voetbalverenigingen?

• **BIJLAGE III: INTENTIEVERKLARING B.V.V.**

Intentieverklaring tot samenwerking Burense voetbalverenigingen

Aanleiding

De gemeente Buren heeft in november 2010 kenbaar gemaakt dat in het kader van de Toekomstbestendige begroting de onderhoudsbijdrage met ingang van 01 januari 2012 zal worden geschrapt. Vanaf december 2010 hebben de voetbalverenigingen onderling (en soms in aanwezigheid van vertegenwoordigers gem. Buren) frequent en regelmatig contact gehad, waarbij is onderzocht hoe door gezamenlijk optreden en uitwisseling van kennis en ervaring het effect van de voorgenomen bezuinigingen kan worden opgevangen. Deze eerste vorm van samenwerking heeft uiteindelijk geresulteerd in het oordeel van de raad dat een afbouwperiode noodzakelijk is om een overgang in goede banen te kunnen leiden. In de raad van 12 april 2011 is derhalve bepaald dat een evenredig afbouw van de onderhoudsbijdrage over de jaren 2012 t/m 2014 dient plaats te vinden. Daarnaast is gesteld dat de vergoeding voor de onderhoudskosten van de voetbalvelden per 01 januari 2015 volledig dient te zijn afgebouwd. De gedeeltelijke afbouw geeft de verenigingen meer ruimte om zich voor te bereiden op de toekomst waarbij het nader uitwerken van de gewenste vorm van samenwerking een vereiste is.

Doel intentieverklaring

Middels deze verklaring onderschrijven de nader te noemen acht Burense voetbalverenigingen de intentie om zich gezamenlijk in te zetten voor het realiseren van een structurele vorm van samenwerking alsmede het realiseren van gezamenlijke kostenbesparingen en / of opbrengstverhogingen uiteindelijk met als doel om volledige afbouw van de onderhoudsbijdrage (na 01 januari 2015) op te kunnen vangen.

Bestuurlijke uitgangspunten

De organisatorische structuur om te komen tot de doelstelling zoals hiervoor geformuleerd ziet er als volgt uit:

- Minimaal eens per maand zal er een "voorzittersoverleg Burense voetbalverenigingen" (te noemen BVV) plaatsvinden waarin per vereniging minimaal één lid van de dagelijkse besturen vertegenwoordigd zal zijn;
- Op verzoek/aanvraag zal de wethouder sportzaken en/of (beleids)medewerker van de gemeente Buren bij het overleg aansluiten;
- Afwisselend zal één van de vertegenwoordigers van de Burense voetbalverenigingen als voorzitter van het overleg optreden. Vooralsnog zal de termijn verbonden aan het voorzitterschap maximaal 6 maanden zijn.

Doelstellingen hierbij zijn:

- Er zal actief en oprecht worden geparticipeerd door (leden van) de verenigingen in door het overleg te benoemen projectgroepen en/of werkgroep(en) teneinde in onderlinge samspraak tot realisatie van de gewenste en beschreven resultaten te komen;
- Bestuurders of afgevaardigden van de acht verenigingen participeren (met mandaat) in de diverse werk- en projectgroepen op basis van gelijkwaardigheid, met respect voor elkaar en met oog voor elkaars belangen;
- Er wordt zoveel mogelijk in een vaste samenstelling deelgenomen aan de besprekingen/vergaderingen waarbij vervanging met voldoende onderlinge afstemming en communicatie geschiedt;
- Het "voorzitters"overleg heeft tot taak het bewaken van de intentie tot samenwerken.

Planning tot realisatie

Naar huidige verwachting zal de intentie tot samenwerken op termijn resulteren in een geformaliseerde samenwerking. Twee belangrijke uitgangspunten zijn hierbij van belang:

- 1) de eerste fase doorlopend tot 31-12-2012 zal worden benut om te komen tot het uitvoeren van nader te definiëren quick wins zodat de eerste resultaten in de vorm van kostenbesparing en/of opbrengstverhoging zichtbaar worden;
- 2) vanaf 01-01-2013 dient een uitgewerkt plan van aanpak te zijn vastgesteld waarin de structurele samenwerking tussen de acht Burense voetbalverenigingen is uitgewerkt.

BVV Pagina 1 10-5-2012

Gemeenschappelijke doelstellingen

Gemeenschappelijke doelstellingen (op basis van gelijkwaardigheid en respect voor elkaar, met behoud van de eigen identiteit), van toepassing op de realisatie van de structurele samenwerking, zijn:

- Het bereiken van onderlinge overeenstemming over het plan van aanpak structurele samenwerking,
- Het gezamenlijk uitvoeren van activiteiten met als doel versterking afzonderlijke exploitaties door kwetsbaar aanbod te combineren wat uiteindelijk dient te resulteren in kostenbesparing en/of opbrengstverhoging;
- Het gezamenlijk onderzoek doen naar samenwerking met andere externe partijen en het uitwisselen van kennis over de beoefening van de voetbalsport, de manier van trainen en de organisatiestructuur waaronder het gezamenlijk opleiden van kader

Communicatie

De communicatie (zie ook de bestuurlijke uitgangspunten) met betrekking tot alle zaken waar in deze intentieverklaring afspraken over zijn gemaakt zal als volgt verlopen:

- Eenduidigheid qua communicatie (de wijze waarop en de inhoud) naar de leden van de verenigingen waardoor objectieve berichtgeving over dit onderwerp plaatsvindt;
- Eigen mediavormen als websites en clubbladen kunnen worden benut onder de voorwaarde van objectieve en positieve berichtgeving;
- Persberichten aangaande dit onderwerp zullen altijd vooraf worden verspreid onder de leden van het "voorzitters"overleg verenigingen.

Algehele verantwoordelijkheid

De algehele verantwoordelijkheid voor het proces van structurele samenwerking Burense voetbalverenigingen ligt bij de besturen van de verenigingen. De gemeente Buren, in de persoon van de wethouder Sportzaken, blijft het gehele proces nauwgezet volgen.

Evaluatie

Ten minste eenmaal per jaar zal aan de hand van een van te voren vastgesteld evaluatiemodel geëvalueerd worden of de wijze van samenwerken leidt tot verwezenlijking van de afgesproken doelstellingen.

Geschillen

Partijen zullen met elkaar in overleg treden om geschillen, voortvloeiend uit of verband houdende met enige bepaling uit deze overeenkomst, in der minne op te lossen. Geschillen die niet in onderling overleg kunnen worden opgelost zullen ter besluitvorming worden voorgelegd aan het "voorzitters"overleg.

Aldus overeengekomen en in tweevoud opgemaakt, Maurik op 09 november 2011.

De voorzitters van de Burense voetbalverenigingen,

ISC te Ingen

FC Lienden te Lienden

Teisterbanders te Kerk-Avezaath

vv BZS te Beusichem

SCR te Rijswijk

SCZ te Zoelen

sv Buren te Buren

sv MEC'07 te Maurik

